

źródło: <http://rzepiennik.pl/galerie-zdjec/nggallery>

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Rzepiennik Strzyżewski na lata 2016-2023

Fundusze
Europejskie
Pomoc Techniczna

Unia Europejska
Fundusz Spójności

RZEPIENNIK STRYŻEWSKI, 2016

Załącznik Nr 1
do Uchwały Nr / /
Rady Gminy Rzepiennik Strzyżewski
z dnia 2016 roku

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Rzepiennik Strzyżewski na lata 2016-2023

Rzepiennik Strzyżewski, grudzień 2016 roku

**Fundusze
Europejskie**
Pomoc Techniczna

Unia Europejska
Fundusz Spójności

SPIS TREŚCI

1.	Wstęp	6
2.	Charakterystyka gminy w aspektach społecznym, gospodarczym, środowiskowym, przestrzennym i technicznym	8
1.1	Zjawiska społeczne	9
1.2	Zjawiska gospodarcze	15
1.3	Zjawiska środowiskowe	17
1.4	Zjawiska przestrzenno-funkcjonalne	17
1.5	Zjawiska techniczne	18
1.6	Pozycja rozwojowa gminy Rzepiennik Strzyżewski na tle powiatu i województwa	19
3.	Metodologia wyboru obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji	20
4.	Uwarunkowania społeczne, przestrzenne, gospodarcze i infrastrukturalne gminy	23
4.1.	Diagnoza zjawisk społecznych	23
4.1.1.	Czynniki związane z ubóstwem i wykluczeniem społecznym	23
4.1.2.	Czynniki bezpieczeństwa	29
4.1.3.	Czynniki demograficzne	30
4.1.4.	Aktywność mieszkańców	31
4.2.	Diagnoza zjawisk techniczno-środowiskowych	34
4.2.1.	Czynniki gospodarcze	34
4.2.2.	Czynniki przestrzenne	34
4.2.3.	Czynniki techniczno-środowiskowe	35
4.3.	Jakość życia i dostępność usług	40
4.4.	Wybór obszarów zdegradowanych wraz z uzasadnieniem	41
5.	Charakter potrzeb rewitalizacyjnych	43
5.1.	Wskazanie obszaru rewitalizacji wraz z uzasadnieniem	43
5.1.1.	Podobszar 1: Kołkówka - Zachód	45
5.1.2.	Podobszar 2: Rzepiennik Suchy - centrum	46
5.1.3.	Podobszar 3 Rzepiennik Biskupi - centrum	48
5.1.4.	Podobszar 4: Rzepiennik Strzyżewski - centrum	50
5.2.	Pogłębiona diagnoza obszaru rewitalizacji	52
5.3.	Wskazanie kluczowych potrzeb rewitalizacyjnych	56
6.	Wizja obszaru po rewitalizacji	58
7.	Cele rewitalizacji oraz kierunki interwencji	59
7.1.	Cel strategiczny 1. Aktywizacja społeczno-gospodarcza w oparciu o lokalne potencjały	59
7.2.	Cel strategiczny 2. Rozwijanie infrastruktury podstawowej dla poprawy jakości życia	60
7.3.	Cel strategiczny 3. Aktywizacja społeczno-kulturalna obszarów objętych kryzysem	61
8.	Przedsięwzięcia rewitalizacyjne	63
8.1.	Lista podstawowych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych	63
8.1.1.	Przebudowa budynku Szkoły Podstawowej w Rzepienniku Biskupim wraz z rozbudową sali gimnastycznej	64
8.1.2.	Remont wraz z termomodernizacją i zagospodarowaniem otoczenia remizy OSP w Kołkówce i uruchomieniem Klubu Integracji Środowiskowej	65
8.1.3.	Modernizacja infrastruktury sportowo-rekreacyjnej w Rzepienniku Biskupim wraz z otoczeniem i budową placu zabaw	66
8.1.4.	Przebudowa boiska sportowego przy Szkole Podstawowej w Rzepienniku Suchym	67
8.1.5.	Ogólnodostępne łazienki mineralno-lecznicze w miejscowości Turza	68
8.1.6.	Wieża widokowa wraz z parkingiem w przebiegu „Źródłanego szlaku” w Rzepienniku Strzyżewskim	69
8.1.7.	Wzmacnianie funkcji gospodarczo-społecznej infrastruktury Gminnej Spółdzielni „Samopomoc Chłopska”	71
8.1.8.	Przebudowa i remont budynków użyteczności publicznej celem dostosowania ich do działalności kulturalno-społecznej w miejscowości Olszyny	72
8.1.9.	Droga do kariery - rozwijanie u uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych kompetencji kluczowych	73
8.1.10.	Razem można więcej - utworzenie spółdzielni socjalnej	74
8.2.	Charakterystyka uzupełniających przedsięwzięć rewitalizacyjnych	78
8.3.	Charakterystyka pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych	81
8.4.	Plan finansowy	82
9.	Kompleksowość i komplementarność Gminnego Programu Rewitalizacji	83

9.1.	Mechanizmy zapewnienia komplementarności pomiędzy poszczególnymi projektami rewitalizacyjnymi	83
9.1.1.	Komplementarność przestrzenna	83
9.1.2.	Komplementarność problemowa	84
9.1.3.	Komplementarność proceduralno-instytucjonalna.....	84
9.1.4.	Komplementarność międzyokresowa	84
9.1.5.	Komplementarność źródeł finansowania	85
9.2.	Opis powiązań programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym	85
10.	System realizacji (wdrażania) programu rewitalizacji	90
10.1.	Harmonogram realizacji procesu rewitalizacji.....	90
10.2.	Struktura zarządzania Gminnym Programem Rewitalizacji	91
10.3.	System obiegu informacji w instytucji odpowiedzialnej za zarządzanie programem	92
10.4.	Promocja i informacja	92
10.5.	System monitoringu i oceny skuteczności działań	93
10.6.	Rodzaje monitoringu i wskaźniki monitoringu	94
10.6.1.	Monitoring rzeczowy	94
10.6.2.	Monitoring finansowy	95
10.6.3.	Sprawozdawczość	95
10.7.	Zasady pomiaru i doboru wskaźników monitorowania	96
10.8.	Ocena Gminnego Programu Rewitalizacji.....	97
10.8.1.	Ocena przed realizacją programu (ocena ex-ante)	97
10.8.2.	Ocena w połowie okresu realizacji (ocena mid-term).....	98
10.8.3.	Ocena na zakończenie Programu (ocena ex-post)	98
10.8.4.	Ocena bieżąca (ocena on-going).....	98
10.8.5.	Kryteria oceny	98
10.9.	Określenie niezbędnych zmian w uchwałach.....	99
10.9.1.	Określenie niezbędnych zmian w uchwałach, o których mowa w art. 15 ust 1 pkt 10) ...	99
10.9.2.	Określenie niezbędnych zmian w uchwale, o której mowa w art. 7, ust. 3	99
10.9.3.	Specjalna Strefa Rewitalizacji	99
10.9.4.	Zmiany w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego	99
10.9.5.	Niezbędne zmiany w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego	99
10.9.6.	Niezbędne zmiany w Wieloletniej Prognozie Finansowej	99
11.	Partycypacja społeczna	100
11.1.	Partycypacja społeczna na etapie przygotowywania Gminnego Programu Rewitalizacji.....	100
11.1.1.	Diagnozowanie obszaru zdegradowanego.....	100
11.1.2.	Wyznaczanie obszaru rewitalizacji	102
11.1.3.	Pogłębiona diagnoza obszaru rewitalizacji	103
11.1.4.	Tworzenie Gminnego Programu Rewitalizacji	103
11.2.	Partycypacja społeczna na etapie realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji	104
11.2.1.	Mechanizmy włączania w proces rewitalizacji mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów i grup aktywnych na terenie gminy	104
11.2.2.	Komitet Rewitalizacji	105
11.2.3.	Partnerstwo – zasady współpracy pomiędzy sektorem publicznym, społecznym i gospodarczym	105
11.2.4.	Instrumenty wsparcia beneficjentów działań rewitalizacyjnych.....	106
11.2.5.	Instrumenty włączające społeczność lokalną w działania rewitalizacyjne	107
11.3.	Partycypacja społeczna na etapie oceny efektów Gminnego Programu Rewitalizacji.....	107
Załącznik		109

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1.	Gęstość zaludnienia w gminach powiatu tarnowskiego w 2014 roku	8
Rysunek 2.	Przyrost naturalny na 1 tys. ludności w 2014 roku.....	10
Rysunek 3.	Dzieci w wieku 3-5 lat przypadające na jedno miejsce w placówce wychowania przedszkolnego w 2014 roku.....	11
Rysunek 4.	Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w 2014 roku .	15
Rysunek 5.	Udział w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa, podatek dochodowy od osób fizycznych w 2014 roku	16
Rysunek 6.	Udział osób korzystających z wodociągu w ogóle ludności w 2014 roku.....	18

Rysunek 7 Jednostki urbanistyczne w gminie Rzepiennik Strzyżewski	20
Rysunek 8. Liczba oczekujących na mieszkania socjalne na 100 mieszkańców w 2014 roku	26
Rysunek 9. Frekwencja wyborcza w 2014 roku	32
Rysunek 10. Liczba aktywnych czytelników na 1 000 mieszkańców.....	32
Rysunek 11. Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1 tysiąc ludności w 2014 r.	34
Rysunek 12. Stężenie pyłu zawieszonego PM10 – kryterium ochrony zdrowia	35
Rysunek 13. Stężenie pyłu zawieszonego PM2,5 – kryterium ochrony zdrowia	36
Rysunek 14. Zagrożenie azbestem w gminie Rzepiennik Strzyżewski	36
Rysunek 15. Liczba dzikich wysypisk śmieci na 1 km ²	37
Rysunek 16. Liczba zabytków na 1 km ² w 2014 roku	38
Rysunek 17. Dostępność komunikacji, rynku pracy i usług społecznych w opinii mieszkańców	41
Rysunek 18. Obszar zdegradowany w Gminie Rzepiennik Strzyżewski.....	42
Rysunek 19. Podobszar rewitalizacji Kołkówka - zachód z uwzględnieniem działek (kontekst całego sołectwa oraz przybliżenie).....	46
Rysunek 20. Podobszar rewitalizacji Rzepiennik Suchy - centrum z uwzględnieniem działek (kontekst całego sołectwa oraz przybliżenie)	47
Rysunek 21. Podobszar rewitalizacji Rzepiennik Biskupi - Centrum z uwzględnieniem działek (kontekst całego sołectwa oraz przybliżenie)	49
Rysunek 22. Podobszar rewitalizacji Rzepiennik Strzyżewski - centrum z uwzględnieniem działek (kontekst całego sołectwa oraz przybliżenie)	51
Rysunek 23. Szkoła w Rzepienniku Biskupim i okolice Urzędu Gminy w Rzepienniku Strzyżewskim	52
Rysunek 24. Centrum Rzepiennika Strzyżewskiego	52
Rysunek 25. Wizualizacja obiektu szkoły po przebudowie	64
Rysunek 26. Koncepcja ogólnodostępnych łazienek mineralno-lecznicze w miejscowości Turza	69
Rysunek 27. Koncepcja projektowa wieży widokowej w Rzepienniku Strzyżewskim	70
Rysunek 28. Oddziaływanie podstawowych infrastrukturalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych	84
Rysunek 29. Materiały wypracowane w trakcie warsztatów rewitalizacyjnych dot. problemów i potencjałów poszczególnych jednostek urbanistycznych	101
Rysunek 30. Warsztaty rewitalizacyjne z mieszkańcami gminy Rzepiennik Strzyżewski.....	101
Rysunek 31. Ogłoszenia dotyczące konsultacji umieszczone na stronach BIP Urzędu Gminy Rzepiennik Strzyżewski.....	103
Rysunek 32. Hierarchizacja zadań rewitalizacyjnych w trakcie warsztatu.....	104
Rysunek 33. Planowanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych w trakcie warsztatu	104

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Piramida wieku w 2014 r.....	9
Wykres 2. Wskaźnik obciążenia demograficznego: gmina, powiat, województwo.....	10
Wykres 3. Saldo migracji ogółem na 1 tys. ludności: gmina, powiat, województwo	11
Wykres 4. Współczynnik skolaryzacji brutto dla szkół podstawowych: gmina, powiat, województwo.....	12
Wykres 5. Współczynnik skolaryzacji brutto dla szkół gimnazjalnych: gmina, powiat, województwo	13
Wykres 6. Liczba udzielonych porad na jednego mieszkańca: gmina, powiat, województwo.....	13
Wykres 7. Zasięg korzystania z pomocy społecznej	14
Wykres 8. Udział dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku: gmina, powiat, województwo.....	14
Wykres 9. Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności: gmina, powiat, województwo.....	16
Wykres 10. Udział w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa, podatek dochodowy od osób prawnych na jednego mieszkańca: gmina, powiat, województwo	17
Wykres 11. Udział korzystających ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej w ogólnej liczbie ludności: gmina, powiat, województwo.....	18
Wykres 12. Liczba korzystających z pomocy społecznej na 100 mieszkańców.....	23
Wykres 13. Liczba klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu ubóstwa na 100 mieszkańców	24
Wykres 14. Liczba klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu długotrwałej i ciężkiej choroby na 100 mieszkańców	24
Wykres 15. Liczba klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu bezrobocia na 100 osób w wieku produkcyjnym.....	25
Wykres 16. Liczba korzystających z pomocy społecznej w wieku 65 lat i więcej na 100 osób w wieku poprodukcyjnym	25

Wykres 17. Liczba dzieci objętych opieką przedszkolną na jedno dziecko w wieku 3-5 lat	26
Wykres 18. Liczba przestępstw na 100 mieszkańców	29
Wykres 19. Liczba kradzieży i rozbojów na 100 mieszkańców	30
Wykres 20. Liczba kolizji i wypadków drogowych na 100 mieszkańców	30
Wykres 21. Wskaźnik obciążenia demograficznego	31
Wykres 22. Liczba NGO wg rejestru powiatowego na 1 000 mieszkańców w 2014 roku	31
Wykres 23. Liczba interwencji OSP na 1 tysiąc ludności	37
Wykres 24. Wydatki inwestycyjne na mieszkańca	40

SPIS TABEL

Tabela 1. Porównanie wskaźników charakteryzujących analizowane zjawiska w 2014 r.	19
Tabela 2. Wskaźniki z zakresu społecznego	27
Tabela 3. Wskaźniki z zakresu czynników bezpieczeństwa	33
Tabela 4. Wskaźniki z zakresu czynników demograficznych	33
Tabela 5. Wskaźnik z zakresu aktywności mieszkańców	33
Tabela 6. Wskaźniki z zakresu dostępności do usług wpływających na jakość mieszkańców	33
Tabela 7. Wskaźnik z zakresu zjawisk techniczno-środowiskowych	39
Tabela 8. Wskaźniki z zakresu dostępności do usług wpływających na jakość mieszkańców	40
Tabela 9. Wartości wskaźnika sum standaryzowanych dla zjawisk społecznych	41
Tabela 10. Wartości wskaźnika degradacji	42
Tabela 11. Kluczowe wskaźniki obrazujące stan kryzysu obszaru rewitalizacji z powodu koncentracji problemów	44
Tabela 12. Kluczowe zjawiska – negatywne i potencjały na obszarze Kołkówka	45
Tabela 13. Przesłanki wyboru podobszaru rewitalizacji Kołkówka - Zachód	46
Tabela 14. Kluczowe zjawiska – negatywne i potencjały na obszarze Rzepiennik Suchy	47
Tabela 15. Przesłanki wyboru podobszaru rewitalizacji Rzepiennik Suchy - centrum	47
Tabela 16. Kluczowe zjawiska – negatywne i potencjały na obszarze Rzepiennik Biskupi	48
Tabela 17. Przesłanki wyboru podobszaru rewitalizacji Rzepiennik Biskupi - centrum	49
Tabela 18. Kluczowe zjawiska – negatywne i potencjały na obszarze Rzepiennik Strzyżewski	50
Tabela 19. Przesłanki wyboru podobszaru rewitalizacji Rzepiennik Strzyżewski - centrum	51
Tabela 20. Kluczowe problemy poszczególnych podobszarów rewitalizacji wraz z ich hierarchizacją	54
Tabela 21. Kluczowe problemy społeczno-gospodarcze obszaru rewitalizacji	55
Tabela 22. Cel strategiczny 1. Aktywizacja społeczno-gospodarcza w oparciu o lokalne potencjały	60
Tabela 23. Cel strategiczny 2. Rozwijanie infrastruktury podstawowej dla poprawy jakości życia	61
Tabela 24. Cel strategiczny 3. Aktywizacja społeczno-kulturalna obszarów objętych kryzysem	62
Tabela 25. Kryteria oceny projektów rewitalizacyjnych	63
Tabela 26. Oczekiwane wskaźniki osiągnięć Gminnego Programu Rewitalizacji Rzepiennik Strzyżewski na lata 2016-2023	76
Tabela 27. Wskaźniki oddziaływania Gminnego Programu Rewitalizacji Rzepiennik Strzyżewski na lata 2016-2023	77
Tabela 28. Uzupełniające przedsięwzięcia rewitalizacyjne - zadania inwestycyjne umieszczono w polu białym, zadania miękkie umieszczono w polach zaciemnionych	78
Tabela 29. Harmonogram rzeczowo – finansowy przedsięwzięć planowanych do realizacji w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Rzepiennik Strzyżewski na lata 2016-2023	82
Tabela 30. Podsumowanie uzupełniających przedsięwzięć rewitalizacyjnych w odniesieniu do celów Gminnego Programu Rewitalizacji	82
Tabela 31. Powiązanie celów Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Rzepiennik Strzyżewski na lata 2016-2023 ze strategicznymi dokumentami dotyczącymi rozwoju przestrzenno-społeczno-gospodarczego gminy, regionu i kraju	86
Tabela 32. Ramowy program realizacji procesu rewitalizacji w latach 2016-2023	91
Tabela 33. Częstotliwość sprawozdawczości z uwzględnieniem pomiaru wskaźników	97

Pro Regio Consulting

Kraków, ul. Śliwkowa 14/3

tel./fax (12) 686 15 62, biuro@proregio.pl

Barbara Łączna +48 695 600 690

Grzegorz Godziek +48 601 961 499

1. WSTĘP

Przemiany społeczno-gospodarcze na przestrzeni ostatniego ćwierćwiecza – wywołane procesem globalizacji oraz transformacją ustrojową i wyzwaniem gospodarki wolnorynkowej – spowodowały szereg niekorzystnych zjawisk i procesów na obszarach jednostek samorządu, takich jak degradacja tkanki materialnej oraz narastające problemy w sferze społeczno-gospodarczej. W takiej sytuacji szczególnego znaczenia zaczęło nabierać **planowanie** oraz **realizacja kompleksowych projektów rewitalizacyjnych**, obejmujących sferę przestrzenną, społeczną, gospodarczą, środowiskową i kulturową, a tym samym odpowiadających na indywidualny zestaw zidentyfikowanych problemów danego obszaru.

Rewitalizację należy rozumieć jako: **wyprowadzanie ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez przedsięwzięcia całościowe (integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki)**, skoncentrowane terytorialnie i prowadzone we współpracy z lokalną społecznością, w sposób zaplanowany oraz zintegrowany przez określenie i realizację programów rewitalizacji.

Udział w takim procesie jest ważny dla wielu osób i podmiotów z obszaru nim objętym – dla samorządu gminy, którego dotyczy, mieszkańców tego miejsca, organizacji społecznych, przedsiębiorców, zaś w szczególności dla wszystkich grup społecznych zagrożonych kryzysem na obszarze objętym procesami rewitalizacyjnymi.

Opracowanie *Gminnego Programu Rewitalizacji* zostało, w pierwszej kolejności, poprzedzone szczegółową diagnozą w szeroko rozumianym obszarze zagadnień **społecznych**, a w drugiej kolejności także **gospodarczych, przestrzenno-funkcjonalnych, technicznych i środowiskowych** (diagnoza została opracowana zgodnie z Ustawą o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 roku [Dziennik Ustaw 2015, poz. 1777, tom 1] oraz *Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020* opracowanymi przez Ministra Infrastruktury i rozwoju [MIIR/H 2014-2020/20(01)/07/2015] w lipcu 2015 roku). Dopiero tak przeprowadzona analiza pozwoliła dokonać pełnej diagnozy problemów i zagrożeń, wskazać obszary o największej koncentracji zjawisk kryzysowych, a w konsekwencji wyznaczyć **obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji**. To na nich ostatecznie zdefiniowano katalog działań, które – konsekwentnie wdrażane i realizowane – będą prowadziły do sukcesywnego wyodrębnienia się z sytuacji kryzysowej lub przynajmniej minimalizowania jej skutków. W programie ujęto działania, które w najbliższych latach winny być realizowane z wykorzystaniem **środków unijnych** (EFRR, EFS, EFRROW), ale co równie ważne także działania, które finansowane będą z innych **środków publicznych** oraz **prywatnych**. Połączenie aktywności wielu osób i instytucji, także różnych środków, w tym właśnie zarówno publicznych, jak i prywatnych pozwoli w sposób **kompleksowy** rozwiązać wszystkie zdiagnozowane w dokumencie problemy.

Szeroka partycypacja społeczna i współdecydowanie mieszkańców o kształcie *Gminnego Programu Rewitalizacji* było nadrzędnym celem dla koordynatorów procesu. To właśnie mieszkańcy mają największą wiedzę na temat potrzeb i problemów swojego otoczenia, a zatem to oni są najlepszym źródłem informacji dla lokalnych władz o tym, co trzeba zrobić, aby stworzyć lepsze warunki życia w gminie. Do udziału w opracowywaniu *Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Rzepiennik Strzyżewski na lata 2016-2023* zaproszono osoby i instytucje, które są odpowiedzialne za rozwiązywanie problemów na obszarze gminy *Rzepiennik Strzyżewski*, a także osoby i instytucje, które chcą w tym procesie uczestniczyć i czują się za niego odpowiedzialne. Zaproszenie do udziału w procesie wypracowywania programu było otwarte i dostępne dla wszystkich, m.in. poprzez zaproszenie publikowane na stronie internetowej gminy, ale też zaproszenia docierające za pośrednictwem instytucji zaufania społecznego.

Bezpośrednie włączenie społeczności lokalnej w proces rewitalizacji stwarzało możliwość dyskusji na otwartym forum, wymianę poglądów, czy proponowanie innowacyjnych i niesablonowych rozwiązań dla obszarów kryzysowych. Warunkiem dobrej dyskusji jest jednak świadomość społeczeństwa o procesie rewitalizacji, o jego znaczeniu i skutkach, jakie za sobą niesie. Z tego względu dużą wagę przykładano do przekazania jak największej liczbie mieszkańców informacji o rewitalizacji w sposób zrozumiały i wyczerpujący. Uruchomiono podstronę na stronie internetowej gminy dotyczącą rewitalizacji, wyznaczono osobę odpowiedzialną za informowanie

mieszkańców o zachodzących procesach i ich konsekwencjach, informacje o prowadzonych pracach pojawiały się w lokalnej gazecie, na urzędowych tablicach ogłoszeń, a także na spotkaniach organizowanych przez urząd (m.in. spotkania sołeckie), a także inne organizacje i instytucje w gminie.

Istotnym elementem partycypacyjnego tworzenia *Programu* był cykl spotkań i warsztatów poczynając od tych wstępnych prowadzonych dla całej gminy, aż po kolejne przybliżenia – czyli warsztaty poświęcone obszarowi zdegradowanemu i obszarowi rewitalizacji, których zwieńczeniem była praca nad konkretnymi przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi. Mieszkańcy także szeroko wypowiadali swoją opinię za pośrednictwem realizowanych ankiet, które dotyczyły jakości życia i problemów na terenie jednostek urbanistycznych, konkretnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych i ich hierarchizacji.

Mieszkańcom i zainteresowanym podmiotom umożliwiono **włączenie** się w proces na każdym etapie i w wielu różnych formach, a całość działań, które doprowadziły do opracowania dokumentu, miała głęboko **partycypacyjny** charakter.

Analizując cały proces należy podkreślić, iż w sposób kompleksowy dotyczył on w równej mierze zarówno zagadnień społecznych, jak i ekonomicznych, przestrzennych, technicznych, środowiskowych i kulturowych. Tak prowadzony proces tworzenia *Programu* pozwolił wybrać te obszary i działania rewitalizacyjne, które **koncentrują** się na najbardziej zdegradowanych obszarach w gminie, tj. tych, w których skala problemów i zjawisk kryzysowych jest największa. Co więcej, takie podejście do całości problemów zagwarantowało w ostatecznym rozrachunku pełną **komplementarność** w stosunku do postawionych na początku kwestii i to zarówno w wymiarze przestrzennym, jak i problemowym, proceduralno-instytucjonalnym, a także w zakresie różnych źródeł finansowania (zarówno od strony dostępnych środków, jak i zaangażowanych stron).

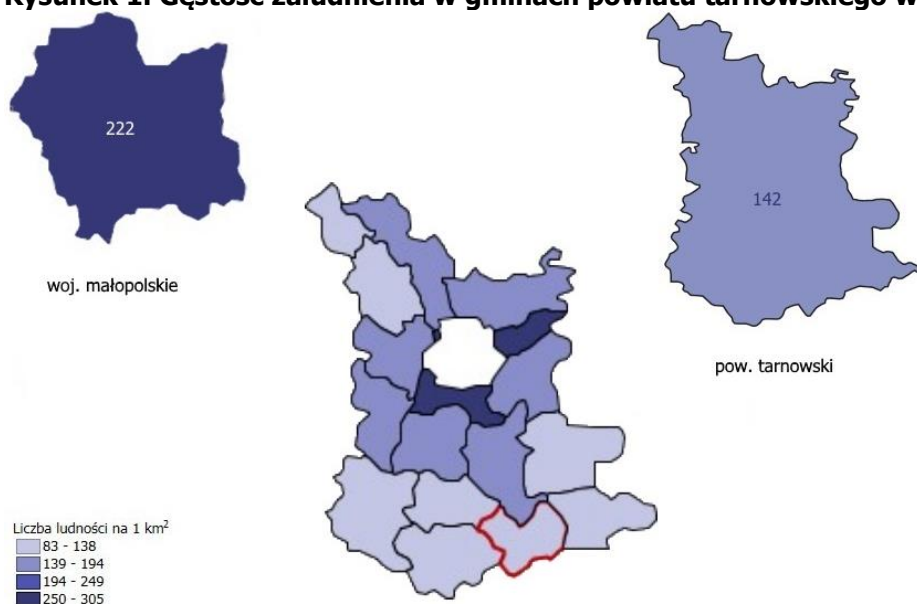
2. CHARAKTERYSTYKA GMINY W ASPEKTACH SPOŁECZNYM, GOSPODARCZYM, ŚRODOWISKOWYM, PRZESTRZENNYM I TECHNICZNYM

Na potrzeby *Gminnego Programu Rewitalizacji* (GPR) charakterystyka Gminy Rzepiennik Strzyżewski została przygotowana w sześcioletnim horyzoncie czasowym, dla lat 2009 – 2014. Ponadto, w celu lepszego zobrazowania zjawisk tło analiz stanowią analogiczne wskaźniki dla powiatu tarnowskiego oraz województwa małopolskiego, w tym samym okresie. Charakterystyka gminy składa się z analizy pięciu obszarów wyróżnionych zgodnie z definicją zawartą w *Ustawie z dnia 9 października 2015 o rewitalizacji i Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020* przygotowanych przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju. Obejmują one kwestie społeczne, gospodarcze, przestrzenno-funkcjonalne, techniczne i środowiskowe.

Całościowe spojrzenie na gminę, a także odniesienie się do wartości średnich z poziomu powiatu i województwa pozwoliło w dalszej części prac nad dokumentem lepiej rozumieć i diagnozować procesy zachodzące wewnątrz gminy, a także ich skalę i na tej podstawie wyciągać wnioski co do istotności zdarzeń zachodzących w poszczególnych jednostkach urbanistycznych zdefiniowanych na poziomie gminy Rzepiennik Strzyżewski. Pomimo, iż dokument odnosi się do sytuacji wewnętrznej gminy w prowadzonej analizie zjawisk nie można abstrahować od wartości średnich dla porównywalnych jednostek, bowiem tylko wtedy możliwe jest rzetelne wskazywanie czy dane zjawisko rzeczywiście jest, czy nie jest, problemem i przesądza o obiektywnych czynnikach obniżających jakość życia mieszkańców danej jednostki urbanistycznej.

Gmina wiejska Rzepiennik Strzyżewski położona jest we południowej części powiatu tarnowskiego, pomiędzy rzekami Ropą i Białą, w dolinie rzek Rzepianka (Rzepiennik) i Olszynka. Obszar Gminy rozciąga się na pograniczu Pogórza Ciężkowickiego. Przez Gminę mającą powierzchnię 70,7 km² przebiega droga wojewódzka DW 980. Czas połączenia drogowego z Krakowem wynosi ok. 88 minut zaś z Tarnowem ok. 45 minut¹. Rzepiennik Strzyżewski zamieszkuje obecnie 6,8 tys. mieszkańców, a ich liczba spada od 2012 roku. Zmniejszająca się liczba ludności miała wpływ na malejącą gęstość zaludnienia, która w ostatnim roku wynosiła 96 osób na km².

Rysunek 1. Gęstość zaludnienia w gminach powiatu tarnowskiego w 2014 roku

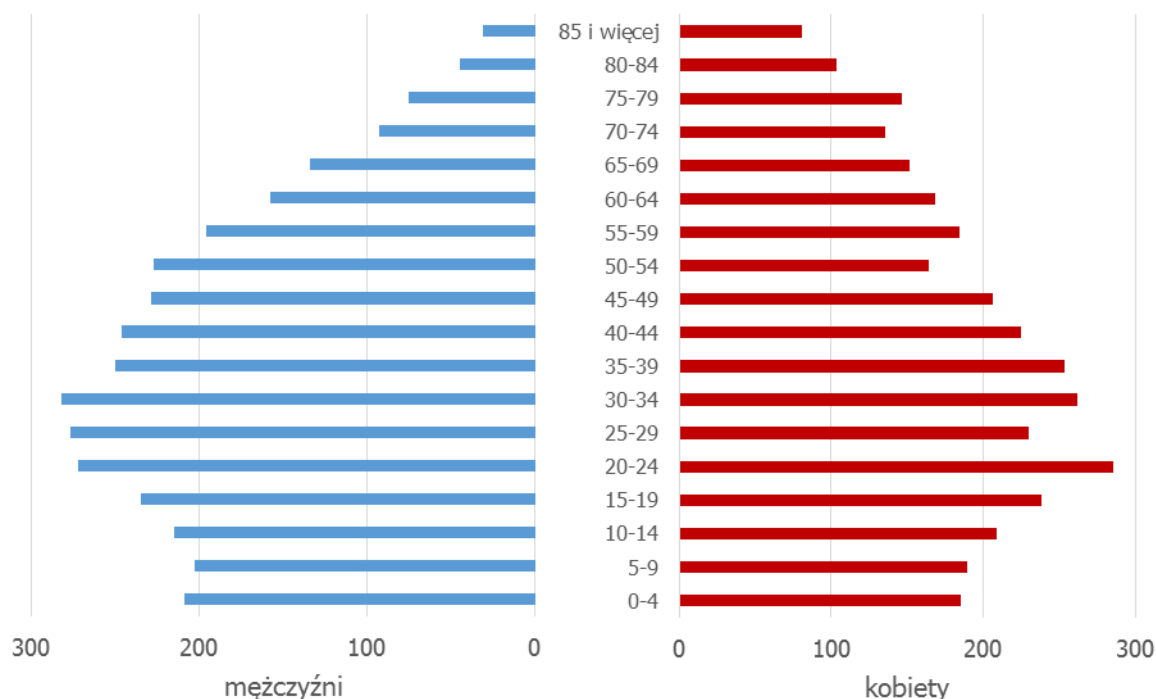

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

¹ Na podstawie Bazy Informacji Regionalnej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Małopolskiego

W gminie Rzepiennik-Strzyżewski liczba kobiet przeważała nad liczbą mężczyzn (101 kobiet na 100 mężczyzn). Zmiany demograficzne mające miejsce w całym kraju można było również zauważyć w gminie Rzepiennik Strzyżewski; wykres przedstawiający piramidę wieku zwraca uwagę na niekorzystne jej zwężanie się w dolnej części, co jest związane z systematycznie malejącym udziałem ludności w wieku przedprodukcyjnym - w roku 2009 było to 24,8%, a w roku 2014 spadło do 21,8% (proces ten przebiega bardziej dynamicznie niż w całym województwie). Na uwagę zasługuje również fakt, że liczba kobiet w wieku 85 lat i więcej prawie 3-krotnie przewyższa liczbę mężczyzn.

Wykres 1. Piramida wieku w 2014 r.

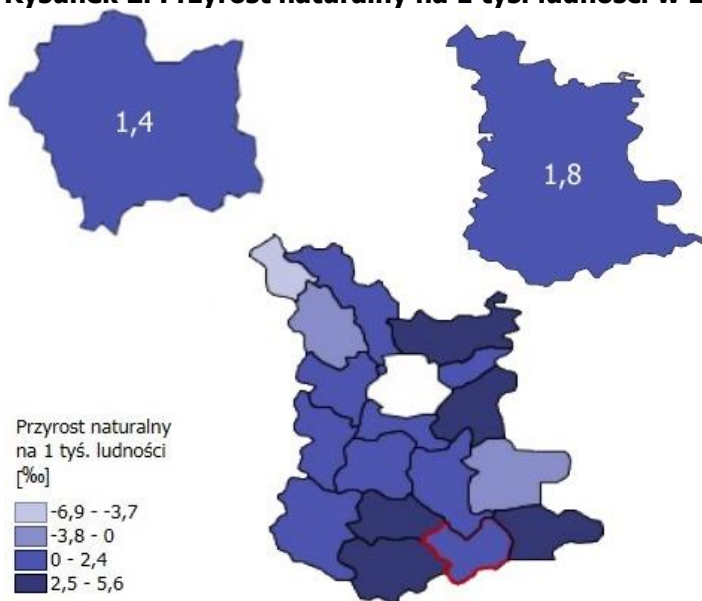

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

1.1 Zjawiska społeczne

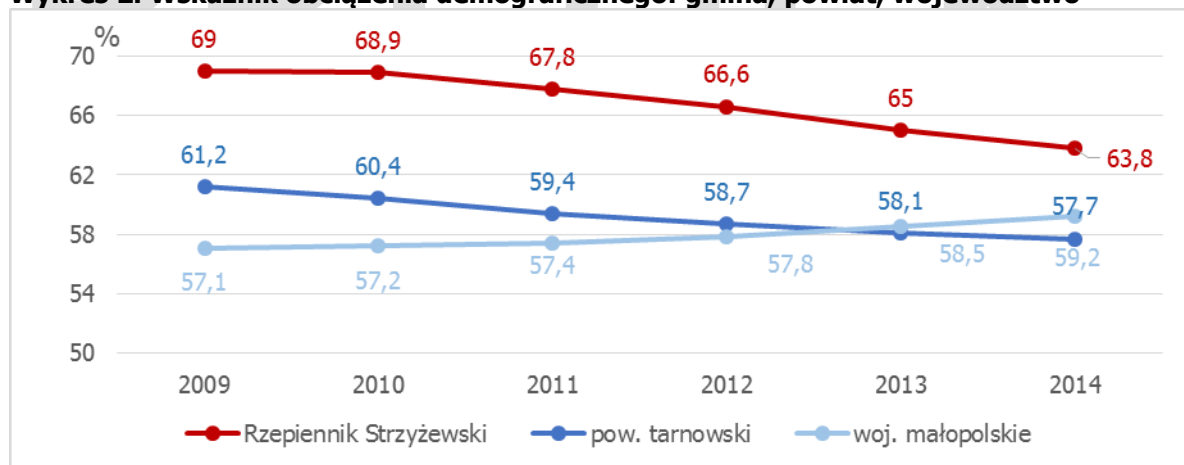
Najbardziej istotnym w kontekście GPR zgodnie z *Ustawą o rewitalizacji* i ministerialnymi wytycznymi są zjawiska społeczne, a w szczególności takie kwestie jak bezrobocie, ubóstwo, przestępczość, niski poziom edukacji lub kapitału społecznego oraz niewystarczający poziom uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym. Ponadto do obszaru społecznego zostały przypisane również zagadnienia z zakresu demografii. Poniżej zaprezentowano syntetyczny przegląd podstawowych danych:

- W przeciwieństwie do województwa małopolskiego i powiatu tarnowskiego, w gminie Rzepiennik Strzyżewski w ostatnich latach liczba mieszkańców systematycznie malała. Ma to związek z malejącym przyrostem naturalnym, który po skoku w 2012 roku (3,1‰) przyjął wartości ujemne (-0,1‰). Wartość przyrostu naturalnego w gminie w latach 2009-2014 była na ogół niższa od wartości tego wskaźnika dla Małopolski i powiatu tarnowskiego.

Rysunek 2. Przyrost naturalny na 1 tys. ludności w 2014 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

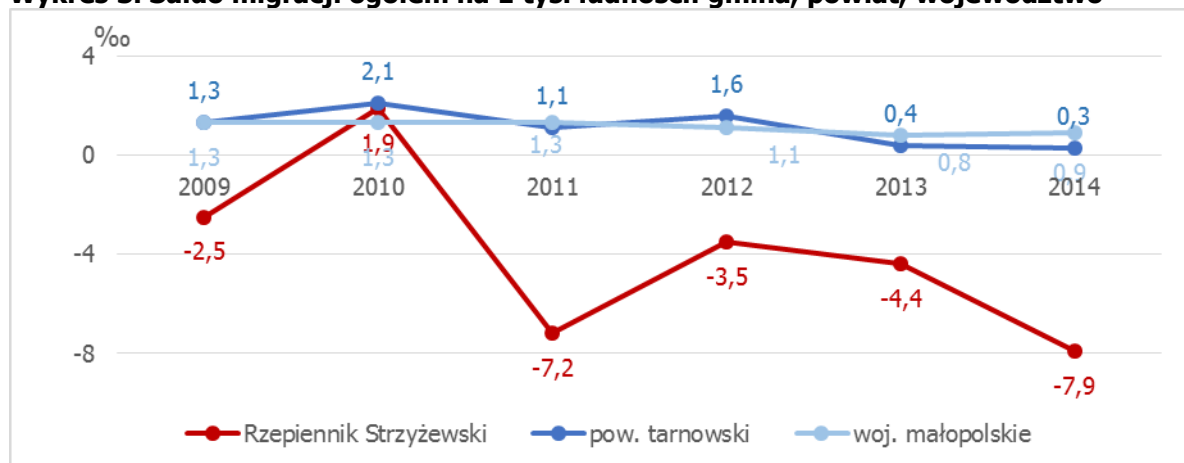
- Podobnie jak w powiecie, w gminie odnotowano korzystne zjawisko malejącego wskaźnika obciążenia demograficznego, czyli liczby osób w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym. W przypadku Małopolski wskaźnik ten systematycznie wzrastał. Wartość wskaźnika obciążenia demograficznego dla gminy Rzepiennik-Strzyżewski całym analizowanym okresie była wyższa od jednostek referencyjnych.

Wykres 2. Wskaźnik obciążenia demograficznego: gmina, powiat, województwo

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

- W latach 2011-2014 saldo migracji, czyli różnica pomiędzy liczbą osób przyjeżdżających i wyjeżdżających na stałe z Rzepiennik Strzyżewski, przyjmowało wartości ujemne (maksimum w 2011 roku). Oznacza to dominującą tendencję odpływu ludności z gminy, gdy w tym samym czasie w Małopolsce i powiecie tarnowskim przeważał napływ osób.

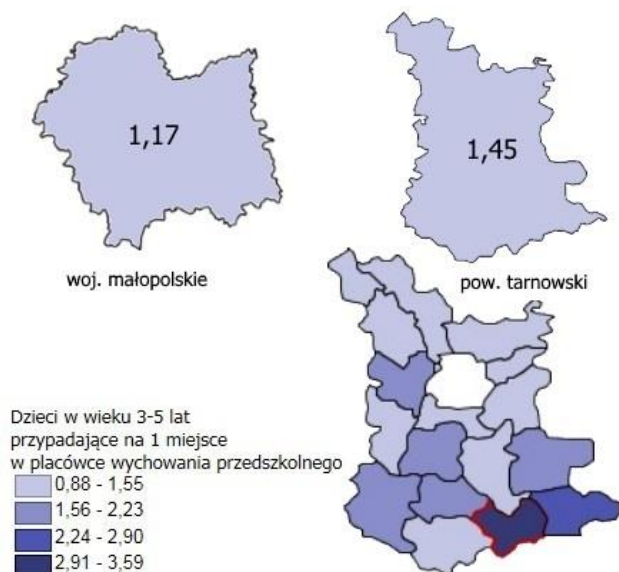
Wykres 3. Saldo migracji ogółem na 1 tys. ludności: gmina, powiat, województwo

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

- Od 2009 roku na obszarze Gminy funkcjonuje 5 placówek wychowania przedszkolnego: 2 przedszkola i 3 oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych.
- Liczba dzieci w wieku 3-5 lat przypadająca na jedno miejsce w placówce wychowania przedszkolnego od roku 2009 wahała się przyjmując wartości z przedziału 3,1-3,9. W 2014 roku wyniosła 3,6 dziecka na jedno miejsce i była na wyższym poziomie niż średnia liczba dostępnych miejsc dla całego województwa oraz powiatu.

Rysunek 3. Dzieci w wieku 3-5 lat przypadające na jedno miejsce w placówce wychowania przedszkolnego w 2014 roku

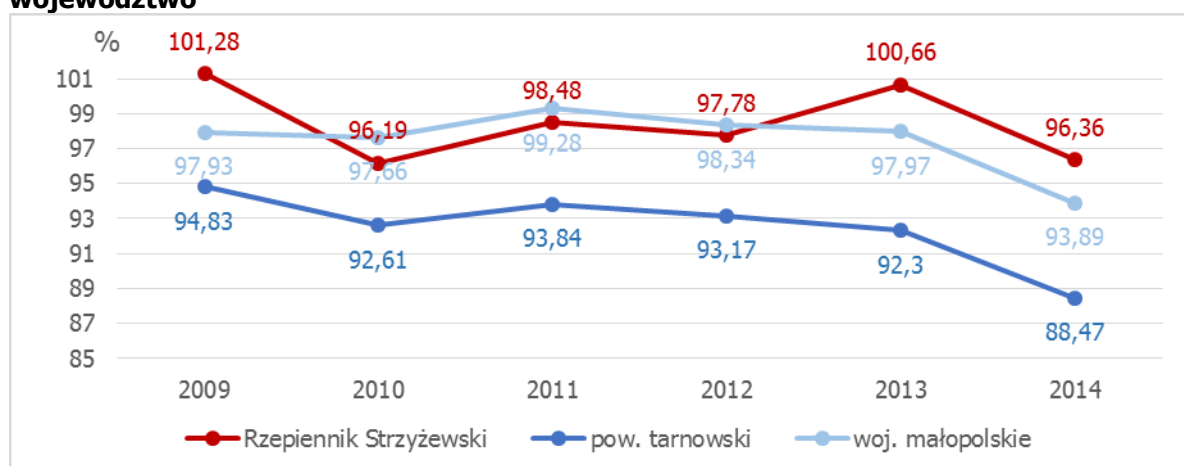

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

- W latach 2009-2014 liczba szkół podstawowych w Gminie Rzepiennik Strzyżewski utrzymywała się na stałym poziomie 5 placówek. W tym okresie liczba szkół w województwie wahała się, a w powiecie spadła w 2011 roku (w następnych latach bez zmian).
- W 2012 roku do użytku uczniów szkół podstawowych przeznaczone było 76 komputerów, z czego 75 komputerów z dostępem do Internetu. Na jeden komputer z dostępem do Internetu przypadało średnio 6,47 ucznia, czyli mniej: o blisko 3 osoby w porównaniu do Małopolski i prawie 1 ucznia w stosunku do powiatu.

- W 2014 roku współczynnik skolaryzacji brutto² dla szkół podstawowych wyniósł 96,36% i spadł o 4,3 punktu procentowego w porównaniu z rokiem poprzednim. W tym czasie spadek odnotowano również w porównywanych jednostkach terytorialnych i wynosił on odpowiednio 4,08 punktu procentowego dla Małopolski i 3,83 punktu procentowego dla powiatu. W całym analizowanym okresie, z wyjątkiem 2014 roku, współczynnik skolaryzacji brutto dla szkół podstawowych w gminie Rzepiennik Strzyżewski przyjmował wartości wyższe niż w powiecie.

Wykres 4. Współczynnik skolaryzacji brutto dla szkół podstawowych: gmina, powiat, województwo

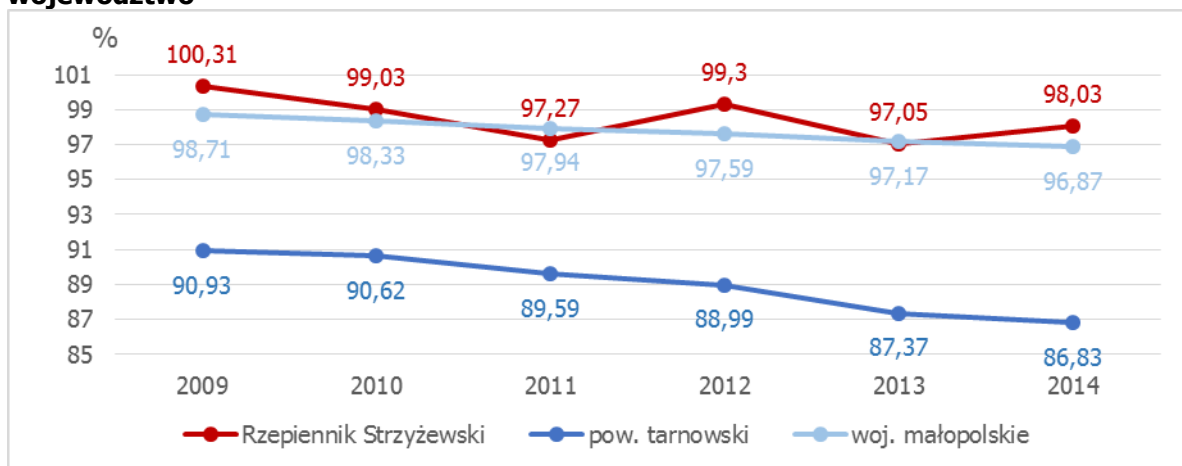

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

- Średni wynik sprawdzianu w szkołach podstawowych w gminie Rzepiennik Strzyżewski w 2014 roku wyniósł 66,7%, a w 2013 roku 61,5%. W obu przypadkach wyniki te były wyższe niż średni procentowy wynik dla powiatu, ale niższe niż w województwie małopolskim.
- W latach 2009-2014 liczba szkół gimnazjalnych w gminie Rzepiennik Strzyżewski utrzymywała się na stałym poziomie 3 placówek, natomiast w Małopolsce oraz powiecie tarnowskim w tym okresie odnotowano wzrost liczby szkół.
- W 2012 roku do użytku uczniów szkół gimnazjalnych przeznaczonych było 23 komputery, wszystkie z dostępem do Internetu. Na jeden komputer z dostępem do Internetu przypadało 12,4 uczniów, czyli o ponad 2 osoby więcej w porównaniu ze średnią dla Małopolski i powiatu.
- W 2014 roku współczynnik skolaryzacji brutto dla szkół gimnazjalnych wyniósł 98,03% i wzrósł o 0,98 punktu procentowego w stosunku do roku poprzedniego. Spadek o niecały punkt procentowy odnotowano natomiast w porównywanych jednostkach terytorialnych. W latach 2009-2014 współczynnik skolaryzacji brutto dla szkół gimnazjalnych w gminie Rzepiennik Strzyżewski przyjmował wyższe wartości niż w powiecie i województwie (wyjątek z Małopolską w 2011 i 2013 rok).

² Udział wszystkich osób uczących się na danym poziomie do ogółu osób będących w wieku przypisanym temu poziomowi kształcenia

Wykres 5. Współczynnik skolaryzacji brutto dla szkół gimnazjalnych: gmina, powiat, województwo

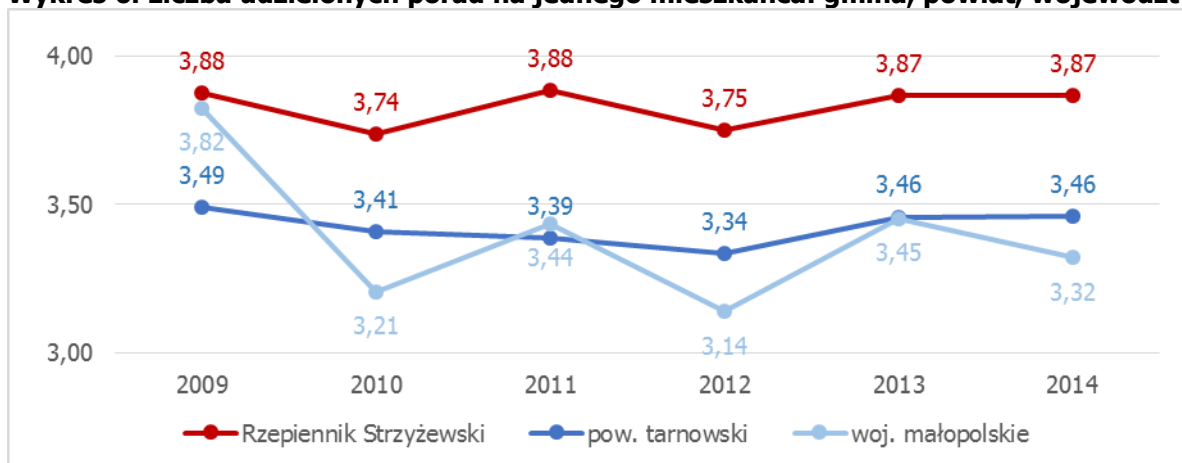
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

- W 2014 roku wyniki egzaminu gimnazjalnego w Gminie Rzepiennik Strzyżewski były wyższe od średniej dla powiatu i województwa, w trzech zakresach przedmiotowych.
- język polski: Rzepiennik Strzyżewski – 71,6%, powiat – 68,0%, województwo – 70,3%,
- matematyka: Rzepiennik Strzyżewski – 52,0%, powiat – 46,7%, województwo – 50,33%
- historia i wiedza o społeczeństwie: Rzepiennik Strzyżewski – 62,2%, powiat – 59,2%, województwo – 61,1%,
- przedmioty przyrodnicze: Rzepiennik Strzyżewski – 54,0%, powiat – 52,9%, województwo – 54,5%,
- język angielski poziom podstawowy: Rzepiennik Strzyżewski – 51,4%, powiat – 61,9%, województwo – 67,9%.

W 2013 roku średnie procentowe wyniki egzaminu gimnazjalnego były wyższe niż wyniki powiecie (wyjątek stanowiła matematyka).

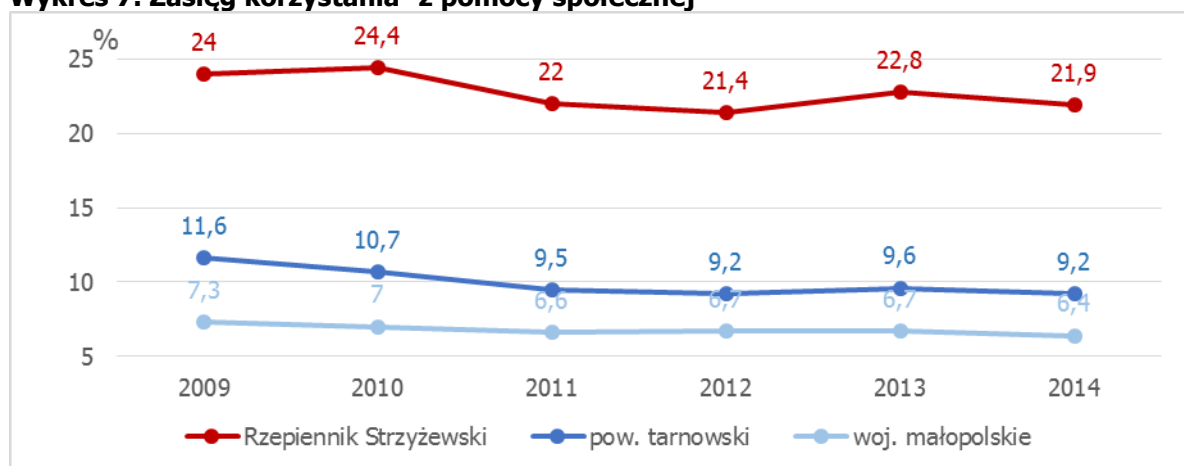
- W gminie Rzepiennik Strzyżewski w 2014 roku wg danych GUS działały 2 kluby sportowe (taka sama liczba w 2012 roku), w których liczba ćwiczących wzrosła ze 107 osób do 111 osób.
- W 2014 roku na terenie gminy działały dwie przychodnie (spadek o jedną w porównaniu do 2013 roku), w których udzielono łącznie 22,6 tys. porad medycznych – spadek o 1 tys. w porównaniu z rokiem poprzednim. Nie odnotowano natomiast żadnych funkcjonujących praktyk lekarskich finansowanych ze źródeł publicznych. Liczba udzielonych porad na jednego mieszkańca oscylowała od 3,7 do 3,9 i była nieznacznie wyższa od liczby porad udzielonych na jednego mieszkańca województwa czy powiatu.

Wykres 6. Liczba udzielonych porad na jednego mieszkańca: gmina, powiat, województwo

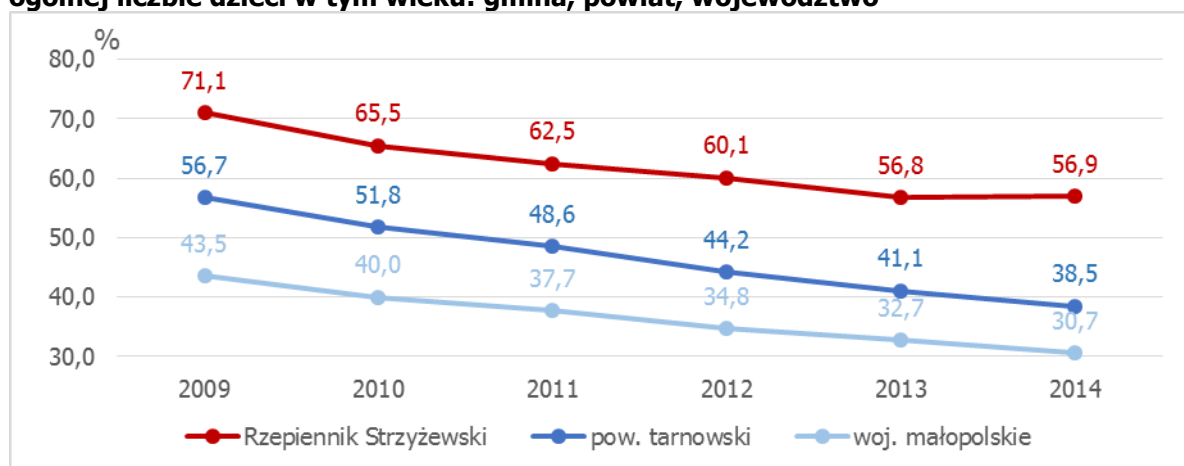
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

- Od 2009 roku mieszkańcy Gminy mieli do dyspozycji jedną aptekę, a jej obciążenie liczbą osób w 2014 roku wynosiło 6,8 tys. osób i było wyższe o około 4 tys. osób w odniesieniu do województwa i blisko 3 tys. w stosunku do powiatu.
- W 2014 roku spadła liczba gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej, liczba osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej i liczba gospodarstw poniżej kryterium dochodowego. W przypadku województwa i powiatu sytuacja kształtowała się podobnie.
- W latach 2009-2014 udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem przyjmował wartości od 22 do 24,4 (w 2010 roku) i utrzymywał się na wyższym poziomie niż w powiecie i województwie.

Wykres 7. Zasięg korzystania³ z pomocy społecznej

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

- W przypadku wszystkich trzech analizowanych jednostek terytorialnych nastąpił spadek liczby rodzin otrzymujących zasiłki rodzinne na dzieci do lat 17 oraz spadek udziału dzieci w wieku do lat 17, które otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku (wyjątek w 2014 roku dla gminy Rzepiennik Strzyżewski). Udział ten, dla gminy w latach 2009-2014, był zawsze wyższy od kilku do kilkunastu punktów procentowych od średniej dla województwa oraz średniej dla powiatu.

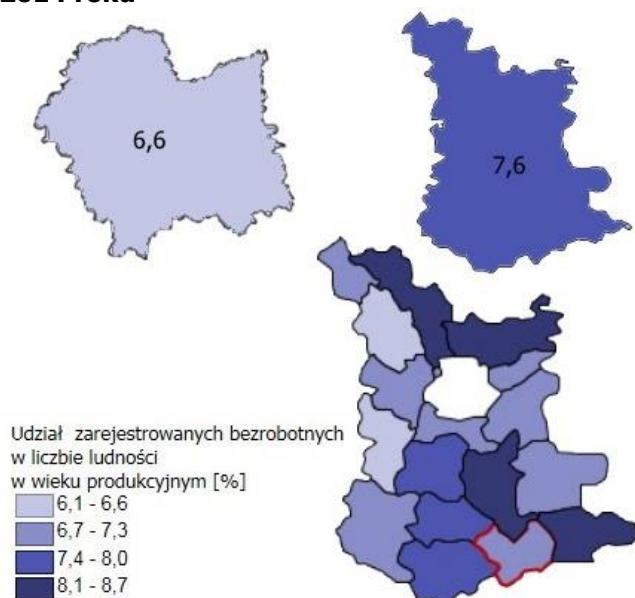
Wykres 8. Udział dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku: gmina, powiat, województwo

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

³ Zasięg korzystania z pomocy społecznej to udział osób w gospodarstwach domowych korzystających z pomocy społecznej w ludności ogółem

- W 2014 roku spadła liczba zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców Gminy oraz ich udział w stosunku do liczby ludności w wieku produkcyjnym, z poziomu 351 do poziomu 282 bezrobotnych (tj. udział bezrobotnych z 8,54% do 6,8%). Podobnie prezentowała się sytuacja w województwie małopolskim oraz powiecie tarnowski. Odwrotnie jak w powiecie tarnowski i Małopolsce, mężczyźni stanowili nieznacznie licznější grupę wśród zarejestrowanych bezrobotnych.

Rysunek 4. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w 2014 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

- W 2014 roku w gminie Rzepiennik Strzyżewski działały cztery biblioteki (stała liczba od 2009 roku) i jedna z nich była przystosowana dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich. Od 2010 roku liczba czytelników spadała (wyjątek 2013 rok), natomiast wielkość księgozbioru rosła, co oznacza większą liczbę książek dostępnych dla jednego czytelnika biblioteki. Jednocześnie mieszkańcy gminy Rzepiennik Strzyżewski mieli lepszy „dostęp” do księgozbioru od przeciętnego mieszkańca województwa czy też powiatu - na przestrzeni analizowanych lat liczba woluminów przypadających na 1 tys. ludności była wyższa o około 3 do 4 tys. książek.
- Biblioteki w gminie dysponowały 13 komputerami, z czego 11 było udostępnionych do użytku czytelników, wszystkie komputery były podłączone do Internetu.

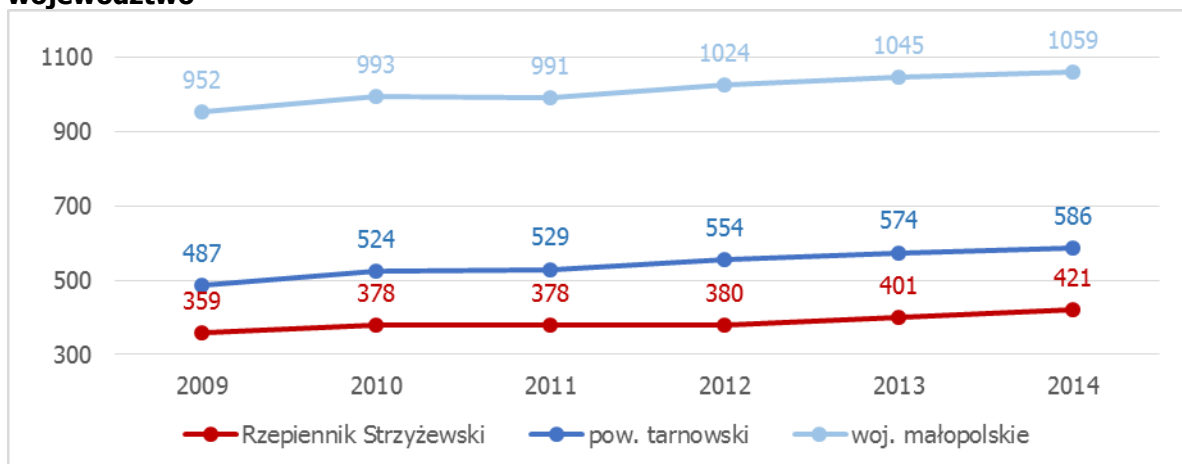
1.2 Zjawiska gospodarcze

Kolejnym obszarem, który został wytypowany zgodnie z *Ustawą* do analizy jest obszar gospodarczy. Koncentruje się on na zjawiskach związanych z przedsiębiorczością oraz kondycją lokalnych przedsiębiorstw. Sytuacja gminy Rzepiennik Strzyżewski przedstawia się w tym zakresie w sposób następujący:

- W 2014 roku na terenie gminy do rejestru REGON było wpisanych 286 podmiotów gospodarczych, od 2009 roku liczba podmiotów systematycznie wzrastała. Najwięcej podmiotów gospodarczych zarejestrowanych było w sekcji G, w dziale 47 – *sprzedaż detaliczna* (41 podmiotów) a następnie w Sekcji C, w Dziale 16 – *produkcja wyrobów z drewna oraz korka, z wyłączeniem mebli; produkcja wyrobów ze słomy i materiałów używanych do wyplatania* (32 podmiotów). Pod względem wielkości dominowały mikroprzedsiębiorstwa zatrudniające od 0-9 osób. Podobnie prezentowała się sytuacja w województwie i powiecie ,tn.: liczba podmiotów systematycznie rosła, przeważały podmioty z sekcji G w dziale 47 oraz o wielkości zatrudnienia 0-9 osób. W całym

badanym okresie, wskaźnik przedsiębiorczości dla Gminy Rzepiennik Strzyżewski przyjmował wartości niższe niż w województwie i powiecie.

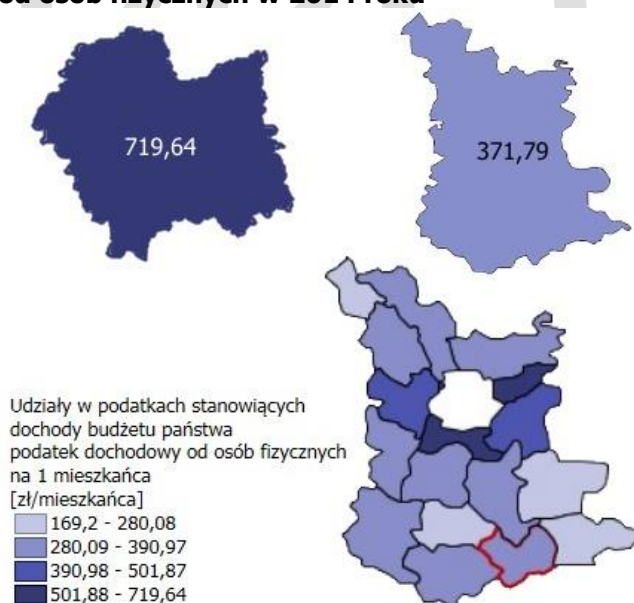
Wykres 9. Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności: gmina, powiat, województwo

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

- Ze względu na brak dostępnych danych przedstawiających wprost kondycję finansową mieszkańców Gminy, do analizy wykorzystana została informacja o podatku dochodowym od osób fizycznych⁴, która jest pochodną wynagrodzeń mieszkańców.

Rysunek 5. Udział w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa, podatek dochodowy od osób fizycznych w 2014 roku

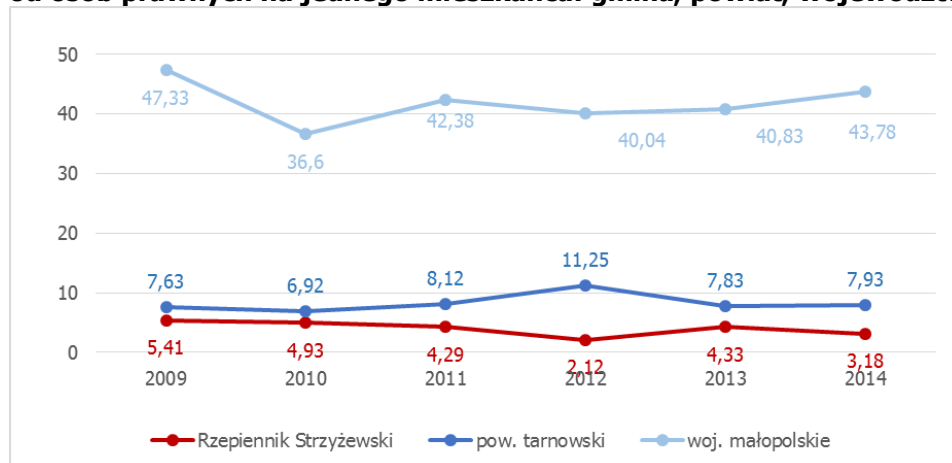

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

- W 2014 roku pozycja ta w dochodach własnych gminy w przeliczeniu na jednego mieszkańca wynosiła 282,66 zł i była 1,3 razy mniejsza niż średnia dla gmin w powiecie, natomiast przeciętna dla gmin w Małopolsce⁵ jest 2,5 razy większa. Zwrot do budżetu gminy z tytułu podatku CIT w gminie Rzepiennik Strzyżewski na jednego mieszkańca zmalał z poziomu 5,41 zł w 2009 roku do poziomu 3,18 zł w 2014 roku.

⁴ Pozycja z dochodów własnych gmin – udział w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa, podatek dochodowy od osób fizycznych (PIT).

⁵ Z miastami na prawach powiatów.

Wykres 10. Udział w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa, podatek dochodowy od osób prawnych na jednego mieszkańca: gmina, powiat, województwo

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

1.3 Zjawiska środowiskowe

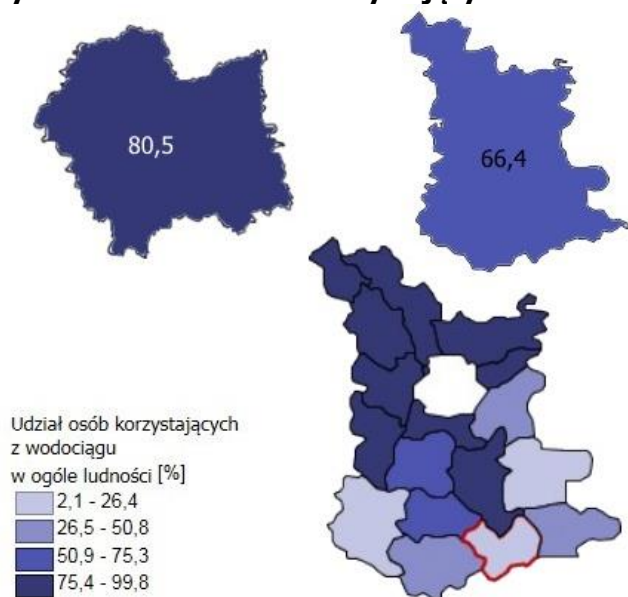
Kolejnym obszarem zdefiniowanym w *Ustawie* i *Wytycznych*, w którym należy badać zjawiska kryzysowe, są kwestie związane z jakością środowiska. Obszar ten powiązany jest ze standardami środowiska, w tym z gospodarką odpadami stanowiącymi zagrożenie dla życia, zdrowia lub stanu środowiska. Podstawowe dane dotyczące tego obszaru są następujące:

- Część gminy znajduje się w granicach dwóch parków krajobrazowych: Ciężkowicko-Rożnowskiego Parku Krajobrazowego oraz Parku Krajobrazowego Pasma Brzanki.
- Ponad 75% Gminy to obszary chronionego krajobrazu. Znajduje się tu również 9 pomników przyrody.
- W 2014 roku 20,8% powierzchni Gminy zajmowały lasy, dla województwa wskaźnik ten wynosił 28,7%, a dla powiatu 21,8%.

1.4 Zjawiska przestrzenno-funkcjonalne

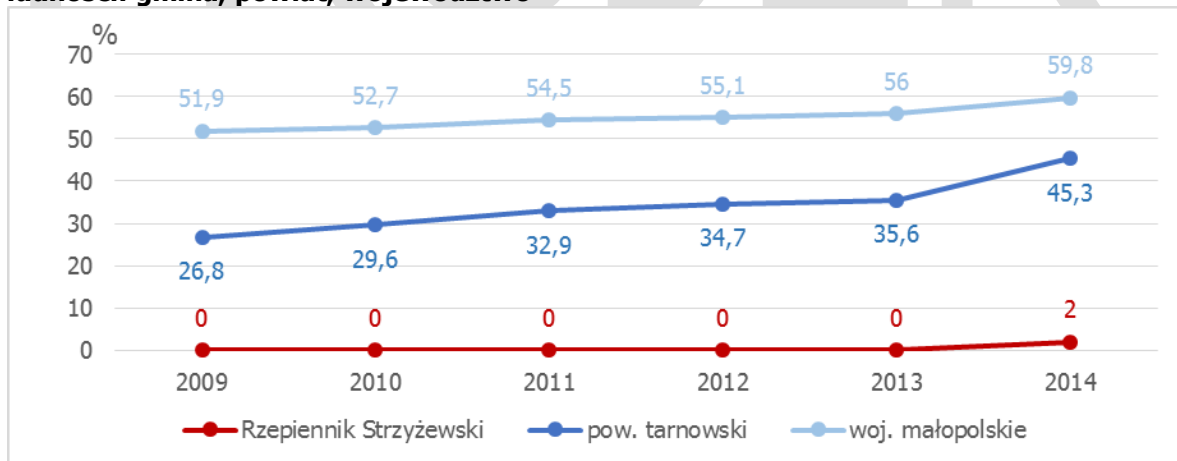
Czwartym z wytypowanych obszarów są zjawiska przestrzenno-funkcjonalne, które charakteryzują: wyposażenie w infrastrukturę techniczną i społeczną oraz stan tej infrastruktury, dostęp i jakość podstawowych usług, dostępność komunikacyjna:

- W 2014 roku udział osób korzystających z wodociągu w ogólnej liczbie ludności wynosił 2,1%, natomiast wartość tego wskaźnika dla Małopolski wynosiła 80,5%, a dla powiatu tarnowskiego 66,4%.

Rysunek 6. Udział osób korzystających z wodociągu w ogólnej ludności w 2014 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

- W Gminie Rzepiennik Strzyżewski czynna sieć kanalizacyjna istnieje dopiero od 2014 roku i jej długość wynosi 34,1 km na 100 km². W województwie wartość tego wskaźnika wynosiła 89,0 km na km², a w powiecie 97,5 km na km², rosnąc od 2009 roku. Udział mieszkańców gminy korzystających z sieci kanalizacyjnej wynosił zaledwie 2% (59,8% województwo, 45,3% powiat) – w latach wcześniej zero. W tym samym czasie w powiecie odnotowano wzrost o 18,5 punktów procentowych, a w województwie o 7,9 punktów procentowych.

Wykres 11. Udział korzystających ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej w ogólnej liczbie ludności: gmina, powiat, województwo

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

1.5 Zjawiska techniczne

- W Gminie było 1 827 mieszkań w 1 801 budynkach mieszkalnych (wzrost od 2009 roku). Na jedno mieszkanie przypadały blisko 4 osoby. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania wynosiła 96,3m², czyli 25,9 m² na osobę.
- W październiku 2015 roku do rejestru zabytków nieruchomości województwa małopolskiego wpisane były następujące obiekty:
 - Olszyny – kościół pw. Podwyższenia Krzyża;

- Olszyny – kaplica przydrożna pw. Matki Boskiej Częstochowskiej;
- Olszyny – cmentarz wojenny nr 113 z I wojny światowej, kwatera na cmentarzu rzymsko-katolickim;
- Rzepiennik Biskupi – kościół pw. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny;
- Rzepiennik Biskupi – kościół filii pw. św. Jana Chrzyciela z dzwonnica;
- Rzepiennik Strzyżewski - zespół dworsko-parkowy i folwarczny;
- Rzepiennik Strzyżewski – zespół kościoła parafialnego pw. Miłosierdzia Bożego;
- Rzepiennik Strzyżewski – cmentarz wojenny nr 114 z I wojny światowej;
- Rzepiennik Strzyżewski – cmentarz wojenny z II wojny światowej;
- Rzepiennik Strzyżewski – budynek mieszkalno-gospodarczy;
- Turza - – kościół parafialny pw. św. Katarzyny.

1.6 Pozycja rozwojowa gminy Rzepiennik Strzyżewski na tle powiatu i województwa

Tabela 1. Porównanie wskaźników charakteryzujących analizowane zjawiska w 2014 r.

Wskaźnik	Rzepiennik Strzyżewski	woj. małopolskie	powiat tarnowski
Gęstość zaludnienia	96	222	142
Wskaźnik obciążenia demograficznego	63,8	59,2	57,7
Kobiety na 100 mężczyzn	101	106	101
Przyrost naturalny na 1 tys. ludności	1,6	1,4	1,8
Saldo migracji na pobyt stały na 1 tys. ludności	-7,9	0,9	0,6
Współczynnik skolaryzacji brutto - szkoły podstawowe	96,36	93,89	88,47
Współczynnik skolaryzacji brutto - szkoły gimnazjalne	98,03	96,87	86,83
Dzieci w wieku 3-5 lat przypadające na jedno miejsce w placówce wychowania przedszkolnego	3,59	1,17	1,45
Porady lekarskie ogółem na 1 mieszkańca	3,9	3,9	3,5
Ludność na 1 aptekę (w tys.)	6,8	3,3	3,5
Zasięg korzystania z pomocy społ. wg kryteriów dochod. (%) ⁶	21,9	6,4	9,2
Udział dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku	56,9	30,7	38,5
Ludność na 1 placówkę biblioteczną (w tys.)	1,7	4,4	3,3
Księgozbiór bibliotek na 1 000 ludności	7 711,8	3 252,4	4 419,6
Czytelnicy bibliotek publicznych na 1 000 ludności	119	195	163
Wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika w woluminach	31,2	15,6	19,2
Udział bezrobotnych zarejestr. w liczbie ludności w wieku prod.	6,8	6,6	7,6
Udział pracujących mężczyzn na terenie gminy ⁷	42,2	51,1	48,4
Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności	421	1 059	586
Lesistość ⁸	21,8	28,7	28,4
Udział ludność korzystająca z oczyszczalni w ludności ogółem	20,8	62,8	44,8
Korzystający z instalacji w % ogółu ludności - wodociąg	2,1	80,5	66,4
Korzystający z instalacji w % ogółu ludności - kanalizacja	2,0	59,8	45,3
Długość czynnej sieci kanalizacyjnej na 100 km ²	34,1	89,0	97,5
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania (m ²)	96,3	77,6	93,1
Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę	25,9	26,1	24,7
Mieszkania na 1 000 mieszkańców	269	336,1	265,1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

⁶ Zasięg korzystania z pomocy społecznej to udział osób w gospodarstwach domowych korzystających z pomocy społecznej w ludności ogółem.

⁷ Dane dla roku 2013.

⁸ Wskaźnik lesistości (lesistość) - stosunek procentowy powierzchni lasów do ogólnej powierzchni geograficznej kraju (danej jednostki terytorialnej: województwa, powiatu, gminy).

3. METODOLOGIA WYBORU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

W celu wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji opracowano diagnozę, która została przeprowadzona na podstawie wiarygodnych i mierzalnych danych pozyskanych z: Urzędu Gminy Rzepiennik Strzyżewski i jednostek organizacyjnych m.in. Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rzepienniku Strzyżewskim, Gminnej Biblioteki Publicznej w Rzepienniku Strzyżewskim, Turzy, Olszynach i Rzepienniku Suchym oraz Komendy Powiatowej Policji, Głównego Urzędu Statystycznego, Starostwa Powiatowego w Tarnowie. Ponadto w *Diagnozie* wykorzystano wyniki badań ankietowych mieszkańców i liderów lokalnych dotyczących oceny jakości życia i kluczowych problemów, postrzeganych przez mieszkańców, wyniki badania fokusowego i warsztatów rewitalizacyjnych z kluczowymi interesariuszami w gminie Rzepiennik Strzyżewski.

Dla przestrzennego określenia problemów i potencjałów gminę wyznaczono **jednostki urbanistyczne** zgodne z **sołectwami**. Jest to podział naturalny dla mieszkańców gminy wiejskiej. Podział ten umożliwia przeprowadzenie analizy zróżnicowania wewnątrzgminnego.

Rysunek 7 Jednostki urbanistyczne w gminie Rzepiennik Strzyżewski

Źródło: Opracowanie własne

Biorąc pod uwagę, że rewitalizacja ma w pierwszej kolejności służyć poprawie jakości życia mieszkańców, uznano, że kwestie społeczne mają kluczowe i nadrzędne znaczenie dla wyznaczania obszarów zdegradowanych. Dla wyznaczonych obszarów przeprowadzono diagnozę wskaźników opisujących negatywne zjawiska społeczne takie jak: zakres korzystania z pomocy społecznej, ubóstwo, przestępczość, niski poziom uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym, dostępność podstawowych usług w dziedzinie oświaty, zdrowia, kultury.

W celu wskazania obszarów wymagających rewitalizacji, na podstawie szeregu wskaźników opisujących problemy społeczne zbudowano tak zwany **wskaźnik syntetyczny**.

Pierwszym etapem budowy wskaźnika syntetycznego jest normalizacja zmiennych w celu sprowadzenia ich do porównywalnej skali tzw. skali niemianowanej, czyli nie związanej z jednostką miary. Jest to zabieg konieczny z punktu widzenia poprawności obliczeń, ponieważ dzięki niemu różne rozpiętości zmiennych nie będą sztucznie nadawały wagi, czynnikom przyjmującym wartość z wyższych przedziałów. W trakcie normalizacji zmiennych przekształcono również destymulanty w stymulanty. Jako stymulanty, na potrzeby wskazania obszarów zdegradowanych, przyjęte zostały zmienne, których wyższa wartość wstępowała w obszarach gminy kwalifikujących się jako obszary zdegradowane (np. liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 100 mieszkańców). Natomiast destymulantami były zmienne, których niższa wartość oznaczała bardziej

problemowy obszar (np. liczba przedsiębiorstw na 1 000 mieszkańców). Obliczeń dokonano wg następujących wzorów:

$$Z_{ij} = \frac{x_{ij} - \min\{x_{ij}\}}{\max\{x_{ij}\} - \min\{x_{ij}\}} \quad \text{dla stymulant}$$
$$Z_{ij} = \frac{\max\{x_{ij}\} - x_{ij}}{\max\{x_{ij}\} - \min\{x_{ij}\}} \quad \text{dla destymulant}$$

gdzie:

- X_{ij} – to wartość i-tego obszaru (np. sołectwo) dla j-tej zmiennej,
- Z_{ij} – to zmienna po normalizacji.

Syntetyczną miarę, odzwierciedlającą sytuację obszarów w poszczególnych zakresach, utworzono przy użyciu metody sum standaryzowanych. Metoda sum standaryzowanych należy do grupy metod bezwzorcowych porządkowania liniowego, zgodnego ze wzorem:

$$S_i = \sum_{j=1}^k Z_{ij} \quad i = 1, \dots, n$$

Wskaźnik sum standaryzowanych został skonstruowany na bazie wskaźników cząstkowych zaprezentowanych w rozdziale 4. Wskaźniki cząstkowe zsumowano, uznając większe znaczenie niektórych wskaźników cząstkowych poprzez nadanie im wag różnych od 1. Wartość jaką przyjmowała waga dla konkretnego wskaźnika była wynikiem analizy ankiety przeprowadzonej wśród mieszkańców gminy oraz wskazań z warsztatów rewitalizacyjnych. Za szczególnie uciążliwe w gminie Rzepiennik Strzyżewski uznano problemy związane ze starzejącym się społeczeństwem – wskaźnik obciążenia demograficznego i niską aktywnością mieszkańców (liczba NGO na 1000 mieszkańców). Wymienionym kwestiom przyznano wagę 3.

Dla każdego obliczonego dla jednostki urbanistycznej wskaźnika syntetycznego, zasadniczo daną referencyjną jest średni wskaźniki sum standaryzowanych dla całej gminy, obliczony jako średnia arytmetyczna wskaźników syntetycznych dla jednostek. W analizie wzięto również pod uwagę rozrzut wskaźników syntetycznych, biorąc jako wielkość porównawczą 50% wartości maksymalnej wskaźnika syntetycznego.

Najwyższe wartości obliczonego wskaźnika sumarycznego oznaczają największą koncentrację negatywnych zjawisk społecznych na tych obszarach. Za obszar objęty kryzysem społecznym uznano wszystkie jednostki, w których wartość wskaźnika sumarycznego była wyższa niż zmienna referencyjna tym przypadku 50% wartości średniej arytmetycznej wskaźników syntetycznych dla zjawisk społecznych.

Jednostki urbanistyczne, dla których **społeczny** wskaźnik syntetyczny będzie wyższy niż średnia gminna mogą być potencjalnie uznane za zdegradowane, pod warunkiem występowania w nich dodatkowo co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk techniczno-środowiskowych:

- gospodarczych – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw;
- środowiskowych – w szczególności przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska;
- przestrzenno-funkcjonalnych – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych;
- technicznych – w szczególności złego stanu obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz braku rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, przede wszystkim w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska.

Analizy zjawisk techniczno-środowiskowych dokonano w oparciu o: czynniki techniczne, środowisko gospodarcze, przestrzenne i przyrodnicze. Analogicznie, jak w przypadku zjawisk społecznych, został skonstruowany wskaźnik syntetyczny, a wskaźniki cząstkowe, poddano

standaryzacji. Otrzymano sumaryczny wskaźnik czynników techniczno-środowiskowych, który określał koncentrację zjawisk negatywnych.

Ostatnim etapem diagnozy było wskazanie obszarów zdegradowanych, które wykazują kumulację negatywnych zjawisk społecznych, a dodatkowo w analizowanych czynnikach techniczno-środowiskowych wykazują nagromadzenie negatywnych cech. Na bazie wcześniej obliczonych wskaźników sum standaryzowanych skonstruowano **wskaźnik degradacji obszaru**, wyliczony jako suma dwóch wcześniej uzyskanych wskaźników.

PROJEKT

4. UWARUNKOWANIA SPOŁECZNE, PRZESTRZENNE, GOSPODARCZE I INFRASTRUKTURALNE GMINY

Przedmiotem niniejszego rozdziału jest analiza czynników społecznych, gospodarczych, przestrzenno-funkcyjnych i techniczno-środowiskowych gminy Rzepiennik Strzyżewski i wskazanie obszarów zdegradowanych i obszaru rewitalizacji na obszarze gminy. Analizy dokonano zgodnie z zaleceniami wynikającymi z *Ustawy rewitalizacyjnej*, to znaczy w pierwszej kolejności dokonano pogłębionej analizy zjawisk społecznych, w tym w szczególności związanych z poziomem bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji, niskiego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym czy kulturalnym. Ponadto przeanalizowano pozostałe zjawiska (gospodarcze, przestrzenno-funkcyjne i techniczno-środowiskowe). Koncentracja negatywnych zjawisk społecznych z jednoczesnym występowaniem jednego lub więcej negatywnych zjawisk w pozostałych obszarach pozwoliła wskazać i wyznaczyć obszary o największej kumulacji zjawisk kryzysowych.

4.1. Diagnoza zjawisk społecznych

Diagnoza uwarunkowań społecznych w gminie Rzepiennik Strzyżewski opierała się na zestawie wskaźników dotyczących:

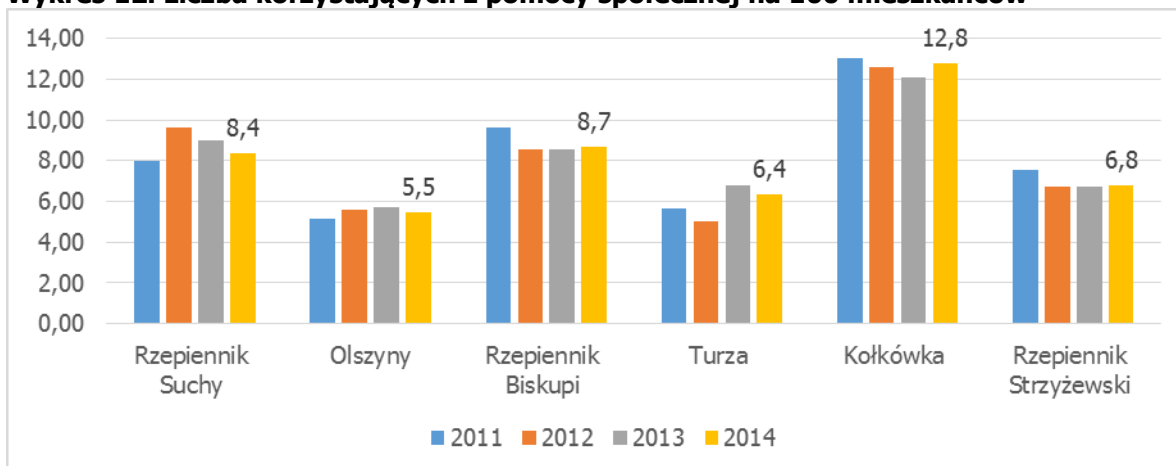
- czynników związanych z ubóstwem i wykluczeniem społecznym;
- czynników bezpieczeństwa;
- czynników demograficznych;
- aktywności mieszkańców.

4.1.1. Czynniki związane z ubóstwem i wykluczeniem społecznym

W celu wyznaczenia obszarów zdegradowanych wytypowano listę 12 wskaźników (10 wskaźników pochodzi z informacji Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rzepienniku Strzyżewskim), które poddano analizie w wymiarze terytorialnym i czasowym. Diagnoza uwzględniała wpływ wszystkich zmiennych, natomiast komentarz analityczny koncentruje się na kluczowych wskaźnikach.

W latach 2011-2014 liczba osób korzystających z pomocy społecznej na 100 mieszkańców wahała się od 5,0 do 13,0. Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej przeliczona na jednego mieszkańca, mówi o skali tego zjawiska i obrazuje sytuację materialno-bytową ludności danej jednostki. W całym badanym okresie negatywnie pod względem omawianego wskaźnika wyróżniało się sołectwo Kołkówka.

Wykres 12. Liczba korzystających z pomocy społecznej na 100 mieszkańców

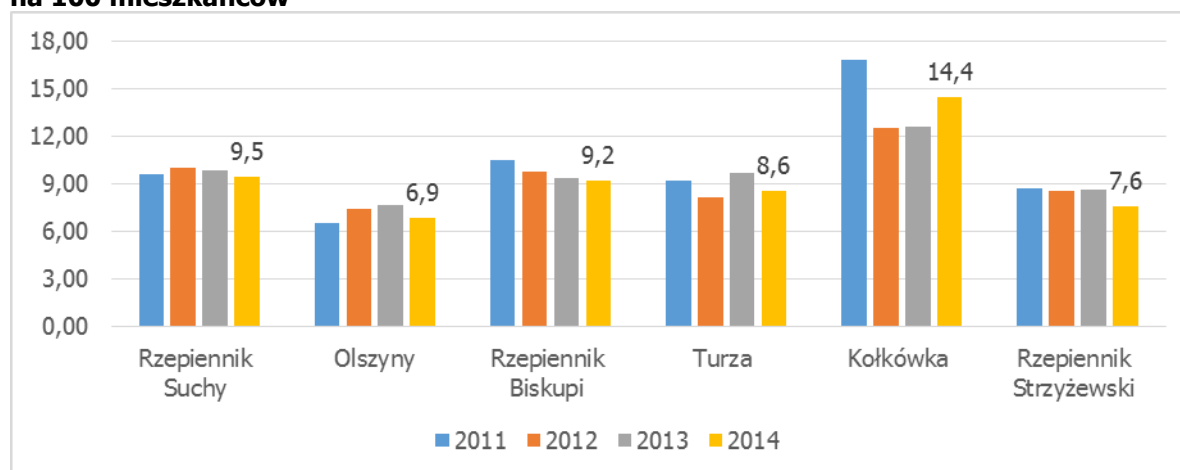

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rzepienniku Strzyżewskim

Jednocześnie należy podkreślić, iż w odniesieniu do całej gminy najczęstszymi powodami korzystania z pomocy społecznej jest ubóstwo, długotrwała i ciężka choroba, bezrobocie. Natomiast najrzadziej powodem korzystania ze świadczeń pomocy społecznej w gminie Rzepiennik Strzyżewski jest przemoc i alkoholizm.

Ubóstwo jest pojęciem związanym z niemożliwością zaspokojenia podstawowych potrzeb egzystencjalnych. W przypadkach skrajnego ubóstwa może wystąpić biologiczne zagrożenie życia oraz rozwoju psychofizycznego człowieka. W latach 2011-2014 liczba korzystających ze wsparcia z powodu ubóstwa na 100 mieszkańców przyjmowała wartości od 6,5 do 16,9. W całym badanym okresie najwyższe wartości tego wskaźnika wystąpiły w sołectwie Kołkówka, a w pojedynczych latach wyróżniały się Rzepiennik Biskupi i Rzepiennik Suchy.

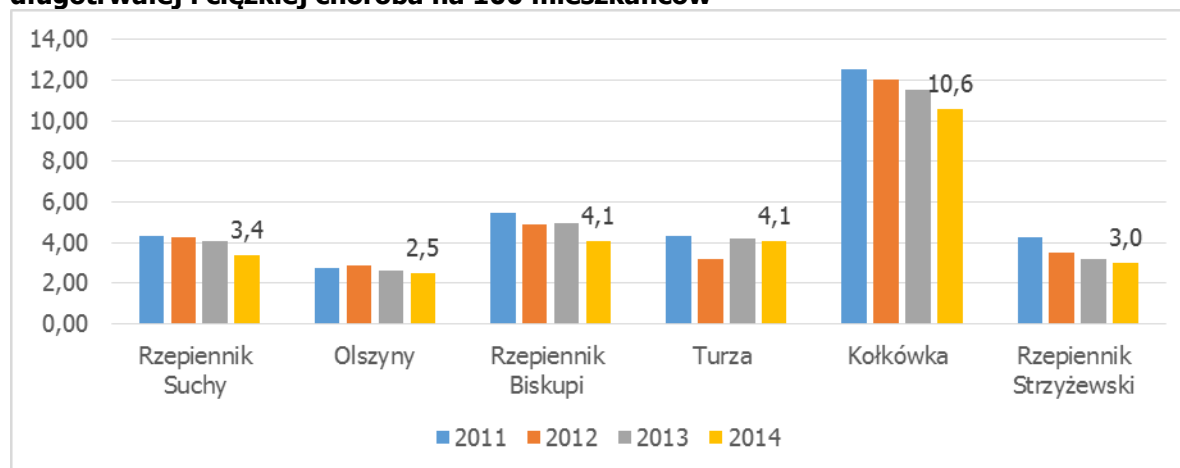
Wykres 13. Liczba klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu ubóstwa na 100 mieszkańców

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rzepienniku Strzyżewskim

Długotrwała i ciężka choroba członka gospodarstwa domowego dezorganizuje życie rodziny. Niejednokrotnie w związku z podjęciem opieki nad taką osobą, członek rodziny zmuszony jest częściowo lub w całości zrezygnować z pracy zarobkowej. Ponadto osoby przewlekle chore mogą wymagać dodatkowo specjalistycznych zabiegów medycznych oraz drogich leków, które istotnie obciążają budżet gospodarstwa domowego. W latach 2011-2014 liczba osób korzystających z tego powodu ze środków pomocy społecznej na 100 mieszkańców wahała się od 2,5 do 12,5. W całym badanym okresie negatywnie pod względem omawianego wskaźnika wyróżniała się Kołkówka, a także Rzepiennik Biskupi.

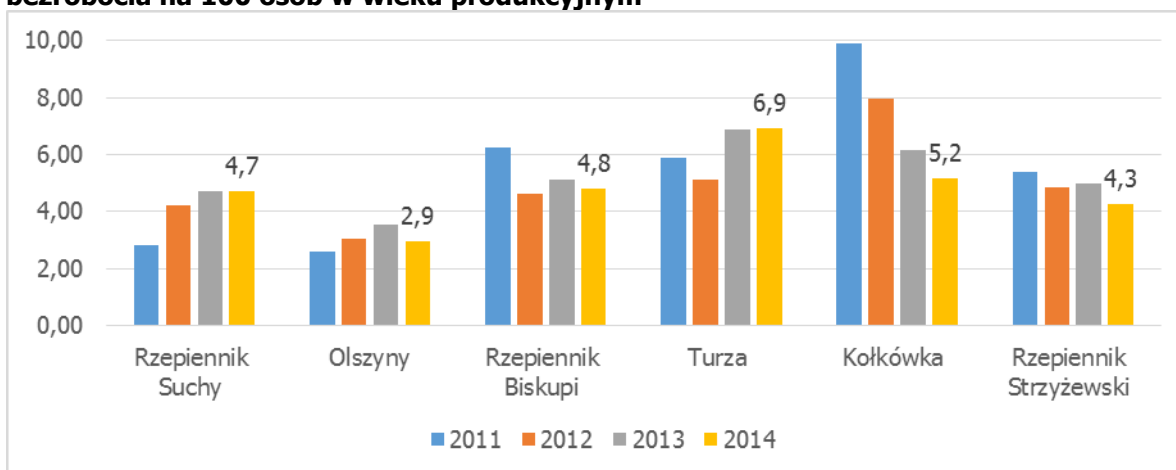
Wykres 14. Liczba klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu długotrwałej i ciężkiej choroby na 100 mieszkańców

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rzepienniku Strzyżewskim

Osoby mające status bezrobotnych nie są w stanie zapewnić gospodarstwu stałego źródła dochodu z pracy zarobkowej, co może przekładać się na kondycję finansową wszystkich członków danego gospodarstwa domowego. W przypadku liczby korzystających ze wsparcia z powodu bezrobocia na 100 osób w wieku produkcyjnym w latach 2011-2014 największą wartość tego wskaźnika odnotowano w sołectwie Kołkówka, a w pojedynczych latach wyróżniały się Rzepiennik Biskupi i Turza. Natomiast w badanym okresie dla całego obszaru wskaźnik przyjmował wartości od 2,6 do 9,9.

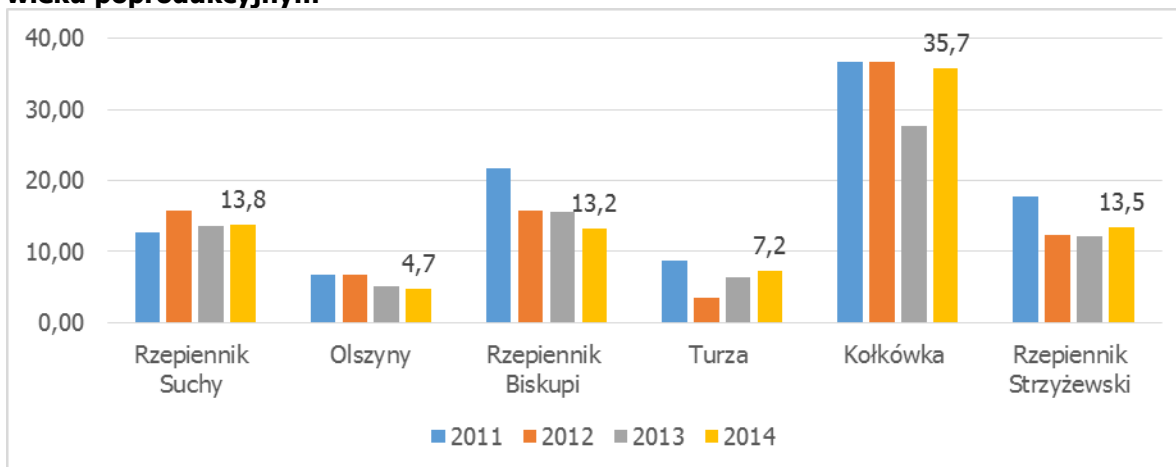
Wykres 15. Liczba klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu bezrobocia na 100 osób w wieku produkcyjnym

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rzepienniku Strzyżewskim

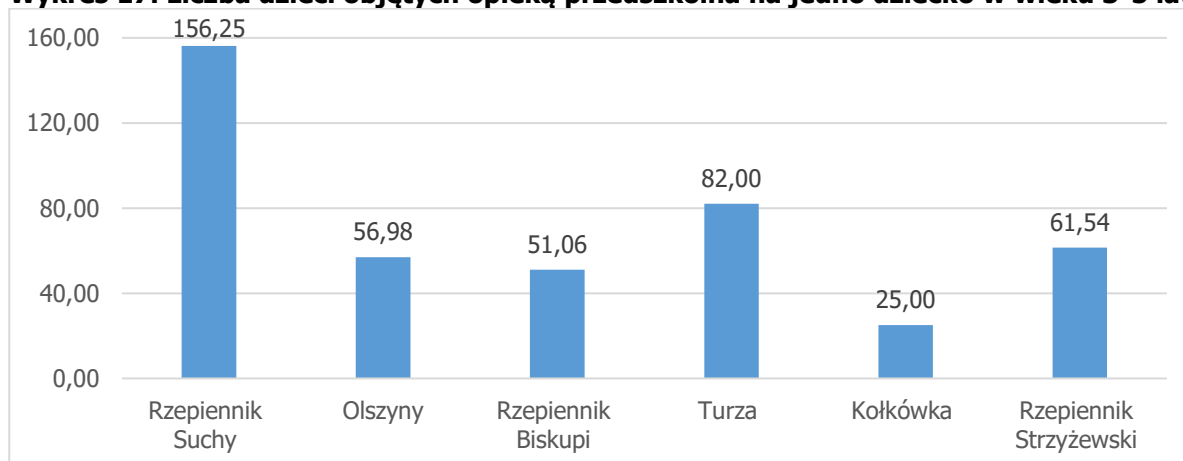
Wśród wskaźników związanych z korzystaniem ze środków pomocy społecznej wysokie wartości przyjmował również wskaźnik akcentujący problemy demograficzne Gminy, czyli wskaźnik dotyczący liczby osób w wieku 65 lat i więcej sięgających po środki pomocy społecznej na 100 osób w wieku poprodukcyjnym. Najgorzej prezentowała się w tym zakresie sytuacja w sołectwach: Kołkówka, Rzepiennik Biskupi i Rzepiennik Suchy.

Wykres 16. Liczba korzystających z pomocy społecznej w wieku 65 lat i więcej na 100 osób w wieku poprodukcyjnym

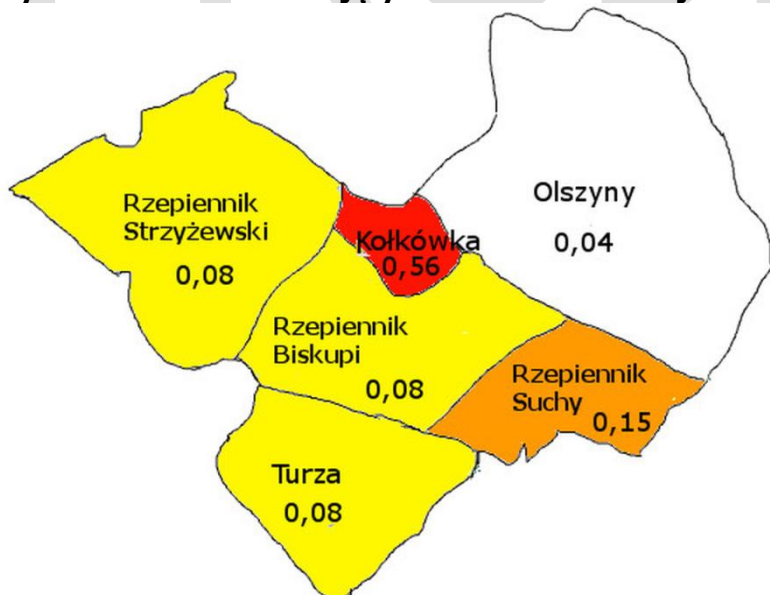
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rzepienniku Strzyżewskim

Decyzja pozostawienia dziecka w domu, pod opieką członków rodziny może wynikać z różnych przesłanek. Natomiast objęcie dziecka wychowaniem przedszkolnym daje możliwość rodzicom aktywnego powrotu na rynek pracy i podjęcia pracy zarobkowej. Najmniej dzieci korzystało z wychowania przedszkolnego na terenach Kołkówki i Rzepiennika Biskupiego.

Wykres 17. Liczba dzieci objętych opieką przedszkolną na jedno dziecko w wieku 3-5 lat

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Rzepienniku Strzyżewskim

Ostatnim wskaźnikiem z zakresu czynników społecznych pochodzącym spoza źródeł Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rzepienniku Strzyżewskim jest wskaźnik określający liczbę osób oczekujących na mieszkanie socjalne na 100 mieszkańców. W przypadku przyznania przez sąd mieszkańcom gminy, którzy znajdują się w trudnej sytuacji materialnej i mieszkaniowej, mieszkania socjalnego, obowiązek zapewnienia lokalu mieszkaniowego spoczywa na gminie zamieszkania tej osoby. Mieszkanie socjalne jest lokalem wynajmowanym po przystępnej cenie głównie przez urzędy gmin. Czynsz za takie lokum jest kilkukrotnie mniejszy niż za mieszkanie o podobnej wielkości wynajmowane przez agencję mieszkaniową lub od prywatnego właściciela. Wysokość czynszu uzależniona jest od tego, ile właściciel musi wydać, by dostarczyć mieszkańcom wszystkich niezbędnych usług. Utrzymywanie przez gminę mieszkań socjalnych jest dodatkowym obciążeniem budżetu. W roku 2014 najwięcej mieszkań socjalnych odnotowano w Kołkówce i Rzepienniku Strzyżewskim.

Rysunek 8. Liczba oczekujących na mieszkania socjalne na 100 mieszkańców w 2014 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Rzepienniku Strzyżewskim

Tabela 2. Wskaźniki z zakresu społecznego

Jednostka urbanistyczna	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na podstawie danych o rzeczywistej liczbie osób w rodzinach objętych pomocą społeczną na 100 mieszkańców				Liczba klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu alkoholizmu na 100 mieszkańców				Liczba klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego na 100 mieszkańców				Liczba osób bezrobotnych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym			
	2011	2012	2013	2014	2011	2012	2013	2014	2011	2012	2013	2014	2011	2012	2013	2014
Rzepiennik Suchy	7,99	9,60	8,97	8,4	0,44	0,30	0,45	0,15	1,04	1,18	0,90	1,52	2,82	4,22	4,69	4,7
Olszyny	5,16	5,61	5,71	5,5	0,04	0,04	0,04	0,04	0,31	0,27	0,22	0,18	2,61	3,02	3,53	2,9
Rzepiennik Biskupi	10,59	8,57	8,56	8,7	0,39	0,23	0,16	0,16	1,17	1,01	0,86	0,86	6,26	4,61	5,10	4,8
Turza	5,68	5,02	6,81	6,4	0,24	0,32	0,32	0,56	0,16	0,32	0,40	0,32	5,89	5,12	6,85	6,9
Końkówka	13,04	12,57	12,09	12,8	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	9,91	7,96	6,14	5,2
Rzepiennik Strzyżewski	7,52	6,74	6,71	6,8	0,46	0,46	0,46	0,54	0,99	0,69	1,00	1,01	5,39	4,85	4,96	4,3

Jednostka urbanistyczna	Liczba klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu niepełnosprawności na 100 mieszkańców				Liczba klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu długotrwałej bądź ciężkiej choroby na 100 mieszkańców				Liczba klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu przemocy na 100 mieszkańców				Liczba klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu ubóstwa na 100 mieszkańców			
	2011	2012	2013	2014	2011	2012	2013	2014	2011	2012	2013	2014	2011	2012	2013	2014
Rzepiennik Suchy	0,15	0,15	0,30	0,46	4,29	4,28	4,04	3,4	0,15	0,15	0,15	0,15	9,62	10,04	9,87	9,5
Olszyny	0,36	0,44	0,45	0,49	2,76	2,87	2,59	2,5	0,04	0,00	0,04	0,04	6,50	7,43	7,67	6,9
Rzepiennik Biskupi	0,23	0,23	0,24	0,24	5,46	4,91	4,95	4,1	0,00	0,00	0,00	0,00	10,53	9,74	9,35	9,2
Turza	0,16	0,40	0,56	0,72	4,30	3,19	4,17	4,1	0,00	0,00	0,00	0,00	9,16	8,13	9,70	8,6
Końkówka	0,00	0,00	0,55	0,56	12,50	12,02	11,54	10,6	0,00	0,00	0,00	0,00	16,85	12,57	12,64	14,4
Rzepiennik Strzyżewski	1,06	0,84	0,93	0,93	4,25	3,52	3,16	3,0	0,00	0,00	0,00	0,00	8,73	8,58	8,64	7,6

Jednostka urbanistyczna	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w wieku 65 lat i więcej na 100 mieszkańców w wieku poprodukcyjny				Liczba osób objętych niebieską kartą na 100 mieszkańców				Liczba oczekujących na mieszkania socjalne na 100 mieszkańców	Udział dzieci z danego obszaru objętych opieką przedszkolną w liczbie dzieci 3-5 lat
	2011	2012	2013	2014	2011	2012	2013	2014	2014	2014
Rzepiennik Suchy	12,77	15,69	13,54	156,25	0,00	0,59	0,60	0,30	0,15	156,25
Olszyny	6,73	6,65	5,04	56,98	0,00	0,22	0,31	0,18	0,04	56,98
Rzepiennik Biskupi	21,67	15,68	15,52	51,06	0,00	0,00	0,00	0,71	0,08	51,06
Turza	8,70	3,50	6,29	82,00	0,00	0,00	0,72	0,56	0,08	82,00
Końkówka	36,67	36,67	27,59	25,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,56	25,00
Rzepiennik Strzyżewski	17,74	12,37	12,22	61,54	0,00	0,54	0,93	0,08	0,08	61,54

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rzepienniku Strzyżewskim

PROJEKT

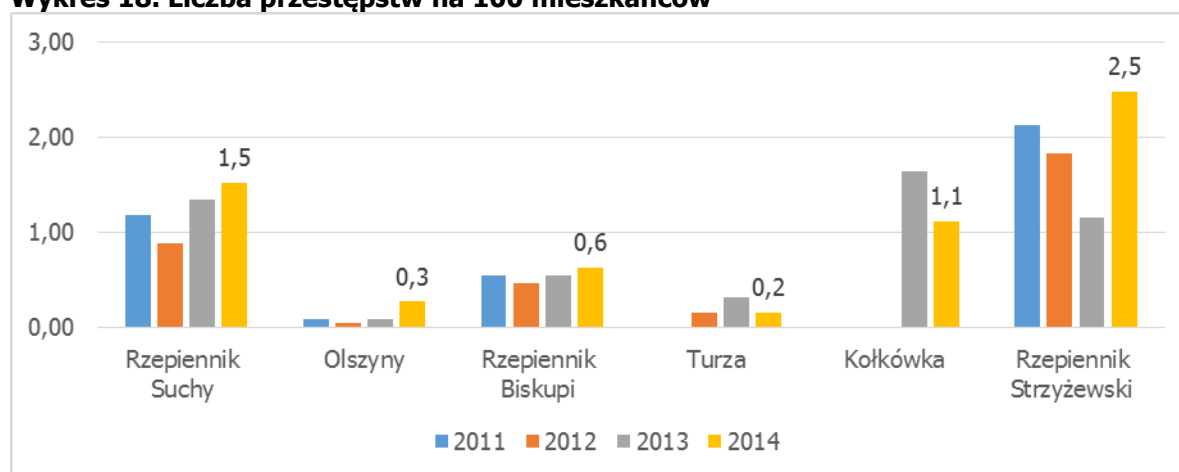
4.1.2. Czynniki bezpieczeństwa

Poczucie bezpieczeństwa jest jednym z podstawowych kryteriów oceny obszaru, w którym się żyje, pracuje i spędza czas. Przestępczość stanowi ważny czynnik wpływający na jakość życia mieszkańców. W celu wyznaczenia obszarów zdegradowanych wykorzystano trzy wskaźniki z zakresu statystyk policyjnych:

- liczbą przestępstw ogółem na 100 mieszkańców,
- kradzieże i rozboje na 100 mieszkańców,
- wypadki i kolizje drogowe na 100 mieszkańców.

Liczba przestępstw ogółem na 100 mieszkańców pokazuje zagrożenie przestępczością w układzie terytorialnym. Najniższe poczucie bezpieczeństwa w całym analizowanym okresie mogli mieć mieszkańcy sołectwa Rzepiennik Strzyżewski, a w innych latach również Kołkówka i Rzepiennik Suchy.

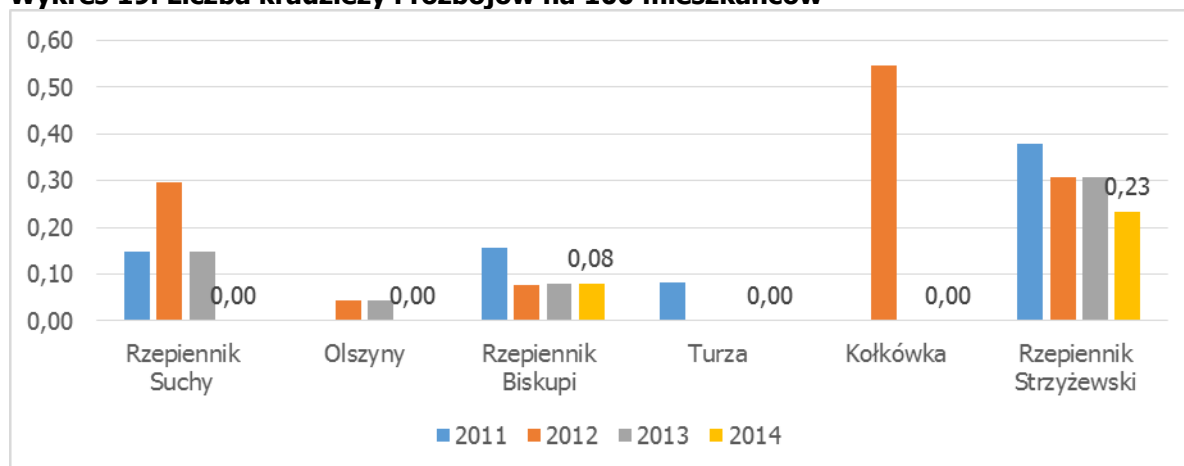
Wykres 18. Liczba przestępstw na 100 mieszkańców

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Tarnowie

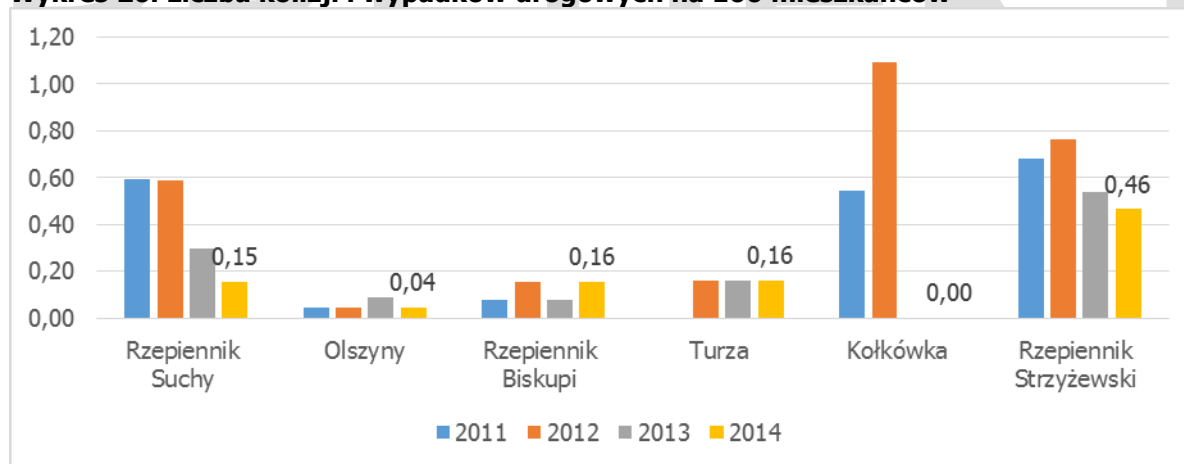
Kradzież według Kodeksu Karnego jest zaborem cudzej rzeczy ruchomej w celu przywłaszczenia. Pod pojęciem zaboru rozumie się fizyczne wyjęcie rzeczy spod władztwa właściciela. Natomiast rozbój jest zaborem cudzej rzeczy ruchomej w celu przywłaszczenia przy użyciu jednego z trzech wymienionych sposobów: używając przemocy wobec osoby, grożąc natychmiastowym użyciem przemocy, doprowadzając człowieka do stanu nieprzytomności i bezbronności⁹. Najczęściej przestępstwa tego rodzaju odnotowywano w Rzepienniku Strzyżewskim, Rzepienniku Biskupim i Rzepienniku Suchym.

⁹ Definicja według słownika pojęć GUS <http://stat.gov.pl/metainformacje/slownik-pojec/pojecia-stosowane-w-statystyce-publicznej/2365,pojecie.html>

Wykres 19. Liczba kradzieży i rozbojów na 100 mieszkańców

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Tarnowie

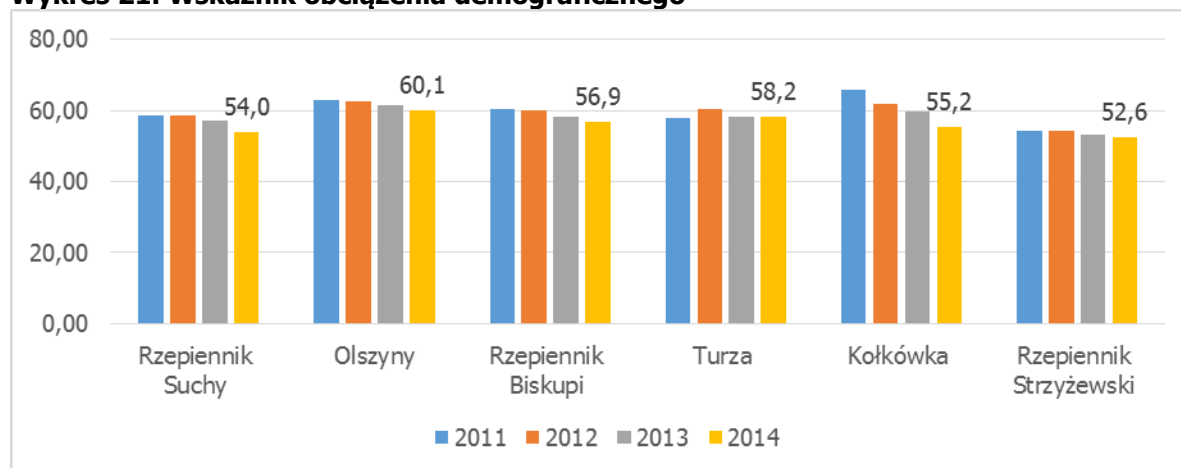
Wypadek drogowy jest zdarzeniem w ruchu drogowym, w którym jeden lub więcej uczestników zostało rannych lub poniosło śmierć. Inną formą przestępstwa, które występuje w ruchu drogowym jest kolizja. Jest to zdarzenie w ruchu drogowym w wyniku, którego uszkodzeniu ulega jedynie mienie, a nie osoby w nim uczestniczące. W badanym okresie wskaźnik opisujący łącznie definiowane wcześniej zdarzenia przyjmował wartości od poziomu 0 do blisko 1,09 na 100 mieszkańców (Kołkówka). Najwyższe wartości wskaźnika występowały w sołectwach Rzepiennik Strzyżewski, jednak w pozostałych sołectwach też odnotowano analizowane zdarzenia w ruchu drogowym.

Wykres 20. Liczba kolizji i wypadków drogowych na 100 mieszkańców

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Tarnowie

4.1.3. Czynniki demograficzne

Ze względu na szeroko dyskutowane problemy demograficzne związane ze starzeniem się społeczeństwa, w analizie zjawisk społecznych uwzględniono również dwa wskaźniki z tej dziedziny: wskaźnik obciążenia demograficznego oraz udział osób starszych. Pierwszy z nich wskazuje na niekorzystną tendencję nadmiernego obciążenia ludności w wieku produkcyjnym – najbardziej niepokojące wskaźniki w tym aspekcie są w sołectwach: Olszyny (2011-2014) oraz Kołkówka i Turza.

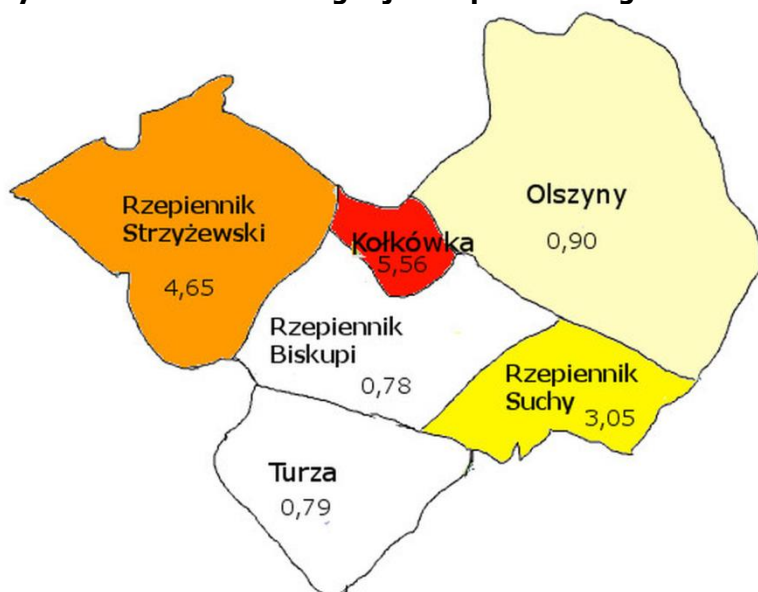
Wykres 21. Wskaźnik obciążenia demograficznego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Rzepienniku Strzyżewskim

Drugi wskaźnik, tj. zwiększający się udział osób starszych, które w przyszłości mogą wymagać odpowiednio dostosowanych placówek do swoich potrzeb, najwyższe wartości przyjmuje również w sołectwach Końkówka i Olszyny.

4.1.4. Aktywność mieszkańców

Aktywność społeczności lokalnej może mieć istotny wpływ na zmiany zachodzące w jej odczuciu. Jednym z przejawów aktywności mieszkańców jest liczba organizacji pozarządowych działających na terenie gminy, reprezentowana przez wskaźnik liczby NGO na 1 000 mieszkańców. Wskaźnik ten można interpretować jako współczynnik aktywności społeczeństwa obywatelskiego – im większa liczba organizacji tego rodzaju, tym bardziej aktywna jest lokalna społeczność. Ze względu na cele analizy (wytypowanie obszarów wymagających rewitalizacji) istotne jest wskazanie sołectw o najniższych wartościach omawianego wskaźnika – są nimi Rzepiennik Biskupi, Turza i Olszyny.

Wykres 22. Liczba NGO wg rejestru powiatowego na 1 000 mieszkańców w 2014 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Rzepienniku Strzyżewskim

Jedną z podstawowych form uczestnictwa obywatela w życiu publicznym, dostępną dla każdego uprawnionego, jest głosowanie w wyborach. Analiza rozkładu przestrzennego

frekwencji w wyborach samorządowych, które miały miejsce w 2014 roku w poszczególnych sołectwach pozwoliła wskazać obszary gminy z najmniejszą aktywnością mieszkańców w tym zakresie – są to sołectwa: Rzepiennik Strzyżewski i Rzepiennik Biskupi.

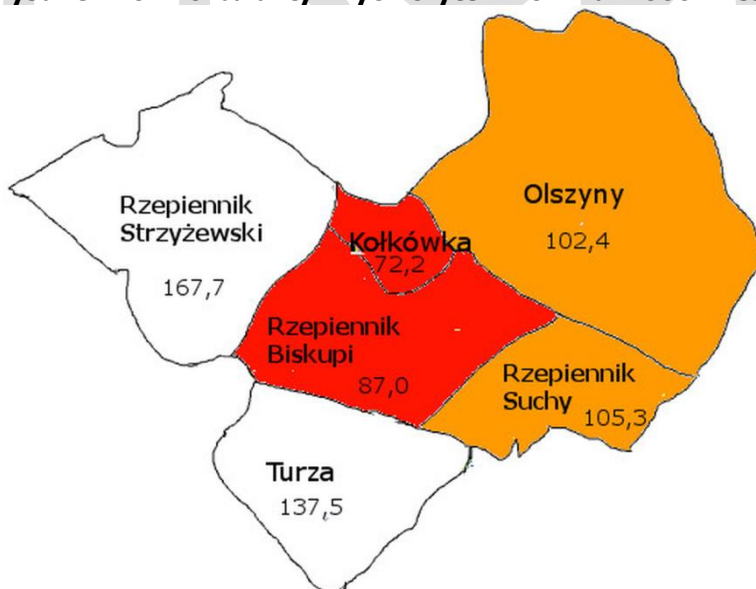
Rysunek 9. Frekwencja wyborcza w 2014 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Państwowej Komisji Wyborczej

Ostatnim ze wskaźników opisujących aktywność mieszkańców jest liczba aktywnych czytelników korzystających z bibliotek publicznych z danego obszaru. Analizując ten wskaźnik można stwierdzić, że najmniej aktywni są mieszkańcy sołectw: Kołkówka i Rzepiennik Biskupi.

Rysunek 10. Liczba aktywnych czytelników na 1 000 mieszkańców

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Rzepienniku Strzyżewskim

Tabela 3. Wskaźniki z zakresu czynników bezpieczeństwa

Jednostka urbanistyczna	Liczba przestępstw ogółem na 100 mieszkańców				Kradzieże i rozboje na 100 mieszkańców				Wypadki i kolizje drogowe na 100 mieszkańców			
	2011	2012	2013	2014	2011	2012	2013	2014	2011	2012	2013	2014
Rzepiennik Suchy	1,18	0,89	1,35	1,52	0,15	0,30	0,15	0,00	0,59	0,59	0,30	0,15
Olszyny	0,09	0,04	0,09	0,27	0,00	0,04	0,04	0,00	0,04	0,04	0,09	0,04
Rzepiennik Biskupi	0,55	0,47	0,55	0,63	0,16	0,08	0,08	0,08	0,08	0,16	0,08	0,16
Turza	0,00	0,16	0,32	0,16	0,08	0,00	0,00	0,00	0,00	0,16	0,16	0,16
Końkówka	0,00	0,00	1,65	1,11	0,00	0,55	0,00	0,00	0,54	1,09	0,00	0,00
Rzepiennik Strzyżewski	2,13	1,84	1,16	2,48	0,38	0,31	0,31	0,23	0,68	0,77	0,54	0,46

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Rzepienniku Strzyżewskim

Tabela 4. Wskaźniki z zakresu czynników demograficznych

Jednostka urbanistyczna	Wskaźnik obciążenia demograficznego				Udział osób starszych			
	2011	2012	2013	2014	2011	2012	2013	2014
Rzepiennik Suchy	58,69	58,55	57,04	53,99	13,91	15,07	14,35	14,33
Olszyny	62,83	62,50	61,37	60,09	15,22	15,30	15,02	15,20
Rzepiennik Biskupi	60,45	60,10	58,33	56,95	14,04	14,41	13,67	14,26
Turza	57,87	60,36	58,38	58,24	11,19	11,40	11,46	12,08
Końkówka	65,77	61,95	59,65	55,17	16,30	16,39	15,93	15,56
Rzepiennik Strzyżewski	54,22	54,37	53,01	52,60	14,12	14,85	13,89	13,79

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Rzepienniku Strzyżewskim

Tabela 5. Wskaźnik z zakresu aktywności mieszkańców

Jednostka urbanistyczna	Liczba zapisanych czytelników do bibliotek z danego sołectwa na 1 tys. mieszkańców	Frekwencja wyborcza	Liczba NGO na 1000 mieszkańców
	2014	2014	2014
Rzepiennik Suchy	167,68	58,61	3,05
Olszyny	102,24	62,22	0,90
Rzepiennik Biskupi	86,99	54,78	0,78
Turza	137,52	61,32	0,79
Końkówka	72,22	71,71	5,56
Rzepiennik Strzyżewski	105,34	54,10	4,65

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Rzepiennik Strzyżewskim

Tabela 6. Wskaźniki z zakresu dostępności do usług wpływających na jakość mieszkańców

Jednostka urbanistyczna	Wydatki inwestycyjne na infrastrukturę sieciową	Wydatki inwestycyjne na infrastrukturę oświatową, edukacyjną, społeczną, rekreacyjno-sportową, kulturalną
	2007-2014	2007-2014
Rzepiennik Suchy	906,07 zł	1 653,78 zł
Olszyny	911,64 zł	2 502,19 zł
Rzepiennik Biskupi	9 806,41 zł	2 475,44 zł
Turza	974,81 zł	1 157,13 zł
Końkówka	3 130,05 zł	2 008,54 zł
Rzepiennik Strzyżewski	16 328,38 zł	3 214,49 zł

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Rzepienniku Strzyżewskim

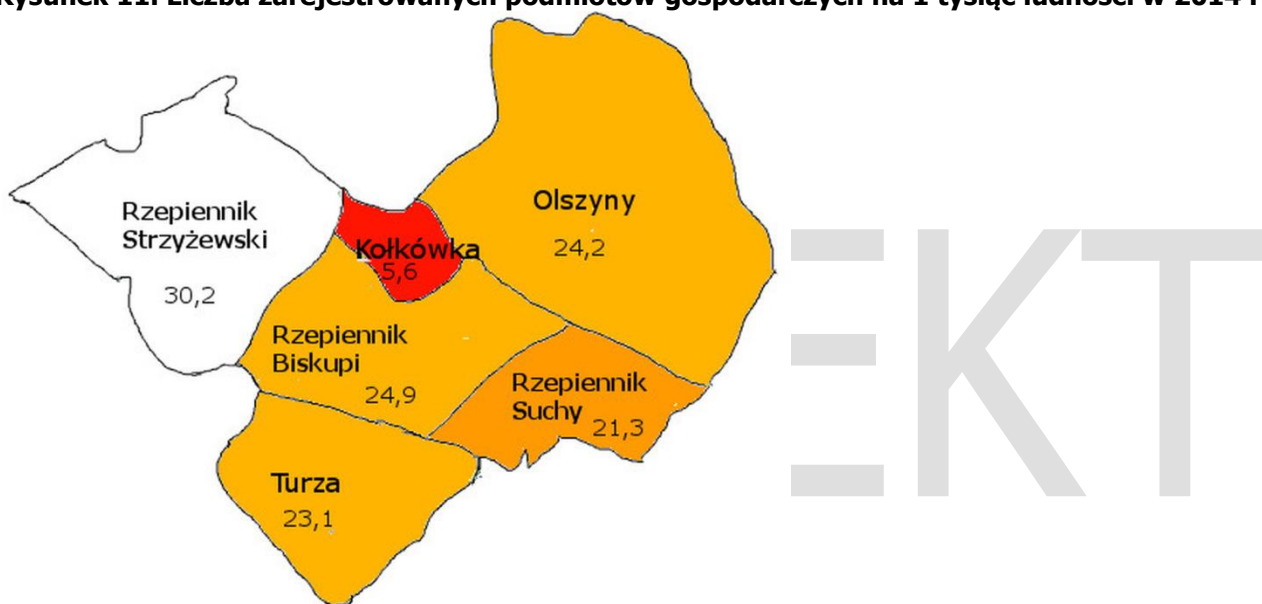
4.2. Diagnoza zjawisk techniczno-środowiskowych

Analizy zjawisk dokonano w oparciu o czynniki gospodarcze, przestrzenne, techniczne i środowiskowe.

4.2.1. Czynniki gospodarcze

Zgodnie ze wskaźnikami uwzględnionym w *Ustawie o rewitalizacji*, sytuacja kryzysowa w danym obszarze może być również związana z niskim poziomem przedsiębiorczości na analizowanym terenie. Dobrze rozwinięta sfera działalności gospodarczej jest wypadkową wielu czynników: począwszy od kapitału ludzkiego, przez położenie gminy, na wsparciu władz lokalnych kończąc. Poziom przedsiębiorczości jest mierzony liczbą zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1 tysięcy mieszkańców. Wskaźnik przedsiębiorczości w sołectwach w 2014 roku wahał się od blisko 6 podmiotów do ponad 30 podmiotów na 1 tysięcy mieszkańców.

Rysunek 11. Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1 tysięcy ludności w 2014 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Rzepienniku Strzyżewskim

W Gminie Rzepiennik Strzyżewski najniższy poziom przedsiębiorczości odnotowano w sołectwie: Kołkówka, a następnie w Rzepienniku Suchym i Turzy.

4.2.2. Czynniki przestrzenne

Czynniki przestrzenno-funkcjonalne charakteryzowane są poprzez: wyposażenie w infrastrukturę techniczną i społeczną oraz stan tej infrastruktury w danym obszarze. W dalszej analizie wykorzystano dwa wskaźniki z tego zakresu:

- dostępność infrastruktury komunalnej – wodociąg;
- dostępność infrastruktury komunalnej – kanalizacyjnej.

Wskaźniki opisujące dostępność infrastruktury pokazują, jaki procent rejonu wyposażony jest w sieć wodociągową i sieć kanalizacyjną. W 2014 roku w tylko jedno sołectwo w 40% posiadało infrastrukturę komunalną i wodociągową: Rzepiennik Strzyżewski, pozostałe sołectwa nie były wyposażone w tego rodzaju infrastrukturę.

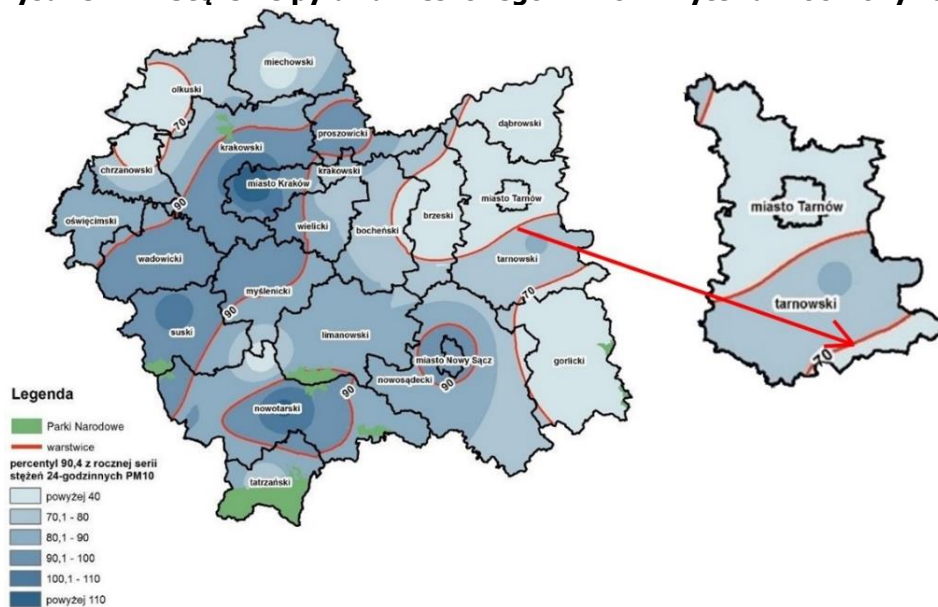
4.2.3. Czynniki techniczno-środowiskowe

Kolejną badaną grupą czynników, o której mowa w *Wytycznych* Ministerstwa są czynniki związane ze stanem technicznym zabudowy znajdującej się na terenie gminy oraz ze standardami środowiska, w tym gospodarką odpadami stanowiącymi zagrożenie dla życia, zdrowia lub stanu środowiska. W dalszej analizie wykorzystano pięć wskaźników z tego zakresu:

- poziom zanieczyszczenia pyłami z palenisk domowych;
- zagrożenie azbestem;
- liczba dzikich wysypisk śmieci na km²;
- liczba interwencji Ochotniczej Straży Pożarnej na 100 mieszkańców
- liczba zabytków wpisana do gminnego rejestru zabytków na 1 km².

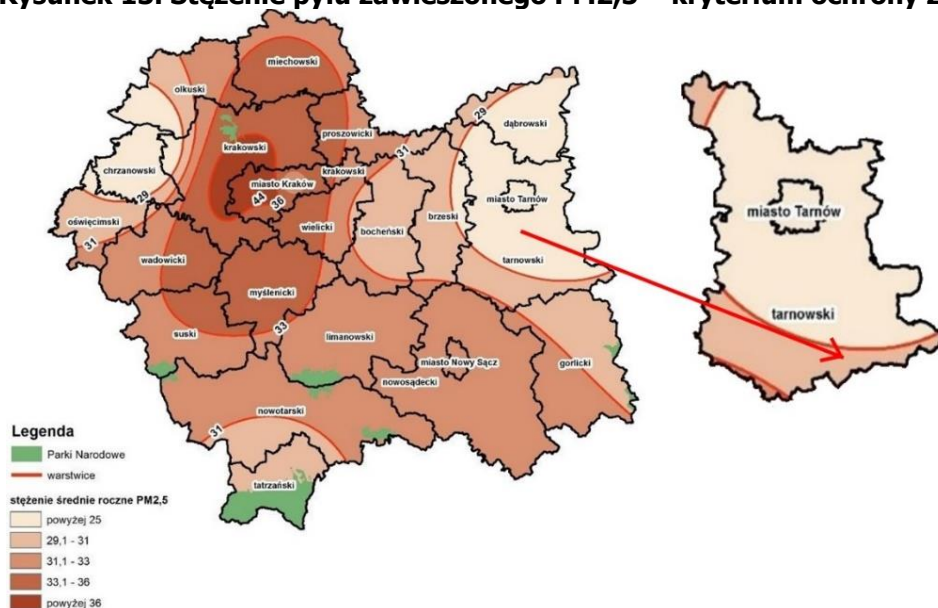
Dodatkowo diagnozę wzbogacono o analizę treści raportu Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Krakowie pod tytułem *Ocena jakości powietrza w województwie małopolskim w 2014 roku*. Wskazuje on na przekroczenie emisji PM10 oraz PM2,5 (emisja pyłu zawieszonego o najdrobniejszych frakcjach mogących łatwo przedostać się do dróg oddechowych) z palenisk lokalnych.

Rysunek 12. Stężenie pyłu zawieszonego PM10 – kryterium ochrony zdrowia

Źródło: *Ocena jakości powietrza w województwie małopolskim w 2014 roku*, Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Krakowie

Rysunek 13. Stężenie pyłu zawieszonego PM_{2,5} – kryterium ochrony zdrowia

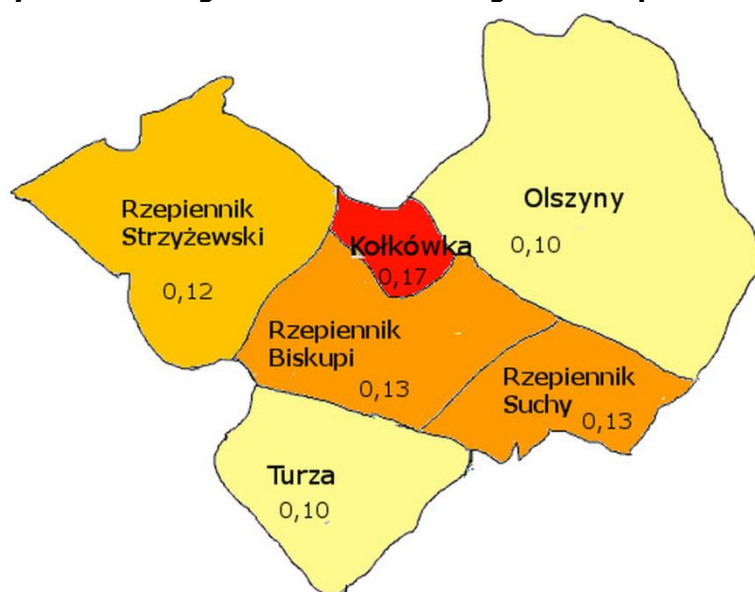

Źródło: Ocena jakości powietrza w województwie małopolskim w 2014 roku, Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Krakowie

Mieszkańcy całej gminy Rzepiennik Strzyżewski są równomiernie narażeni na emisję pyłów zawieszonych PM₁₀ oraz PM_{2,5}. Wysokie stężenie pyłów zawieszonych ma wpływ na zachorowalność mieszkańców na choroby układu oddechowego, alergie oraz choroby nowotworowe. Częstsze zapadanie na choroby układu oddechowego wiąże się z większą liczbą porad udzielanych przez lekarzy oraz istotnym zagrożeniem dla życia i zdrowia mieszkańców.

Kolejnym wskaźnikiem z analizowanych czynników jest wskaźnik związany z narażeniem mieszkańców na szkodliwe działanie budynków zawierających wyroby z azbestu. Dowiedziono, że azbest ma oddziaływanie rakotwórcze, dlatego powinien być niezwłocznie usuwany z budynków, jednakże usuwanie azbestu jest czynnością skomplikowaną i generującą znaczne koszty. W 2014 roku najwięcej osób było wystawionych na niekorzystne działanie azbestu w sołectwie Kołkówka, a następnie w sołectwach Rzepiennik Biskupi i Rzepiennik Suchy.

Rysunek 14. Zagrożenie azbestem w gminie Rzepiennik Strzyżewski

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Rzepienniku Strzyżewskim

Wskaźnikiem wpływającym również na aspekt środowiskowy gminy jest liczba dzikich wysypisk śmieci na 1 km². Występowanie dzikich wysypisk na danym terenie prowadzi do degradacji środowiska, może wiązać się z narażeniem zdrowia mieszkańców oraz generuje koszty związane z koniecznością ich usunięcia i rekultywacji terenów, na których się znajdowały. W 2014 roku w najmniej korzystnej sytuacji byli mieszkańcy w sołectwie Kołkówka, a następnie w sołectwach Rzepiennik Suchy i Turza.

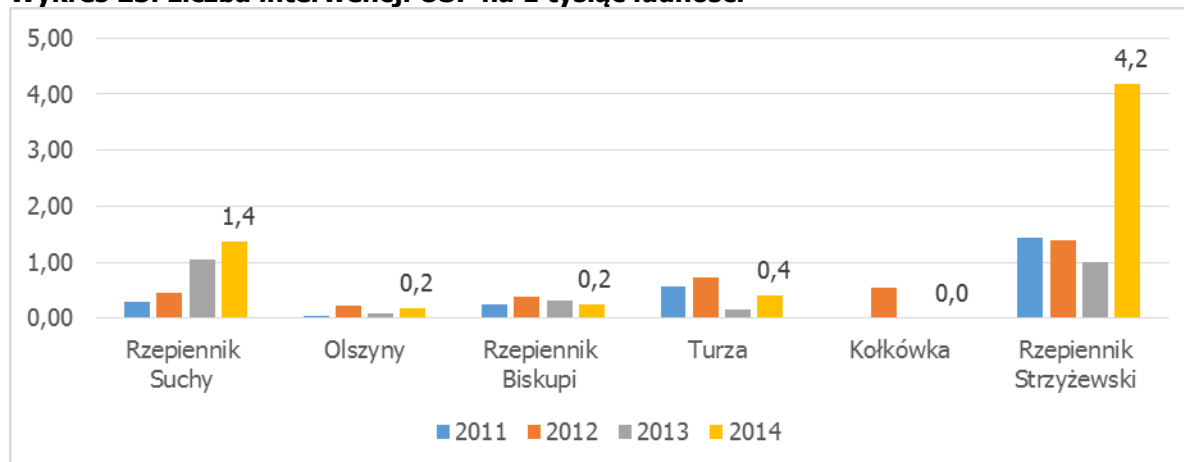
Rysunek 15. Liczba dzikich wysypisk śmieci na 1 km²

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Rzepienniku Strzyżewskim

Kolejnym wskaźnikiem z zakresu czynników techniczno-środowiskowych jest liczba interwencji Ochotniczej Straży Pożarnej, która może wynikać między innymi ze złego stanu urządzeń grzewczych, wypalania pól oraz innych zdarzeń losowych. W latach 2012-2014 wskaźnik ten przyjmował wartości z przedziału od 0 do ponad 4 interwencji na 100 mieszkańców. W roku 2014 najwięcej interwencji na 1 mieszkańca było w sołectwie Rzepiennik Strzyżewski.

Wykres 23. Liczba interwencji OSP na 1 tysiąc ludności

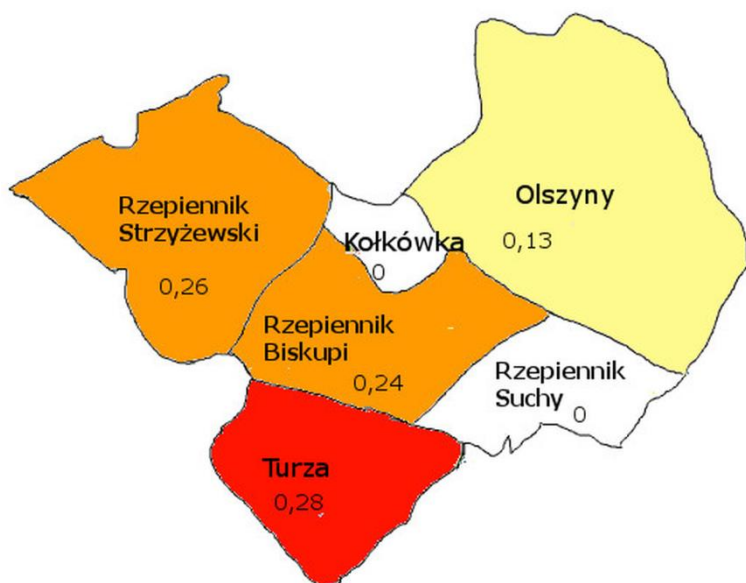

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Rzepienniku Strzyżewskim

Ostatnim wskaźnikiem z tej grupy czynników jest liczba zabytków na 1 km². W 2014 roku najwięcej zabytków ujętych w gminnej ewidencji było w sołectwach Turza i Rzepiennik Strzyżewski. Obiekty te – często o funkcjach mieszkaniowych – są bardzo często w złym stanie

technicznym, co przekłada się na obraz stanu zasobu mieszkaniowego na obszarze tych części gminy.

Rysunek 16. Liczba zabytków na 1 km² w 2014 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Rzepienniku Strzyżewskim

PROJEKT

Tabela 7. Wskaźnik z zakresu zjawisk techniczno-środowiskowych

Sołectwo	Zjawiska gospodarcze	Zjawiska przestrzenne		Zjawiska techniczne					Zjawiska środowiskowe	
	Liczba przedsiębiorstw prowadzących działalność gospodarczą na 1 tys. ludności	Dostępność infrastruktury komunalnej – wodociągi (%)	Dostępność infrastruktury komunalnej – kanalizacja (%)	Liczba zabytków wpisana do gminnego rejestru zabytków na 1 km ²	Liczba interwencji OSP w danym sołectwie na 100 mieszkańców				Liczba budynków, w których jeszcze nie zdemontowano azbestu na 1 km ²	Liczba dzikich wysypisk śmieci na 1 km ²
	2014	2014	2014	2014	2011	2012	2013	2014	2014	2014
Rzepiennik Suchy	21,34	0,00	0,00	0,00	0,30	0,44	1,05	1,37	0,13	0,28
Olszyny	24,22	0,00	0,00	0,13	0,04	0,22	0,09	0,18	0,10	0,18
Rzepiennik Biskupi	24,29	0,00	0,00	0,24	0,23	0,39	0,31	0,24	0,13	0,24
Turza	23,05	0,00	0,00	0,28	0,57	0,72	0,16	0,40	0,10	0,28
Końkówka	5,56	0,00	0,00	0,00	0,00	0,55	0,00	0,00	0,17	0,45
Rzepiennik Strzyżewski	30,21	40	40	0,26	1,44	1,38	1,00	4,18	0,12	0,19

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Rzepienniku Strzyżewskim

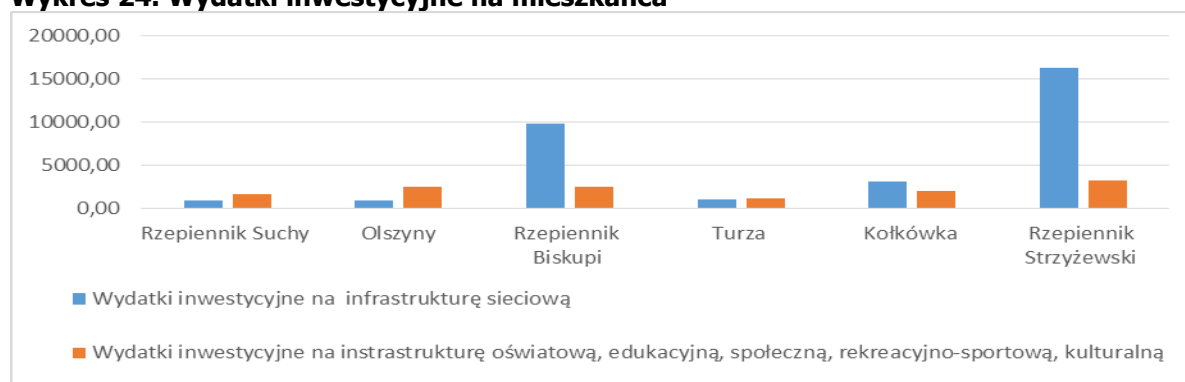
4.3. Jakość życia i dostępność usług

Jakość życia mieszkańców na danym terenie jest nie tylko wypadkową czynników związanych z bezpieczeństwem, ale również możliwością lokalnego zaspokojenia potrzeb wyższego rzędu. W celu wyznaczenia obszarów zdegradowanych wykorzystano dwa wskaźniki przedstawiające wielkość wydatków inwestycyjnych gminy w poszczególnych sołectwach w latach 2007-2015. Są to:

- wydatki inwestycyjne na infrastrukturę sieciową na mieszkańca;
- wydatki inwestycyjne na infrastrukturę oświatową, edukacyjną, społeczną, rekreacyjno-sportową, kulturalną na mieszkańca.

W latach 2007-2015 najmniej środków finansowych skierowano na te cele było w sołectwach Rzepiennik Suchy, Turza i Olszyny, co – szczególnie w odczuciach społecznych – przekłada się na warunki i jakość życia w danej miejscowości.

Wykres 24. Wydatki inwestycyjne na mieszkańca

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Rzepienniku Strzyżewskim

Tabela 8. Wskaźniki z zakresu dostępności do usług wpływających na jakość mieszkańców

Jednostka urbanistyczna	Wydatki inwestycyjne na infrastrukturę sieciową	Wydatki inwestycyjne na infrastrukturę oświatową, edukacyjną, społeczną, rekreacyjno-sportową, kulturalną
	2007-2014	2007-2014
Rzepiennik Suchy	906,07 zł	1 653,78 zł
Olszyny	911,64 zł	2 502,19 zł
Rzepiennik Biskupi	9 806,41 zł	2 475,44 zł
Turza	974,81 zł	1 157,13 zł
Kołkówka	3 130,05 zł	2 008,54 zł
Rzepiennik Strzyżewski	16 328,38 zł	3 214,49 zł

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Rzepienniku Strzyżewskim

W trakcie analiz badano dostępność usług społecznych i technicznych oraz subiektywne odczucie mieszkańców dotyczące jakości życia w poszczególnych jednostkach urbanistycznych. Ponad połowa mieszkańców uważa, że jakość życia w gminie jest przeciętna, źle i bardzo źle ocenia ¼ osób. Najgorzej oceniana jest w Rzepienniku Suchym i Kołkówce.

Dostęp i jakość usług społecznych jest wyznacznikiem jakości życia, oraz determinuje trwały i zrównoważony rozwój gospodarczy. Dostępność rozumiana w wielu wymiarach, jako osiągalność, dostępność przestrzenna, dostępność organizacyjna, dostępność kosztowa i akceptowalność. W trakcie konsultacji społecznych mieszkańcy podkreślali wagę dostępu do infrastruktury społecznej jako istotnego wyznacznika ich poczucia dobrej jakości życia w danym miejscu.

Dla mieszkańców **najpoważniejszym problemem jest słaba dostępność rynku pracy**, której efektem jest odpływ ludności. Mieszkańcy podkreślali także **niewystarczającą dostępność do miejsc do wspólnego spędzania wolnego czasu i integracji**, co powoduje

coraz większą izolację i „zamykanie się w domach”. Respondenci wymieniali, że najbardziej uciążliwy jest brak dostępności **miejsc rekreacji i atrakcyjnej oferty społeczno-kulturalnej dostosowanej do potrzeb mieszkańców**.

Kolejny problem to **ograniczona mobilność mieszkańców części terenów** spowodowana przede wszystkim złą jakością dróg i niedostateczną komunikacją publiczną (przede wszystkim autobusową) – niska częstotliwość kursowania i złe dopasowanie rozkładów jazdy do potrzeb mieszkańców.

Rysunek 17. Dostępność komunikacji, rynku pracy i usług społecznych w opinii mieszkańców

Źródło: Opracowanie własne na podstawie opinii mieszkańców gminy Rzepiennik Strzyżewski

4.4. Wybór obszarów zdegradowanych wraz z uzasadnieniem

Ostatnim etapem diagnozy jest wskazanie obszarów zdegradowanych, które wykazują kumulację negatywnych zjawisk społecznych oraz dodatkowo w pozostałych analizowanych zjawiskach wykazują nagromadzenie negatywnych cech.

Analizując wskaźniki cząstkowe w obszarze społecznym można zauważyć, że w każdym sołectwie występują z różnym natężeniem negatywne zjawiska z tego obszaru. Na podstawie uzyskanego wskaźnika sum standaryzowanych dla zakresu **społecznego**, jako obszary o szczególnej koncentracji problemów można w pierwszej kolejności wyróżnić: **Kołkówkę**, a następnie **Rzepiennik Suchy**, **Rzepiennik Strzyżewski** i **Rzepiennik Biskupi**. W wymienionych obszarach na uwagę zasługiwały problemy związane z ogólnym korzystaniem ze środków pomocy społecznej oraz z powodu ubóstwa, długotrwałej lub ciężkiej choroby, bezrobocia. Niepokojąca jest również kwestia związana z niekorzystnymi zmianami demograficznymi, którą w trakcie konsultacji społecznych podkreślali mieszkańcy gminy. Zwracali oni również uwagę na niewystarczającą liczbę organizacji pozarządowych działających na terenie gminy.

Tabela 9. Wartości wskaźnika sum standaryzowanych dla zjawisk społecznych

Sołectwo	Zjawiska społeczne	Zjawiska techniczno-środowiskowe
Kołkówka	42,12	5,28
Rzepiennik Suchy	37,47	4,85
Rzepiennik Strzyżewski	34,02	5,28
Rzepiennik Biskupi	33,61	4,45
Turza	27,40	4,75
Olszyny	26,19	2,90

Źródło: Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych

Opierając się na tak przeprowadzonym postępowaniu badawczym możliwe było wyznaczenie sołectw, które charakteryzują się koncentracją negatywnych zjawisk, tj. noszą znamiona obszaru zdegradowanego w pierwszej kolejności w oparciu o czynniki społeczne, a następnie pozostałe. Biorąc pod uwagę, że czynniki problematyczne związane zarówno ze zjawiskami społecznymi jak i zjawiskami techniczno-środowiskowymi najmocniej odznaczyły się w **4 sołectwach: Kołkówka, Rzepiennik Suchy, Rzepiennik Strzyżewski, Rzepiennik Biskupi**, zatem te jednostki

urbanistyczne powinny zostać objęte różnymi formami rewitalizacji. Jednostki te biorąc pod uwagę punktację są powyżej średniej dla całej gminy i w skali degradacji osiągnęły poziom bardzo zły i zły.

Tabela 10. Wartości wskaźnika degradacji

Jednostka urbanistyczna	Wskaźnik degradacji	Skala degradacji (stan jednostki urbanistycznej)	Zdiagnozowane problemy w poszczególnych aspektach rewitalizacji				
			społeczny	gospodarczy	przestrzenno-funkcjonalny	środowiskowy	techniczny
Końkówka	47,40	Bardzo zły	x	x		x	
Rzepiennik Suchy	42,32	zły	x		x		
Rzepiennik Strzyżewski	39,30		x		x		x
Rzepiennik Biskupi	37,93		x			x	
Turza	32,15	dobry			x		
Olszyny	29,09		x				

Źródło: Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych

Rysunek 18. Obszar zdegradowany w Gminie Rzepiennik Strzyżewski

Źródło: Opracowanie własne

5. CHARAKTER POTRZEB REWITALIZACYJNYCH

5.1. Wskazanie obszaru rewitalizacji wraz z uzasadnieniem

Synteza wyników uzyskanych z przeprowadzonej diagnozy oraz badań ilościowych i jakościowych obecnej sytuacji w Gminie Rzepiennik Strzyżewski, a także oczekiwania i potrzeby lokalnej społeczności wyrażone podczas warsztatów rewitalizacyjnych, doprowadziły do **wyodrębnienia obszaru rewitalizacji na terenie gminy**, który cechuje się największą kumulacją negatywnych zjawisk i problemów.

Specyfika pracy w mniejszych gminach sprawia, iż **przy określaniu obszaru rewitalizacji najistotniejszym czynnikiem są indywidualne opinie mieszkańców**. W procesie tworzenia dokumentu najistotniejsze dla wspólnoty samorządowej było **uwzględnienie wewnętrznej różnorodności obszarów wiejskich**, bowiem specyfika problemów jest inna w przysiółku obejmującym kilka domów, inna w centrum dużej wsi. Różnice w wielkości i gęstości zaludnienia jednostek urbanistycznych są niezmiernie ważne, gdyż, szczególnie na terenach wiejskich, gęstość zamieszkania zupełnie zmienia relacje społeczne i dlatego przy wyznaczaniu obszaru rewitalizacji kluczowe znaczenie miały opinie wyrażone przez mieszkańców. Poglądy te zostały zebrane w trakcie badań fokusowych, szerokiej ankietyzacji oraz spotkań z mieszkańcami. Opinie wskazujące koncentrację i charakterystykę problemów, były podstawą do ostatecznego definiowania granic podobszarów rewitalizacji, a **najistotniejsze z nich znalazły się w opisie każdego z podobszarów rewitalizacji, z podziałem na problemy społeczne i pozostałe** (por. tabela *Przesłanki wyboru podobszaru rewitalizacji*).

Analiza danych zastanych (*desk reaserch*), która opierała się na analizie informacji i wskaźników w aspektach społecznym, gospodarczym, środowiskowym, przestrzennym i technicznym, jako czynników obrazujących jakość życia na terenie jednostek urbanistycznych stanowiła punkt odniesienia do badań jakościowych i ilościowych. Wybór powyższych metod i technik badawczych podyktowany został specyfiką problematyki rewitalizacji, a jednocześnie pozwalał na skuteczne wyznaczenie obszaru rewitalizacji.

Badania ilościowe obejmowały:

- badania metodą CAWI mieszkańców dotyczącą jakości życia w Gminie Rzepiennik Strzyżewski i poszczególnych sołectwach (liczba wypełnionych ankiet: 157 ankiet, czas badania: 2016.01.21 – 2016.02.29);
- badania metodą CAWI liderów lokalnych dot. problemów i potencjałów sołectwa w Gminie Rzepiennik Strzyżewski (liczba wypełnionych ankiet: 13 ankiet, czas badania: 2016.01.28 – 2016.02.29). Do wyrażenia swoich opinii w badaniach zaproszono osoby mieszkające lub pracujące na obszarze Gminy Rzepiennik Strzyżewski, pełniące w różnych organizacjach i instytucjach zlokalizowanych na terenie gminy znaczące funkcje.

Badania ilościowe przeprowadzono z wykorzystaniem techniki zogniskowanych wywiadów grupowych. Na potrzeby wyznaczenia obszaru rewitalizacji przeprowadzono 1 wywiad grupowy, w którym uczestniczyło łącznie 7 osób - członkowie organizacji pozarządowych, pracownik socjalny, urzędnicy, sołtysi.

Rysunek 15 Mapa koncentracji problemów społecznych, gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-technicznych na obszarze gminy Rzepiennik-Strzyżewski – badanie focusowe

Źródło: mapa z badania focusowego w Urzędzie Gminy w Rzepienniku Strzyżewskim

Proces badawczy pozwolił określić lokalizację kluczowych problemów, a w konsekwencji wyznaczyć obszar rewitalizacji **tylko tam gdzie na obszarze zdegradowanym była kumulacja problemów społecznych i minimum jeden kluczowy czynnik gospodarczy, środowiskowy, przestrzenny lub techniczny.**

Tabela 11. Kluczowe wskaźniki obrazujące stan kryzysu obszaru rewitalizacji z powodu koncentracji problemów

Problematyka	Wskaźnik	Gmina	Wskazany obszar rewitalizacji
Ubóstwo	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa na 100 mieszkańców	9,4	10,16
Bezrobocie	Liczba osób objętych pomocą społeczną z powodu bezrobocia na 100 mieszkańców wieku produkcyjnym	4,8	5,8
Przestępczość	Liczba przestępstw ogółem na 1000 mieszkańców	1	1,45
Niski poziom kapitału społecznego	Liczba NGO na 1 000 mieszkańców	2,6	2,1
Poziom uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym	Liczba czytelników zapisanych do biblioteki na 1 000 mieszkańców	112,0	99,5
Kluczowy czynnik (gospodarczy, środowiskowy, przestrzenny, techniczny) z kategorii pozostałych zjawisk negatywnych decydujący o wskazaniu obszaru	Jako kluczowe zjawisko negatywne dla obszaru wskazano niską aktywność gospodarczą na obszarze rewitalizacji		

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy w Rzepienniku Strzyżewskim

Szeroki udział mieszkańców na każdym etapie wyznaczania obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji gwarantuje, że wybrane obszary są odpowiedzią na rzeczywiste zapotrzebowanie mieszkańców gminy Rzepiennik-Strzyżewski. Trafne dopasowanie do dostrzeganych i wskazywanych przez mieszkańców problemów pozwoli na podjęcie działań naprawczych, które dadzą oczekiwane przez społeczeństwo efekty.

Wyznaczono obszar rewitalizacji o **łącznej powierzchni 82,31 ha** (tj. **1,16%** powierzchni gminy), **zamieszkały przez 424 osoby** (tj. **6,24%** populacji gminy Rzepiennik Strzyżewski). Składa się on z **4 podobszarów**:

- podobszar 1. Kołkówka – zachód;
- podobszar 2. Rzepiennik Suchy - centrum;
- podobszar 3. Rzepiennik Biskupi – centrum;
- podobszar 4. Rzepiennik Strzyżewski – centrum.

5.1.1. Podobszar 1: Kołkówka - Zachód

Diagnoza przeprowadzona w rozdziale 4, wsparta wynikami warsztatów oraz analizą ankiet zbieranych w trakcie konsultacji społecznych wskazuje na następujące deficyty i potencjały obszaru i jego otoczenia:

Tabela 12. Kluczowe zjawiska – negatywne i potencjały na obszarze Kołkówka

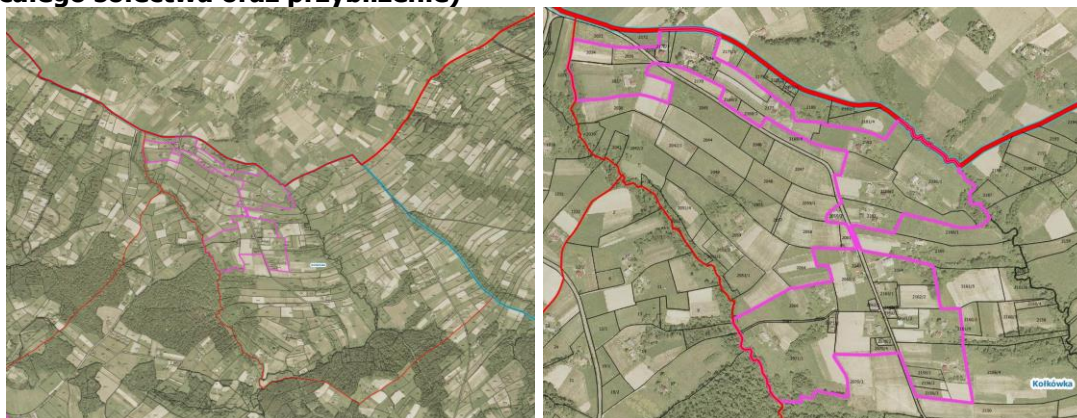
Kluczowe zjawiska	Negatywne	Potencjały
Społeczne	1. Największa w całej gminie liczba osób korzystająca z pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 mieszkańców. 2. Duża liczba osób pozostających bez pracy i korzystających z tego tytułu ze wsparcia pomocy społecznej. 3. Największa w całej gminie liczba osób korzystająca ze wsparcia z powodu długotrwałej bądź ciężkiej choroby. 4. Najwyższy w gminie wskaźnik ubóstwa. 5. Największa w gminie (w przeliczeniu na 100 mieszkańców) liczba seniorów. 6. Zdarzające się przestępstwa, w tym kradzieże i rozboje. 7. Zdarzające się wypadki drogowe. 8. Bardzo niski wskaźnik udziału dzieci z obszaru Kołkówki objętych opieką przedszkolną. 9. Niski udział w kulturze, mierzony wskaźnikiem czytelnictwa. 10. Bardzo wysoki wskaźnik obciążenia demograficznego, w tym udziału osób starszych. 11. Najwyższa w gminie liczba oczekujących na mieszkania socjalne na 100 mieszkańców. 12. Brak infrastruktury edukacyjnej i społecznej.	1. Bardzo wysoka aktywność społeczna mierzona udziałem w wyborach oraz liczbą NGO na 1 000 mieszkańców. 2. Wysokie poczucie bezpieczeństwa mieszkańców (poza jednostkowymi incydentami).
Pozostałe (w tym gospodarcze, środowiskowe, przestrzenno-funkcjonalne)	1. Bardzo niski wskaźnik przedsiębiorczości. 2. Zbliżone do średniej dla całej gminy wydatki inwestycyjne (dotyczące infrastruktury społecznej i liniowej). 3. Brak wyposażenie w podstawową infrastrukturę komunalną. 4. nierozwiązany problem azbestu. 5. Największa w gminie liczba dzikich wysypisk.	1. Walory krajobrazowe i turystyczne. 2. Wysokie walory przyrodnicze. 3. Duży potencjał do rozwoju agroturystyki.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych statystycznych oraz wyników konsultacji społecznych (ankiety, warsztaty)

Jednocześnie podobszar **Kołkówka – zachód** wskazany jako rewitalizowany charakteryzuje się największymi deficytami na obszarze zdegradowanym: **sołectwo Kołkówka**, na którym się znajduje, ale także stwarza realną możliwość kreowania pozytywnych zmian, które

wpłyną zarówno na poprawę sytuacji na tym terenie, jak również będą pozytywnie oddziaływać na cały obszar zdegradowany.

Rysunek 19. Podobszar rewitalizacji Kołkówka - zachód z uwzględnieniem działek (kontekst całego sołectwa oraz przybliżenie)

Źródło: Urząd Gminy Rzepiennik Strzyżewski

Tabela 13. Przesłanki wyboru podobszaru rewitalizacji Kołkówka - Zachód

Społeczne	Pozostałe (w tym gospodarcze, środowiskowe, przestrzenno-funkcjonalne)
1. Gromadzą się osoby pijące alkohol. 2. Brak oferty spędzania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży. 3. Miejsce opustoszałe, które staje się miejscem przyciągającym margines społeczny i sprzyja powstawaniu zachowań patologicznych, które stąd rozprzestrzeniają się na inne obszary.	1. Jest brudno (mieszkańcy śmieć – puszki, butelki, niedopałki). 2. Brak ładu przestrzennego. 3. Obszar niezagospodarowany. 4. Budynek remizy wymaga remontu. 5. Niska estetyka obszaru. 6. Brak harmonii i ładu przestrzennego.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników konsultacji społecznych (ankiety, warsztaty, badania fokusowe)

Położenie podobszaru: obszar zlokalizowany na działkach nr: 2164, 2163/1, 2162/1, 2163/2, 2161/1, 2162/2, 2161/3, 2070/2, 2070/4, cz. 2070/3, 2062/1, 2062/3, 2062/4, cz. 2140, cz. 2161/4, cz. 2156/4, 2156/1, 2156/2, 2156/3, 2071/2, 2071/4, 2071/3, 2067, 2066, 2059/7, 2059/6, 2167, 2168/2, 2186/1, 2183, 2177, 2169/3, 2169/2, 2176/4, 2176/3, 2176/1, 2171, 2035, 2034, 2036/2, 2037 jednostka ewidencyjna Rzepiennik Strzyżewski, obręb Kołkówka;

Powierzchnia podobszaru: 26,43 ha;

Ludność podobszaru: 88 osób;

Opis podobszaru: obszar położony w północno-zachodniej części miejscowości Kołkówka – najmniejszej miejscowości w gminie. Obejmuje zabudowę mieszkaniową i zagrodową zlokalizowaną przy drodze gminnej. Mieszkańcy mają słaby dostęp do podstawowej infrastruktury, nie ma sieci wodociągowej i kanalizacyjnej. Na obszarze zlokalizowane są dwa ważne dla mieszkańców budynki o funkcjach rekreacyjno-edukacyjnych i społecznych. Pierwszy to remiza OSP, zbudowana w latach 80. ubiegłego wieku. Z uwagi na stan techniczny wymaga gruntownego remontu, konieczna jest jak najszybsza wymiana dachu i utylizacja azbestu. Drugi z obiektów to budynek dawnej szkoły, powstały w latach 60. i rozbudowany w latach 90. Obecnie wykorzystywany okazjonalnie ulega postępującej degradacji. Wymaga gruntownej modernizacji i nadania mu nowych funkcji.

Także otoczenie obiektów wymaga ponownego zagospodarowania oraz uczynienia z tego obszaru – na powrót ważnego miejsca integracji i spędzania czasu przez mieszkańców Kołkówki.

5.1.2. Podobszar 2: Rzepiennik Suchy - centrum

Diagnoza przeprowadzona w rozdziale 4, wsparta wynikami warsztatów oraz analizą ankiet zbieranych w trakcie konsultacji społecznych wskazuje na następujące deficyty i potencjały obszaru i jego otoczenia:

Tabela 14. Kluczowe zjawiska – negatywne i potencjały na obszarze Rzepiennik Suchy

Kluczowe zjawiska	Negatywne	Potencjały
Społeczne	1. Zauważalny problem alkoholizmu. 2. Relatywnie duża liczba osób korzystających ze wsparcia z racji bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. 3. Występujące zjawiska przemocy domowej. 4. Zauważalny problem ubóstwa. 5. Relatywnie wysoka liczba przestępstw. 6. Znacząco niższe od średniej dla gminy – wydatki inwestycyjne na infrastrukturę oświatową, edukacyjną, społeczną, rekreacyjno-sportową, kulturalną.	1. Bardzo wysoki udział dzieci z obszaru objętych opieką przedszkolną w liczbie dzieci 3-5 lat. 2. Bardzo wysoki udział w kulturze, mierzony wskaźnikiem czytelnictwa. 3. Wysoka aktywność społeczna mierzona udziałem w wyborach oraz liczbą NGO na 1 000 mieszkańców. 4. Duży zasób obiektów, które po modernizacji mogą stać się ważnymi miejscami dla prowadzenia działań sportowych, edukacyjnych, kulturalnych).
Pozostałe (w tym gospodarcze, środowiskowe, przestrzenno-funkcjonalne)	1. Zdecydowanie poniżej średniej dla gminy wydatki na inwestycyjne na infrastrukturę sieciową. 2. Brak wyposażenie w podstawową infrastrukturę komunalną. 3. Relatywnie niski wskaźnik przedsiębiorczości. 4. Relatywnie duża liczba interwencji straży pożarnej. 5. Nie w pełni rozwiązany problem azbestu.	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych statystycznych oraz wyników konsultacji społecznych (ankiety, warsztaty)

Jednocześnie podobszar **Rzepiennik Suchy – centrum** wskazany jako rewitalizowany charakteryzuje się największymi deficytami na obszarze zdegradowanym: **sołectwo Rzepiennik Suchy**, na którym się znajduje, ale także stwarza realną możliwość kreowania pozytywnych zmian, które wpłyną zarówno na poprawę sytuacji na tym terenie, jak również będą pozytywnie oddziaływać na cały obszar zdegradowany.

Rysunek 20. Podobszar rewitalizacji Rzepiennik Suchy - centrum z uwzględnieniem działek (kontekst całego sołectwa oraz przybliżenie)

Źródło: Urząd Gminy Rzepiennik Strzyżewski

Tabela 15. Przesłanki wyboru podobszaru rewitalizacji Rzepiennik Suchy - centrum

Społeczne	Pozostałe (w tym gospodarcze, środowiskowe, przestrzenno-funkcjonalne)
1. Dochodzi do wybryków chuligańskie i wandalizmu (szczególnie niszczenia mienia). 2. Miejsce gromadzenia się trudnej młodzieży. 3. Miejsce przyciągające osoby spożywające alkohol. 4. Brak oferty spędzania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży, warunkowane złym stanem infrastruktury sportowo-rekreacyjnej.	1. Zniszczona infrastruktura sportowo-rekreacyjna. 2. Bardzo duże natężenie ruchu (droga wojewódzka, skrzyżowanie z droga powiatową i gminną). 3. Bardzo duży hałas. 4. Brak zieleni. 5. Brak oświetlenia przed budynkiem GOK, co stwarza duże zagrożenie szczególnie dla dzieci i młodzieży. 6. Niektóre obiekty zaburzają estetykę centrum. 7. Brak harmonii i ładu przestrzennego.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych statystycznych oraz wyników konsultacji społecznych (ankiety, warsztaty)

Położenie podobszaru: obszar zlokalizowany na działkach nr: 279, 280, cz. 474, 570/2, 570/1, 573, 571/1, 571/2 jednostka ewidencyjna Rzepiennik Strzyżewski, obręb Rzepiennik Suchy;

Powierzchnia podobszaru: 1,57 ha;

Ludność podobszaru: 20 osób;

Opis podobszaru: obszar położony w ścisłym centrum miejscowości Rzepiennik Suchy, obejmujący zabudowania pełniące ważne funkcje społeczne, kulturalne, edukacyjne, rekreacyjne, sportowe i mieszkaniowe (GOK, remiza OSP, szkoła podstawowa z częścią mieszkalną, boisko). Wszystkie obiekty na obszarze pochodzą z lat 60. i 70. ubiegłego wieku, a ich stan techniczny jest zróżnicowany. Budynek, w którym siedzibę ma OSP i GOK, jest po częściowym remoncie, wymaga jednak wzmocnienia funkcji związanych z tworzeniem oferty kulturalnej dla mieszkańców. Budynek szkolny po termomodernizacji, jednak wymaga pilnych prac remontowych wewnątrz, w tym w szczególności dostosowania obiektu do obecnych wymagań i aspiracji edukacyjnych dzieci i młodzieży z Rzepiennika Suchego. W najgorszym stanie jest przyszkolne boisko o nawierzchni trawiastej, które z uwagi na swój stan techniczny *de facto* nie nadaje się do użytku, jako że zagraża bezpieczeństwu ćwiczących na nim dzieci.

Także otoczenie obiektów wymaga ponownego zagospodarowania i nadania mu społecznie oczekiwanych funkcji oraz uczynienia z tego obszaru – na powrót ważnego miejsca integracji i spędzania czasu przez mieszkańców Rzepiennika Suchego. W tym celu konieczne jest udostępnienie miejsc parkingowych, budowa chodników oraz estetyzacja przestrzeni publicznej (skwer, elementy małej architektury), które podkreślą lokalny charakter miejsca.

5.1.3. Podobszar 3 Rzepiennik Biskupi - centrum

Diagnoza przeprowadzona w rozdziale 4, wsparta wynikami warsztatów oraz analizą ankiet zbieranych w trakcie konsultacji społecznych wskazuje na następujące deficyty i potencjały obszaru i jego otoczenia:

Tabela 16. Kluczowe zjawiska – negatywne i potencjały na obszarze Rzepiennik Biskupi

Kluczowe zjawiska	Negatywne	Potencjały
Społeczne	1. Relatywnie duża liczba osób korzystających ze wsparcia z racji bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. 2. Zauważalny problem bezrobocia. 3. Wyższa od przeciętnej dla gminy liczba osób korzystających ze wsparcia z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby. 4. Zauważalny problem ubóstwa. 5. Relatywnie dużo osób starszych. 6. Incydentalne problemy z przemocą domową (niebieska karta). 7. Zdarzające się kradzieże i rozboje. 8. Niski wskaźnik udziału dzieci z obszaru objętych opieką przedszkolną. 9. Niski udział w kulturze, mierzony wskaźnikiem czytelnictwa. 10. Niska aktywność społeczna mierzona udziałem w wyborach oraz liczbą NGO na 1 000 mieszkańców.	1. Nieco wyższe od średniej dla gminy – wydatki inwestycyjne na infrastrukturę oświatową, edukacyjną, społeczną, rekreacyjno-sportową, kulturalną. 2. Raczej wysokie poczucie bezpieczeństwa mieszkańców (poza jednostkowymi incydentami). 3. Dobre relacje wewnątrz wspólnoty lokalnej.
Pozostałe (w tym gospodarcze, środowiskowe, przestrzenno-funkcjonalne)	1. Zdecydowanie poniżej średniej dla całej gminy wydatki inwestycyjne (dotyczące infrastruktury komunalnej). 2. Relatywnie niski wskaźnik przedsiębiorczości. 3. Brak wyposażenie w podstawową infrastrukturę komunalną. 4. Nie w pełni rozwiązany problem azbestu.	1. Dobrze funkcjonujący zakład przemysłowy.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych statystycznych oraz wyników konsultacji społecznych (ankiety, warsztaty)

Jednocześnie podobszar **Rzepiennik Biskupi - centrum** wskazany jako rewitalizowany charakteryzuje się największymi deficytami na obszarze zdegradowanym: **sołectwo Rzepiennik Biskupi**, ale także stwarza realną możliwość kreowania pozytywnych zmian, które wpłyną zarówno na poprawę sytuacji na tym terenie, jak również będą pozytywnie oddziaływać na cały obszar zdegradowany.

Rysunek 21. Podobszar rewitalizacji *Rzepiennik Biskupi - Centrum* z uwzględnieniem działek (kontekst całego sołectwa oraz przybliżenie)

Źródło: Urząd Gminy Rzepiennik Strzyżewski

Tabela 17. Przesłanki wyboru podobszaru rewitalizacji *Rzepiennik Biskupi - centrum*

Społeczne	Pozostałe (w tym gospodarcze, środowiskowe, przestrzenno-funkcjonalne)
1. W ścisłym centrum nieużytkowany, niszczący budynek – jest miejscem gromadzenia się ludzi spożywających tam alkohol, miejscem awantur, budynek jest systematycznie niszczone, rozkradany. 2. Zdarzające się akty wandalizmu (szczególnie na przystanku). 3. Remiza wraz z obszarem nie spełnia funkcji społecznych. 4. Jest niebezpiecznie.	1. Opuszczone mieszkania komunalne, budynek uległ znacznej degradacji i nie nadaje się do zamieszkania. 2. Teren nieestetyczny, nie spełnia swoich funkcji, nie odpowiada na potrzeby społeczne.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych statystycznych oraz wyników konsultacji społecznych (ankiety, warsztaty)

Położenie podobszaru: obszar obejmuje nr: 1125/2, 1128/4, 1128/3, 1128/1, 1125/1, 1123/11, 1123/12, 1123/4, 1123/7, 1122/3, 1122/5, 1122/7, 1122/4, 1122/6, 1096/1, cz. 1096/2, 1123/10, 1123/2, 1123/3, 1121/2, 1121/1, cz. 2024/4, 1131/1, 1132/1, 1132/4, 1132/3, cz. 1134, 1123/8, 1118, 1117, 1116, 1115/2, 1115/1, 1120/3, 1120/4, 1277/4, 1277/3, 1271/3, 1271/8, 1271/7, 1134, 1131/2, 980, 981/5, 981/6, 981/8, cz. 2026/6, 2024/2, 884/1, 884/2, 885/1, 885/2, 886/5, 886/4, 886/1, 886/3, 799/1, 799/2, 798/2, 798/3, 893, 894, 895/1, 895/2, 896/1, 896/2, cz. 792, 793/1, 793/3, 793/4, 791, 794/5, 794/3, 794/4, 794/6, 790/2, 790/1, cz. 784, 795/1, 795/4, 795/3, 796/1, 796/2, 797, 782, 781/2, 781/1, 779, 778, 626/6, 626/5, 627, 626/3, 628, 629/2, 631, 636/2, 636/3, 635, 633, 632, 535, 661, 529, 530, 531/1, 534, 521, 547/3, 547/6, 547/4, 547/5, 547/1, 546/3, 546/6, 546/4, 546/5, 546/1, 545/3, 545/6, 545/4, 545/5, 545/1, 542/2, 542/4, 542/3, 543/2, 543/1, 544, 538, cz. 2026/21, 2026/20, 2026/14, 2026/16, 2026/17, 2026/18, 549/6, 549/9, 549/10, 550/3, 550/1, 550/4, 551/6, 551/8, 551/7, 551/3, 551/10, 551/9, 552/3, 552/1, 381/1, 380/1, 379/1, 379/4, 379/5, 380/2, 381/3, 381/5, 381/6, 378/5, 382, 2026/19, 537/3, 537/4, 552/2, 537/1, 378/1, 378/4, 377/10, 377/6, 377/15, 2026/11, 384/4, 385/3, 390/3, 377/14, 377/13, 377/12, 377/3, 377/5, 377/4, cz. 2026/10, cz. 2024/10, 557/1, cz. 557/2, 553/2, 554/1, 553/1, 553/5, 553/7, 553/6, 554/2, 357/1, 357/4, cz. 357/3, 358/2, cz. 358/3, 371/2, 359/1, 359/4, cz. 359/3, 371/3, 371/4, 370/1, 370/4, 370/3, 372/1, 372/2, cz. 367/4, 367/1, 367/3, 376/1, 376/3, 376/6, 376/5, cz. 295/3, 292/1 jednostka ewidencyjna Rzepiennik Strzyżewski, obręb Rzepiennik Biskupi;

Powierzchnia podobszaru: 42,94 ha;

Ludność podobszaru: 282 osób;

Opis podobszaru: obszar położony w miejscowości Rzepiennik Biskupi przy drodze wojewódzkiej nr 980 relacji Gromnik – Biecz, poczynsz od działki nr 277/15, do działki nr 1277/8 na wschodzie. Dominuje zabudowa mieszkaniowa oraz zagrodowa oraz budynki pełniące ważne funkcje społeczne, edukacyjne, rekreacyjne i sportowe.

Na wschodnim krańcu obszaru leży szkoła podstawowa, boisko, resztki placu zabaw, tereny zielone, budynek niedziałającego punktu katechetycznego. Obiekty pochodzące z lat 70. i 80. ubiegłego wieku znajdują się w złym (i stale pogarszającym się) stanie technicznym. Budynek szkolny z częścią mieszkalną wymaga gruntownego remontu, w szczególności w zakresie instalacji wewnętrznych i poprawy standardów energetycznych. Bardzo dużym problemem jest także brak jakichkolwiek pomieszczeń przystosowanych do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego (lekcje WF odbywają się na szkolnych korytarzach). Rewitalizacji i dostosowania do potrzeb młodzieży, ale także mieszkańców, wymaga przyszkolne boisko o nawierzchni trawiastej. Obecne jest bardzo zniszczone - nie było remontowane od blisko 20 lat, a jego stan zagraża ćwiczącej na nim młodzieży z uwagi na liczne nierówności. Także w bardzo złym stanie jest plac zabaw, które ze względu na przestarzałe i zaniedbane wyposażenie jest nieatrakcyjny dla dzieci, a jego stan techniczny zagraża bezpieczeństwu dzieci. W konsekwencji brak jest na terenie Rzepiennika Biskupiego miejsca zabawy oraz atrakcyjnych terenów sportowo-rekreacyjnych dla dzieci i młodzieży, a także miejsca integracji dla dorosłych mieszkańców miejscowości.

Interwencji wymaga też budynek dawnego punktu katechetycznego. Obiekt wybudowany w latach 80. ubiegłego wieku służył przez kilka lat mieszkańcom miejscowości - nieużywany od 15 lat ulega postępującej degradacji. Konieczna jest jego modernizacja i nadanie mu nowych, społecznie oczekiwanych funkcji, tak aby mógł służyć lokalnej społeczności.

Najpoważniejszym problemem w tkance przestrzennej i technicznej jest dla mieszkańców jest brak dostępu do sieci wodociągowej i kanalizacji. Konieczne jest też uporządkowanie polityki parkingowej w centrum miejscowości.

W zachodniej części obszaru znajduje się budynek mieszkalny (komunalny) – pochodzący z lat 80. ubiegłego wieku, który do roku 2013 był zamieszkały przez trzy rodziny. Z uwagi na stan techniczny i mało atrakcyjne mieszkania lokatorzy opuścili budynek, a pusty w szybkim tempie ulega degradacji. Budynek stanowi własność komunalną i po przeprowadzeniu rewitalizacji powinno się przywrócić mu dawne funkcje, tym bardziej, iż kilka rodzin w gminie Rzepiennik Strzyżewski oczekuje na mieszkania komunalne i socjalne. Na obszarze znajduje się także budynek OSP Rzepiennik Biskupi wraz z budynkami garażowo-magazynowymi. Remiza pełni ważną funkcję dla mieszkańców miejscowości, jako miejsce spotkań i ważnych wydarzeń społeczno-kulturalnych. Stan obiektu wymaga poddania go modernizacji, w tym w szczególności termomodernizacji, a także dostosowania obiektu do obecnych potrzeb i oczekiwań mieszkańców.

5.1.4. Podobszar 4: Rzepiennik Strzyżewski - centrum

Diagnoza przeprowadzona w rozdziale 4, wsparta wynikami warsztatów oraz analizą ankiet zbieranych w trakcie konsultacji społecznych wskazuje na następujące deficyty i potencjały obszaru i jego otoczenia:

Tabela 18. Kluczowe zjawiska – negatywne i potencjały na obszarze Rzepiennik Strzyżewski

Kluczowe zjawiska	Negatywne	Potencjały
Społeczne	1. Zauważalny problem alkoholizmu. 2. Występujące problemy związane z bezradnością w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego. 3. Najwyższa w całej gminie liczba osób korzystających ze wsparcia z powodu niepełnosprawności. 4. Występujące problemy z przemocą domową (niebieska karta). 5. Najwyższa w całej gminie liczba przestępstw, w tym kradzieży i rozbojów. 6. Największa liczba wypadków i zdarzeń	1. Relatywnie wysoki udział w kulturze, mierzony wskaźnikiem czytelnictwa. 2. Najniższa w całej gminie aktywność wyborcza. 3. Wyższe od średniej dla gminy – wydatki inwestycyjne na infrastrukturę oświatową, edukacyjną, społeczną, rekreacyjno-sportową, kulturalną.

	komunikacyjnych (położenie przy drodze wojewódzkiej). 6. Brak przedszkola.	
Pozostałe (w tym gospodarcze, środowiskowe, przestrzenno-funkcjonalne)	1. Trzykrotnie wyższe od średniej dla całej gminy wydatki inwestycyjne dotyczące infrastruktury komunalnej. 2. Miejscowość częściowo wyposażona w podstawową infrastrukturę komunalną. 3. Duża liczba interwencji straży pożarnej (częściowo spowodowana zdarzeniami komunikacyjnymi).	1. Najwyższe w gminie wskaźniki rozwoju przedsiębiorczości. 2. Dobre skomunikowanie miejscowości.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych statystycznych oraz wyników konsultacji społecznych (ankiety, warsztaty)

Jednocześnie podobszar **Rzepiennik Strzyżewski - centrum** wskazany jako rewitalizowany charakteryzuje się największymi deficytami na obszarze zdegradowanym: **sołectwo Rzepiennik Strzyżewski**, na którym się znajduje, ale także stwarza realną możliwość kreowania pozytywnych zmian, które wpłyną zarówno na poprawę sytuacji na tym terenie, jak również będą pozytywnie oddziaływać na cały obszar zdegradowany.

Rysunek 22. Podobszar rewitalizacji Rzepiennik Strzyżewski - centrum z uwzględnieniem działek (kontekst całego sołectwa oraz przybliżenie)

Źródło: Urząd Gminy Rzepiennik Strzyżewski

Tabela 19. Przesłanki wyboru podobszaru rewitalizacji Rzepiennik Strzyżewski - centrum

Społeczne	Pozostałe (w tym gospodarcze, środowiskowe, przestrzenno-funkcjonalne)
1. Kiepska jakość życia z powodu dużego ruchu i hałasu. 2. Brak miejsca, w którym mogliby się w miłej atmosferze spotykać mieszkańcy.	1. Duży ruch i hałas. 2. Za mało parkingów w centrum. 3. Budynki gminne zdewastowane (np. stary urząd gminy, biały domek), które nie pełni funkcji. 4. Tereny zaniedbanie, bez ściśle określonej funkcji i pomysłu na ich zagospodarowanie. 5. Infrastruktura sportowo-rekreacyjna zaniedbana. 6. Brak dobrych rozwiązań komunikacyjnych i polityki parkingowej. 7. Duża liczba starych obiektów magazynowo-usługowych, niszczących, bez pomysłu na ich zagospodarowanie.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych statystycznych oraz wyników konsultacji społecznych (ankiety, warsztaty)

Położenie podobszaru: obszar zlokalizowany na działkach nr: cz. 70/11, 69, 70/2, 66, 65, 64/1, cz. 2026/1, 51/2, 52/2, 53/2, 64/2, 79/2, 67, 63/2, 59, 60, 41/2, 40/3, 41/1, 40/1, cz. 2024/10, 2021/5, 2021/4, 2021/6, 2021/7, 2021/8, 2021/9, 2020, 2021/21, 2019, 2021/20, 2021/16, 2015, 2016, 2017, 1882/7, 2008, 1882/2, 2009/3, 2009/1, 2009/2, 2010, 2011, 2012, 2013, cz. 1/7, 1317/3, 1317/2, 1319/13, 1319/12, 1316, 1319/11, 1882/6, 1882/5, 1315, 1319/14, 1314/1, 1319/8, 1313/1, 1320/2, cz. 1320/1, cz. 1252, 1319/6, 1319/7, 1312, 1310, 1304, 1300/2, 1295, 1300/1, 1294, 1301, 1309, 1305, 1306, 1303, 1302, 1289/1, 1296/1, 1291/1, 1286, 1288/1,

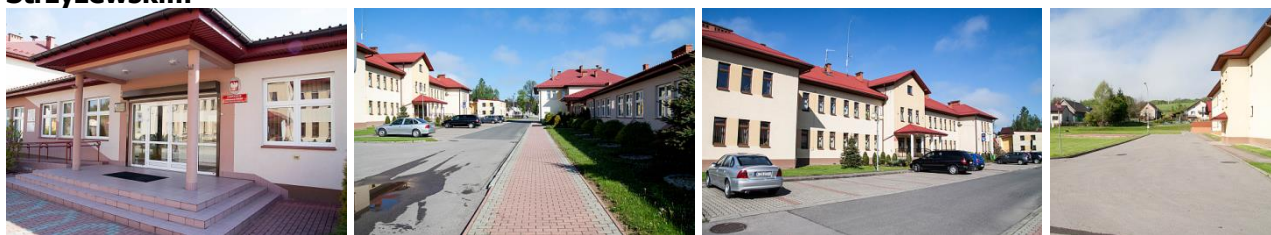
1292/5, 1292/4, 1292/1, jednostka ewidencyjna Rzepiennik Strzyżewski, obręb Rzepiennik Strzyżewski i Rzepiennik Biskupi;

Powierzchnia podobszaru: 11,38 ha;

Ludność podobszaru: 34 osoby;

Opis podobszaru: obszar położony na granicy dwóch miejscowości – Rzepiennika Strzyżewskiego i Biskupiego i obejmuje teren przynależny do obu miejscowości. Obszar stanowi ściśle centrum gminy, charakteryzuje go duże nagromadzenie funkcji publicznych (Urząd Gminy, sala widowiskowa Domu Kultury, remiza OSP, kościół, gimnazjum, bank). Dodatkowo znajdują się obiekty o charakterze gospodarczym (sklepy, magazyny, piekarnia) oraz rekreacyjno- sportowym (boiska, tereny zielone).

Rysunek 23. Szkoła w Rzepienniku Biskupim i okolice Urzędu Gminy w Rzepienniku Strzyżewskim

Źródło: Pro Regio Consulting

Obszar charakteryzuje się mocno rozporoszoną i niejednorodną zabudową, pomiędzy obiektami duże przestrzenie niezagospodarowane i nie tworzące charakterystycznego centrum miejscowości. Jedyną dominantą architektoniczną jest zabytkowy kościół osadzony na skarpie, pozostałe fragmenty centrum bez wyraźnie zdefiniowanych funkcji.

Obecne centrum gminy to teren na którym w XVIII w. ukształtowało się miasteczko (głównie zamieszkałe przez ludność żydowską). Mieścił się tutaj posterunek policji i urząd pocztowy. W XIX w. była bożnica i 18 sklepików – wszystkie prowadzone przez Żydów. Po I wojnie powstał także sklep „polski”. Miasteczko przestało istnieć po holokauście. W miejscu, gdzie kiedyś istniała „miejska” zabudowa, rozwija się obecne centrum administracyjne gminy Rzepiennik Strzyżewski.

Stan budynków na obszarze jest różny – część pochodzi z lat 60. i 70. ubiegłego wieku, część (budynek Urzędu Gminy, sala widowiskowa GOK) są to obiekty stosunkowo nowe lub niedawno rozbudowane.

Rysunek 24. Centrum Rzepiennika Strzyżewskiego

Źródło: Pro Regio Consulting

Mocno psują wizerunek centrum miejscowości obiekty dawnej spółdzielni – zlokalizowane w bezpośrednim centrum są pustostanami lub magazynami. Wymagają odnowienia i zmiany funkcji, najlepiej jako obiekty, w których prowadzona może być działalność gospodarcza, szczególnie taka, która kojarzona jest z centrami miejscowości (np. usługi, gastronomia).

Urządzenia wymaga także przestrzeń publiczna centrum Rzepiennika, jako że dziś brak w niej elementów charakterystycznych dla tego typu miejsca (skwerów, placów z elementami małej architektury, ogólnodostępnej infrastruktury sportowo-rekreacyjnej itp.).

5.2. Pogłębiona diagnoza obszaru rewitalizacji

Po wyznaczeniu i przyjęciu uchwałą Rady Gminy granic obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji **dokonano pogłębionej diagnozy obszaru rewitalizacji**. Najważniejszym celem

pogłębionej analizy obszaru rewitalizacji było osadzenie procesu budowy programu rewitalizacji w lokalnym środowisku, bo tylko to gwarantuje trafność sformułowania celów rewitalizacji oraz adekwatność przedsięwzięć rewitalizacyjnych. To właśnie **mieszkańcy obszaru rewitalizacji określili hierarchię zdiagnozowanych problemów, wskazując w ten sposób swoje priorytety w zakresie jakości życia**. Co więcej, to właśnie mieszkańcy obszaru rewitalizacji, na kolejnych etapach procesu rewitalizacji, **wskazywali swoje dążenia, pragnienia, aspiracje i potrzeby, które znalazły odzwierciedlenie w wizji i celach programu rewitalizacji**.

Pogłębionej diagnoza obszaru rewitalizacji dokonano na podstawie analizy *desk research* zgromadzonych danych statystycznych i dwóch technik badań jakościowych:

- zogniskowanych wywiadów grupowych
- wywiadów z liderami lokalnymi z obszaru rewitalizacji.

Dane pierwotne, tj. pochodzących z indywidualnych rozmów z mieszkańcami oraz z badań fokusowych, zestawiono z danymi ilościowymi, zgromadzonymi podczas analizy *desk research* dokonanej w trakcie analizy sytuacji społeczno-gospodarczej. Pozwoliło to przeanalizować relację między skalą opisywanych zjawisk na obszarze rewitalizacji, a odczuciami mieszkańców. Analiza została dokonana w dwóch zasadniczych obszarach: **społecznym i gospodarczym**. Wynika to z faktu, że obecne pojmowanie procesów rewitalizacji zasadnicze cele interwencji *Programu* sytuuje głównie w sferach społecznej i gospodarczej, zaś działania techniczne i planistyczne są uzupełniające (narzędziowe) wobec celów społeczno-gospodarczych.

Szczegółowa analiza potwierdziła trafność wytyczenia obszaru rewitalizacji. Respondenci zgodzili się, iż zdiagnozowane obszary kryzysowe i obszary rewitalizacji mają istotne znaczenie dla Gminy Rzepiennik Strzyżewski, a równocześnie są obszarami, które koncentrują w sobie negatywne zjawiska społeczne i gospodarcze. Obszar rewitalizacji został zdiagnozowany jako objęty w całości koncentracją powiązanych ze sobą problemów związanych z ubóstwem, brakiem pracy i bezrobociem, poczuciem braku perspektyw w obecnym miejscu zamieszkania i w konsekwencji odpływem mieszkańców (szczególnie ludzi młodych), rosnącą liczbą ludzi starszych, dużym uzależnieniem się od wsparcia środkami pomocy społecznej, ciągle zbyt małą i nie w pełni dostosowaną do potrzeb i oczekiwań – szczególnie młodzieży – ofertą społeczno-kulturalną, narastającymi zjawiskami patologii (alkoholizm, przemoc domowa, itp.), co z pewnością wiąże się z brakiem poczucia perspektyw w dorosłym pokoleniu mieszkańców obszaru.

Na tą koncentrację nakładają się problemy zagospodarowania przestrzennego, związane z peryferyjnym położeniem całej gminy, jak i dużym rozproszeniem zabudowy. Charakterystycznym elementem obszaru rewitalizacji jest stosunkowo słabo rozwinięta przedsiębiorczość – wynika to w równej mierze z braków infrastrukturalnych (podstawowej infrastruktury komunalnej, dobrej dostępności komunikacyjnej, położeniem na uboczu głównych szlaków komunikacyjnych), co z rolniczych tradycji całego obszaru, które jednak obecnie nie zapewniają – w odczuciu mieszkańców – godziwych warunków życia. Dużym problemem jest też zanieczyszczenie środowiska, szczególnie tzw. niska emisja z sektora bytowego – szczególnie dojmująca w okresach jesienno-zimowych, ale obecny także w pozostałych porach roku. **Kryzys w obszarze rewitalizacji ma więc charakter społeczny oraz gospodarczy, ekologiczny, techniczny i funkcjonalno-przestrzenny.**

Kolejnym etapem pogłębionej analizy było dokonanie hierarchizacji zidentyfikowanych problemów. Na podstawie wyników prowadzonych wywiadów nadano wagi poszczególnym problemom, co pozwoliło określić kluczowe problemy społeczno-gospodarcze obszaru rewitalizacji, a w przyszłości pozwoli zwrócić szczególną uwagę na te problemy które w odczuciu lokalnej społeczności wymagają podjęcia najpilniejszych interwencji, ale tym samym dają największą szansę na dokonanie realnej zmiany.

Tabela 20. Kluczowe problemy poszczególnych podobszarów rewitalizacji wraz z ich hierarchizacją

Problem	Wskaźnik	Podobszar 1: Końkówka - Zachód		Podobszar 2: Rzepiennik Suchy - Centrum		Podobszar 3: Rzepiennik Biskupi – Centrum		Podobszar 4: Rzepiennik Strzyżewski - Centrum	
		Wartość wskaźnika	Ranga	Wartość wskaźnika	Ranga	Wartość wskaźnika	Ranga	Wartość wskaźnika	Ranga
Ubóstwo	Liczba osób zagrożonych ubóstwem w odniesieniu do osób z podobszaru zdegradowanego	75%	8	34%	7	67%	6	26%	8
Bezrobocie	Liczba klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu bezrobocia na 100 osób w wieku produkcyjnym w odniesieniu do osób z podobszaru zdegradowanego	81%	5	46%	4	78%	9	33%	6
Rosnąca liczba osób starszych potrzebujących wsparcia	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w wieku 65 lat i więcej w odniesieniu do osób z podobszaru zdegradowanego	85%	10	51%	5	77%	10	27%	7
Niski poziom kapitału społecznego	Liczba NGO na 1000 mieszkańców (średnia dla gminy – 2,62)	1,13	3	0	1	0,35	4	2,94	10
Brak poczucia bezpieczeństwa	Liczba przyjętych zgłoszeń przez policję na podobszarze rewitalizacji w odniesieniu do podobszaru zdegradowanego	75%	1	80%	2	81%	2	75%	9
Niski wskaźnik rozwoju przedsiębiorczości (słaby dostęp do rynku pracy)	Liczba przedsiębiorstw na podobszarze rewitalizacji w odniesieniu do podobszaru zdegradowanego	12%	2	15%	3	35%	5	25%	5
Słaba dostępność usług społecznych (miejsca spotkań, rekreacji)	Procent osób z podobszaru rewitalizacji, które uważają, że jest słaba dostępność usług społecznych (w badaniach ankietowych odpowiedź: przeciętna, słaba, bardzo słaba)	76%	4	65%	6	58%	8	48%	3
Słaby dostęp infrastruktury komunalnej - wodociąg	Procent mieszkańców mających dostęp do infrastruktury komunalnej - wodociągu	0%	7	0%	9	0%	7	100%	1
Słaby dostęp infrastruktury komunalnej - kanalizacja	Procent mieszkańców mających dostęp do infrastruktury komunalnej - kanalizacji	0%	6	0%	8	0%	2	100%	2
Słaba dostępność komunikacyjna	Procent osób z podobszaru rewitalizacji zważających problem dostępu komunikacyjnego (w badaniach ankietowych zaznaczono odpowiedź: przeciętna, słaba, bardzo słaba)	76%	9	69%	10	58%	3	55%	4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników pogłębionej diagnozy obszaru rewitalizacji

Badania z udziałem osób z obszaru rewitalizacji – lokalnych pracodawców, liderów lokalnych, mieszkańców obszaru rewitalizacji **pozwoliły zatem zidentyfikować wiodące bariery rozwoju społeczno-gospodarczego obszaru rewitalizacji.**

Tabela 21. Kluczowe problemy społeczno-gospodarcze obszaru rewitalizacji

Podobszar rewitalizacji	Problem społeczny	Problem gospodarczy
Podobszar 1: Kołkówka - Zachód	Nagromadzenie problemów społecznych związanych z dużą liczbą osób starszych, wymagających wsparcia. Trudności z asymilacją społeczną osób starszych , związane z występującymi barierami społecznymi i architektonicznymi. Pogłębiający się kryzys rodziny, narastający problem braku opieki nad osobami starszymi ze strony rodziny. Jednocześnie niewystarczający system wsparcia dla osób niepełnosprawnych, obciążonych chorobami i starszych. Koncentracja ubóstwa (szczególnie osób starszych, chorych i niepełnosprawnych). Słaby dostęp do oferty społeczno-kulturalnej.	Bardzo niskie wskaźniki przedsiębiorczości . Niechęć do lokowania się firm z uwagi na braki infrastrukturalne (brak wodociągów, kanalizacji, dobrego dojazdu, łączności internetowej).
Podobszar 2: Rzepiennik Suchy - Centrum	Nagromadzenie problemów społecznych wzajemnie powiązanych (problemy na rynku pracy i złą sytuacja finansowa części rodzin, problemy zdrowotne). Słaby dostęp do oferty społeczno-kulturalnej. Niska aktywność społeczna mieszkańców podobszaru.	Niewielka liczba nowo powstałych przedsiębiorstw. Słabe wyposażenie w infrastrukturę techniczną co zniechęca do prowadzenia tu działalności gospodarczej.
Podobszar 3: Rzepiennik Biskupi – Centrum	Wysoki poziom bezrobocia wśród klientów pomocy społecznej. Wzrost liczby rodzin wymagających wsparcia materialnego, pomocowego, opiekuńczego oraz doradczego. Rosnący problem dziedziczenie marginalizacji i wykluczenia społecznego . Mała aktywność i chęć do działania miejscowej ludności. Rosnące ubóstwo powodujące niezdolność gospodarstw domowych do pokrywania wydatków koniecznych związanych z podstawowymi potrzebami.	Utrwalanie się, a nawet pogłębianie problemów osób trwale wykluczonych z rynku pracy (długotrwale bezrobotni). Brak atrakcyjnych warunków do zatrudniania przede wszystkim młodych ludzi. Sytuację tę utrwalają deficyty infrastrukturalne, które nie zachęcają do lokowania tu nowych podmiotów gospodarczych.
Podobszar 4: Rzepiennik Strzyżewski - Centrum	Spadek poczucia bezpieczeństwa wynikający z koncentracji zdarzeń chuligańskich powodowanych m.in. przez młodzież, narażoną na zjawiska patologii społecznej. Niski poziom uczestnictwa w życiu społecznym i kulturalnym..	Na podobszarze rewitalizacji obiekty, ważne dla lokalnej społeczności, które nie zapewniają w pełni usług i oferty oczekiwanej przez mieszkańców. Niska estetyka przestrzeni publicznej , która zniechęca do korzystania z tej przestrzeni

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników pogłębionej diagnozy obszaru rewitalizacji (badania fokusowe i indywidualne wywiady pogłębione)

Ostatnim etapem pogłębionych badań było wskazanie potencjałów, na których można się oprzeć przeciwdziałając zdefiniowanemu kryzysowi. Kluczowym elementem mogą być tutaj tradycje rolnicze i powiązane z tym relatywnie czyste środowisko (w tym czyste, nieskażone gleby), co w połączeniu z atrakcyjnymi walorami przyrodniczo-krajobrazowymi oraz relatywną bliskością dużego miasta jakim jest Tarnów może stanowić bazę do rozwoju ekologicznego (ekstensywnego) rolnictwa, agroturystyki czy turystyki, szczególnie w wydaniu weekendowym. Warto podkreślić też udział Gminy w partnerskiej inicjatywie sąsiednich Gmin związanych z tworzeniem i rozwijaniem

Źródlanego Szlaku, co może stanowić ważny impuls rozwojowy zarówno dla obszarów objętych kryzysem na terenie gminy Rzepiennik Strzyżewski, jak i całej gminy. Wszystkie te elementy mogą być wykorzystanych do aktywizacji społeczno-gospodarczej obszaru rewitalizacji, szczególnie w branżach turystycznych, związanych z produkcją ekologicznej żywności, gastronomią. **Potencjał społeczny obszaru** w połączeniu z przerwaniem negatywnych trendów może być istotnym czynnikiem przywrócenia energii i aktywności na obszarze objętym kryzysem i przeciwdziałania trwałej emigracji (przede wszystkim) młodych ludzi. Pomimo trudności na rynku pracy obszar rewitalizacji zamieszkiwany jest przez **przedsiębiorczych mieszkańców**, którzy nie obawiają się podejmowania nowych wyzwań, także gospodarczych co będzie wspierało zachodzące procesy społeczno-gospodarcze.

5.3. Wskazanie kluczowych potrzeb rewitalizacyjnych

W trakcie procesu tworzenia Programu Rewitalizacji - w toku licznych spotkań, warsztatów, ankiet i badań – definiowano szereg problemów oraz poszukiwano optymalnych dróg ich rozwiązywania. W sposób oczywisty ciągle jeszcze niezaspokojone są **podstawowe potrzeby mieszkańców** – takie jak braki infrastruktury wodno-ściekowej, słaba dostępność komunikacyjna części podobszarów rewitalizacji, wyposażenie w infrastrukturę społeczną czy nierozwiązany problem jakości powietrza, szczególnie w okresach jesienno-zimowych. Może się wydawać, iż są to typowe problemy dotyczące tkanki technicznej czy przestrzenno-funkcjonalnej oraz środowiskowej. Przy bliższym jednak poznaniu odczuć i opinii mieszkańców obszaru zdegradowanego należy stwierdzić, iż są to bardzo konkretne problemy dotyczące podstawowych elementów jakości życia, a co za tym idzie wręcz wkraczające w obszar społeczny. I zaspokojenie tych – podstawowych – potrzeb jest dla mieszkańców gminy Rzepiennik Strzyżewski fundamentalnie ważne. Wśród problemów, które znacząco wpływają na jakość życia w gminie mieszkańcy wymieniali **migrację, szczególnie ludzi młodych, upadające rolnictwo (niepotrafiące za bardzo odnaleźć się w obecnej rzeczywistości) bezrobocie, brak miejsc z atrakcyjną ofertą kulturalną (na obszarach peryferyjnych), niewystarczającą dostępność infrastruktury sportowej i rekreacyjnej, a także miejsc z odpowiednią opieką dzienną dla osób starszych i dzieci**. Na uwagę zasługuje także **poczucie słabnących więzi rodzinnych i lokalnych**. Bardzo wiele potrzeb dotyka też kwestii związanych z **poprawą zagospodarowania przestrzeni publicznych**, także w taki sposób, by przestrzeń ta lepiej służyła wewnętrznej integracji społecznej oraz stanowiła zachętę do odwiedzania tych terenów przez mieszkańców okolicznych miast, w tym w szczególności Tarnowa.

Ostatecznie potrzeby rewitalizacyjne zdefiniowano w postaci celów i głównych kierunków interwencji. Za priorytetową kwestię mieszkańcy gminy Rzepiennik Strzyżewski uznali **aktywizację społeczno-gospodarczą w oparciu o lokalne potencjały**, w tym wykorzystanie dwóch wyróżniających gminę elementów jakimi jest coraz bardziej rozpoznawalne w skali kraju obserwatorium astronomicznego oraz nabierający coraz większego rozmachu partnerski projekt, w który angażują się wspólnie sąsiednie samorządy oraz lokalni przedsiębiorcy a nazwany Źródlanym szlakiem. Aby jednak wykorzystać oba te potencjały konieczne jest większa integracja środowisk gospodarczych oraz systematyczne podnoszenie jakości edukacji i dostosowanie jej do potrzeb lokalnego rynku pracy. W odczuciu mieszkańców gminy, a w szczególności obszaru rewitalizacji konsekwentne wdrażanie tak zdefiniowanych działań pozwoli zapobiec dalszej marginalizacji obszaru rewitalizacji oraz powstrzyma zjawiska depopulacji obszaru zdegradowanego.

Bardzo ważne dla mieszkańców obszarów objętych kryzysem jest także rozwijanie podstawowej infrastruktury warunkującej godne warunki życia, ale także sprzyjającej rozwojowi gospodarczemu, w tym lokowaniu się tutaj nowych firm oraz przyciąganiu nowych mieszkańców z terenów mocniej zurbanizowanych. Jednak bez dostępnej infrastruktury wodno-kanalizacyjnej, drogowej, ale także infrastruktury sprzyjającej integracji i zdrowemu stylowi życia nie uda się dokonać oczekiwanych przekształceń tego obszaru. Ostatnim elementem, który jest ważny dla mieszkańców, to kwestie związane z szeroko rozumianą aktywizacją społeczno-kulturalną obszarów zdegradowanych.

Z kolei projektem, który w odczuciu mieszkańców i władz samorządowych gminy Rzepiennik Strzyżewski, w największym stopniu rozwiązuje problemy obszaru rewitalizacji, ale ma też

największe oddziaływania na wszystkie obszary zdegradowane jest projekt, który dotyka w swojej istocie wszystkich trzech celów strategicznych a związany jest przebudową budynku Szkoły Podstawowej w Rzepienniku Biskupim wraz z rozbudową sali gimnastycznej, co będzie elementem rozwoju infrastruktury rekreacyjnej dla potencjalnych turystów, poprawi ofertę edukacyjną, sportową i rekreacyjną dla uczniów obszaru, stanie się wreszcie miejscem integracji lokalnej społeczności, zarówno jako miejsce popołudniowej czy weekendowej rekreacji, ale także miejscem gdzie będą mogły spotykać się organizacje pozarządowe z obszaru i podejmować różne interesujące z punktu widzenia lokalnego rozwoju inicjatywy.

6. WIZJA OBSZARU PO REWITALIZACJI

Nadrzędnym celem podejmowanych działań – w perspektywie kilku najbliższych lat – jest poprawa jakości życia mieszkańców gminy Rzepiennik Strzyżewski, powstrzymanie degradacji obszarów znajdujących się w gorszym położeniu oraz przywrócenie miejscom wskazanym przez lokalną społeczność jako obszar rewitalizacji jego pierwotnych – ważnych z punktu widzenia lokalnego rozwoju – funkcji. Będzie się to odbywać poprzez szereg mniejszych i większych projektów, zarówno infrastrukturalnych, jak i „miękkich”, realizowanych w równej mierze przez samorząd i instytucje publiczne, jak i przez organizacje pozarządowe oraz przedsiębiorców i innych ważnych „aktorów” rozwoju lokalnego. Nadrzędną ideą przyświecającą tym działaniom jest wyprowadzenie wskazanych obszarów ze stanu kryzysowego poprzez usunięcie zjawisk, które spowodowały ich degradację. Cele, kierunki interwencji oraz konkretne zadania rewitalizacyjne mają doprowadzić do przemiany zdegradowanych terenów we wszystkich pięciu aspektach:

- **społecznym** – poprzez zapobieganie patologiom społecznym – przestępczości, marginalizacji, wykluczeniu, ale też przeciwdziałaniu niekorzystnym zmianom demograficznym, poprzez odbudowywanie więzi społecznych i rodzinnych, wyrównywanie szans rozwojowych dzieci i dorosłych z mniejszych i peryferyjnych ośrodków z mieszkańcami z obszarów lepiej zurbanizowanych, wyposażonych w bogatszą infrastrukturę o charakterze społecznym. Niezwykłą wagę przykładą się także w tych procesach do rozwijania i wzmacniania trzeciego sektora, a poprzez to budowania społeczeństwa obywatelskiego;
- **gospodarczym** – poprzez organizację warunków do tworzenia nowych miejsc pracy, rozpowszechnianie aktywności gospodarczej, lokowanie na obszarze zdegradowanym nowych przedsiębiorstw;
- **przestrzenno-funkcjonalnym** – w tym zachowania dziedzictwa kulturowego przez remonty, modernizację i konserwację zabytkowych obiektów i przestrzeni publicznej oraz poprawę środowiska naturalnego;
- **technicznym** – poprzez dbałość o podstawową infrastrukturę techniczną (wodociągi, kanalizacja, drogi) – jako element zwiększający atrakcyjność zamieszkania i w pewnym stopniu ograniczający odpływ ludności, a także jeden z najważniejszych czynników wpływających na lokalizację przedsiębiorstw oraz poprawę stanu technicznego zarówno budynków prywatnych, jak i komunalnych;
- **środowiskowym** – przede wszystkim poprzez poprawę stanu środowiska naturalnego, dbałość o tereny zielone na zurbanizowanych obszarach i wdrażanie koncepcji zrównoważonego rozwoju, która ma zapewnić zaspokojenie potrzeb społeczności, z uwzględnieniem przyszłych pokoleń i priorytetowym znaczeniem zachowania, odtworzenia i rozwijania środowiska przyrodniczego.

Poniżej zaprezentowano wizję rewitalizacji – tj. opis stanu obszaru rewitalizowanego gminy Rzepiennik Strzyżewski w perspektywie roku 2023 i kolejnych lat. Wypracowano ją z jednej strony w oparciu o prace warsztatowe i deklarowane aspiracje lokalnej wspólnoty, nie zapominając jednakże o wizji rozwoju definiowanej na poziomie obowiązującej strategii gminy. Podejście takie gwarantuje spójność obu dokumentów strategicznych już na poziomie wizji i gwarantuje, iż deklarowane cele są zbieżne w zamyśle rozwoju obszaru, w sposób zintegrowany i kompleksowy przyczyniać się będą do poprawy jakości życia mieszkańców Rzepiennika Strzyżewskiego. Wizję tę sformułowano w sposób następujący:

OBSZAR REWITALIZACJI GMINY RZEPIENNIK STRYŻEWSKI
zapewnia dostęp do podstawowej infrastruktury dla dobrej jakości życia,
dba o atrakcyjne miejsca pracy, gwarantuje edukację dostosowaną do potrzeb
i aspiracji mieszkańców, zwiększa obecność kultury w życiu społeczności lokalnej,
troszczy się o środowisko naturalne
- stwarzając dobre warunki życia dla obecnych i przyszłych mieszkańców.

7. CELE REWITALIZACJI ORAZ KIERUNKI INTERWENCJI

Wyznaczone cele rewitalizacji oraz kierunki interwencji odpowiadają wcześniej zidentyfikowanym potrzebom i służą eliminacji bądź ograniczeniu negatywnych zjawisk na wyznaczonym obszarze rewitalizacji.

Głównym celem działań rewitalizacyjnych przewidzianych w *Gminnym Programie Rewitalizacji* jest **ograniczenie skali występowania negatywnych zjawisk i procesów na obszarze rewitalizacji w gminie Rzepiennik Strzyżewski oraz wzmocnienie wewnętrznego potencjału tego obszaru w celu zapewnienia zrównoważonego rozwoju całej gminy**. Powyższy cel główny realizowany będzie przez trzy cele strategiczne obejmujące wszystkie sfery procesu rewitalizacji (tj. społeczną, gospodarczą, przestrzenno-funkcjonalną, techniczną i środowiskową). Osiągnięcie celów strategicznych nastąpi z kolei poprzez realizację celów szczegółowych i kierunkowe działania rewitalizacyjne, dzięki którym negatywne zjawiska zostaną znacznie ograniczone lub całkowicie wyeliminowane.

7.1. Cel strategiczny 1. Aktywizacja społeczno-gospodarcza w oparciu o lokalne potencjały

Cel strategiczny *Aktywizacja społeczno-gospodarcza w oparciu o lokalne potencjały* skupia się przede wszystkim na **wykorzystaniu endogenicznych potencjałów związanych z walorami krajobrazowymi, przyrodniczymi**, a także rozpropagowanym ostatnio w skali całego kraju obserwatorium astronomicznym oraz rozwijanym partnerskim projektem Źródłanego Szlaku wdrażanym wspólnie z okolicznymi gminami. W tym celu powinno się wspierać wykorzystanie zarówno idei Źródłanego Szlaku dla aktywizacji społeczno-gospodarczej obszaru rewitalizacji, jak i wspierać działania związane z rozwijaniem działalności obserwatorium astronomicznego oraz kreowanie atrakcyjnych wydarzeń wokół Rzepiennickiego Szlaku Astronomicznego, ponieważ działania te będą bardzo mocno oddziaływać na podźwignięcie obszarów objętych kryzysem. Powinno się to dziać zarówno poprzez **działania infrastrukturalne, realizowane zarówno bezpośrednio przez samorząd, jak i w partnerstwie publiczno-prywatnym**, ale także poprzez nakreślenie lokalnym przedsiębiorcom kierunków rozwoju, tak aby ich działania podążały w tą samą stronę i następował efekt synergii pomiędzy aktywnością samorządu, a lokalnymi przedsiębiorcami, z czego skorzysta ludność obszaru rewitalizacji i obszaru zdegradowanego znajdując atrakcyjne miejsca pracy bądź też inspirację do tworzenia własnych firm w branżach związanych z wiodącymi kierunkami rozwoju. Za szczególnie ważne należy tu zatem uznać wspieranie rozwoju agroturystyki czy ekologicznego rolnictwa.

Działania te jednak nie będą możliwe bez większej **integracja środowisk gospodarczych, szczególnie na obszarze rewitalizacji**. Stąd konieczne jest tworzenie narzędzi i instrumentów wsparcia przedsiębiorczości, inkubowanie rozwiązań, które mogą zachęcić mieszkańców obszaru do większej aktywności gospodarczej. Może się to dokonywać m.in. poprzez rewitalizację obiektów pełniących niegdyś ważne funkcje gospodarcze, a także poprzez wspieranie i rozwój ekonomii społecznej na obszarze rewitalizacji.

Dbłość o rozwój społeczno-gospodarczy przejawia się także w **stwarzaniu możliwości podejmowania działalności zawodowej, przede wszystkim poprzez zapewnienie opieki nad dziećmi (żłobki, przedszkola)**. Aspekt ten jest szczególnie ważny w kontekście możliwości rozwoju społeczno-zawodowego kobiet.

Sytuacja na lokalnym rynku pracy, ale też poczucie własnej wartości nie poprawie się jednak bez bardzo świadomego i **konsekwentnego podnoszenie jakości edukacji i dostosowanie jej do potrzeb lokalnego rynku pracy**. Winno się to odbywać zarówno poprzez doposażenie placówek, rozwijanie oferty zajęć dodatkowych, ale także wspieranie uczniów w świadomym budowaniu ścieżki kariery już na poziomie szkoły gimnazjalnej oraz rozwijanie różnorodnych form edukacji osób dorosłych.

Tabela 22. Cel strategiczny 1. Aktywizacja społeczno-gospodarcza w oparciu o lokalne potencjały

CEL STRATEGICZNY I. AKTYWIZACJA SPOŁECZNO-GOSPODARCZA W OPARCIU O LOKALNE POTENCJAŁY	
Cel operacyjny	1.1. Wykorzystanie potencjału obserwatorium astronomicznego i projektu Źródłanego szlaku dla tworzenia atrakcyjnych miejsc pracy Wiodące kierunki interwencji: - o rozwój infrastruktury rekreacyjnej wykorzystującej walory turystyczno-krajobrazowe (ogólnodostępne łaźienki mineralno-lecznicze w miejscowości Turza, wieża widokowa w Rzepienniku Strzyżewskim); - o wpieranie działalności obserwatorium astronomicznego i kreowanie atrakcyjnych wydarzeń wokół Rzepiennickiego Szlaku Astronomicznego; - o wspieranie tworzenia gospodarstw agroturystycznych; - o rozwój ekologicznego rolnictwa i przetwórstwa; - o wypromowanie gminy Rzepiennik Strzyżewski jako nowego, alternatywnego miejsca spędzania wolnego czasu.
Cel operacyjny	1.2. Integracja środowisk gospodarczych dla przeciwdziałania marginalizacji obszaru zdegradowanego Wiodące kierunki interwencji: - o tworzenie narzędzi i instrumentów wsparcia przedsiębiorczości; - o rewitalizacja obiektów pełniących niegdyś ważne funkcje gospodarcze (m.in. zabudowania Gminnej Spółdzielni w Rzepienniku Strzyżewskim, były punkt katechetyczny przy szkole w Rzepienniku Biskupim); - o wspieranie i rozwój ekonomii społecznej dla przeciwdziałania bezrobocia; - o certyfikacja i promocja produktu lokalnego; - o wspieranie współpracy lokalnych przedsiębiorstw oraz pomoc w kreowaniu specjalizacji w perspektywicznych sektorach lokalnej gospodarki; - o wspieranie współpracy naukowo-badawczej lokalnych przedsiębiorstw z sektorem nauki.
Cel operacyjny	1.3. Podnoszenie jakości edukacji i dostosowanie jej do potrzeb lokalnego rynku pracy Wiodące kierunki interwencji: - o doposażenie szkół w nowoczesny sprzęt dydaktyczny; - o rozwijanie oferty zajęć pozalekcyjnych; - o wspieranie uczniów w świadomym budowaniu ścieżki kariery przez szkoły gimnazjalne; - o zwiększanie kompetencji cyfrowych lokalnego społeczeństwa; - o rozwijanie oferty opieki nad najmłodszymi mieszkańcami (żłobki, przedszkola); - o promocja uczenia się przez całe życie i rozwijanie różnorodnych form edukacji osób dorosłych.

7.2. Cel strategiczny 2. Rozwijanie infrastruktury podstawowej dla poprawy jakości życia

Kolejny cel *Rozwijanie infrastruktury podstawowej dla poprawy jakości życia* ma być odpowiedzią sygnalizowane – przez mieszkańców obszarów rewitalizacji - problemy związane niedostateczną infrastrukturą, która w ich odczuciu będzie pełniej sprzyjać integracji i zdrowemu stylowi życia. Ważne żeby myśląc o działaniach w tym zakresie w pierwszej kolejności starać się ożywiać już istniejącą infrastrukturę (remontować, modernizować, dostosowywać, zmieniać przeznaczenie jeżeli będzie taka potrzeba), a dopiero w przypadku ewidentnych braków tworzyć nową infrastrukturę. Wśród oczekiwanych działań mieszkańcy obszaru rewitalizacji najczęściej wskazywali deficyty w infrastrukturze i ofercie związanej ze sportem i rekreacją (boiska, ścieżki rowerowe i piesze, siłownia na wolnym powietrzu, zajęcia rekreacyjne i ogólnorozwojowe), ale także daleko idące – w ich odczuciu – braki w zagospodarowaniu przestrzeni publicznej, które w większym stopniu powinny służyć zaspokajaniu potrzeb mieszkańców w różnym wieku (skwery, parki, place zabaw).

Także w ramach tego celu znalazło swój wyraz dążenie mieszkańców obszaru rewitalizacji i obszaru zdegradowanego do zwiększenia dostępności podstawowej infrastruktury, co w ich odczuciu znacząco poprawi jakość życia i będzie czynnikiem zapobiegającym bardzo silnej na tym obszarze migracji, szczególnie ludzi młodych, a w konsekwencji pogłębiającej się depopulacji obszaru.

Poza sporem wydaje się w XXI wieku oczekiwanie przez mieszkańców dostępności podstawowej infrastruktury wodno-ściekowej, niekoniecznie liniowej, ale dostępnej, przy czym respektującej uwarunkowania ekonomiczne. Kolejny element – ważny dla lokalnej społeczności – to zwiększenie poczucia dostępności rewitalizowanych obszarów peryferyjnych. Nie oznacza to od razu działań inwestycyjnych, ale być może wypracowania z lokalną społecznością takich rozwiązań, które nie będą w niej utrwalac przekonania o tym, że miejsce zamieszkania oddalone o kilka – kilkanaście kilometrów od głównej drogi determinuje niemożność zmiany ich obecnej sytuacji. Z tym wiąże się także poprawa poczucia bezpieczeństwa w ruchu komunikacyjnym, szczególnie powodowana troską o dzieci dochodzące do szkół i pokonujące niejednokrotnie znaczne odległości. Ale znalazły się w tej grupie celów także działania związane z rozbudową podstawowej infrastruktury ochrony zdrowia i wdrożeniem programów profilaktyki, a także inne działania, które przyczynią się do poprawy stanu zdrowia, likwidacja niskiej emisji czy trwale usunięcie azbestu).

Tabela 23. Cel strategiczny 2. Rozwijanie infrastruktury podstawowej dla poprawy jakości życia

CEL STRATEGICZNY II. ROZWIJANIE INFRASTRUKTURY PODSTAWOWEJ DLA POPRAWY JAKOŚCI ŻYCIA	
Cel operacyjny	2.1. Modernizacja i budowa infrastruktury sprzyjającej integracji i zdrowemu stylowi życia oraz ożywienie istniejących obiektów
	Wiodące kierunki interwencji: - o rozbudowa infrastruktury sportowej i rekreacyjnej na obszarze zdegradowanym (boiska, ścieżki rowerowe i piesze, siłownia na wolnym powietrzu); - o kształtowanie przestrzeni publicznej służącej zaspokajaniu potrzeb mieszkańców w różnym wieku (skwery, parki, place zabaw); - o zwiększenie wykorzystania zasobów lokalowych instytucji publicznych (szkoły, remizy, placówki kultury) dla rozwijania aktywności mieszkańców; - o rozwijanie atrakcyjnej oferty zajęć dla osób w różnym wieku w gminnych obiektach sportowo-rekreacyjnych.
Cel operacyjny	2.2. Poprawa jakości życia poprzez zwiększenie dostępności podstawowej infrastruktury
	Wiodące kierunki interwencji: - o zapewnienie dostępu do podstawowej infrastruktury wodociągowej; - o pobudzanie odpowiedzialności za środowisko i poprawa dostępności do podstawowej infrastruktury kanalizacyjnej na obszarach zdegradowanych; - o poprawa dostępności komunikacyjnej obszarów zdegradowanych (drogi, komunikacja publiczna); - o poprawa bezpieczeństwa w ruchu komunikacyjnym (chodniki, oświetlenie, bezpieczne przejścia); - o rozbudowa podstawowej infrastruktury ochrony zdrowia i wdrożenie programów profilaktyki; - o poprawa efektywności energetycznej budynków publicznych i prywatnych wraz z ograniczeniem niskiej emisji; - o kontynuacja programu usuwania azbestu; - o modernizacja infrastruktury teleinformatycznej i poprawa sprawności działania Internetu.

7.3. Cel strategiczny 3. Aktywizacja społeczno-kulturalna obszarów objętych kryzysem

Ostatni z celów strategicznych dotyczy szeroko rozumianej *Aktywizacji społeczno-kulturalnej obszarów objętych kryzysem*, w tym podejmowaniu działań, których naczelną ideą będzie

przeciwdziałanie atomizacji lokalnej społeczności i rozluźnianiu się więzów, zarówno lokalnych, jak i rodzinnych.

Z jednej strony sprzyjać temu powinno właściwe kształtowanie przestrzeni publicznej, która winna w większym stopniu sprzyjać integracji mieszkańców – mowa tu o działaniach związanych z rewitalizacją terenów wokół siedziby urzędu gminy oraz domu kultury i kształtowanie identyfikowalnego centrum miejscowości, ale też odnawianie i ożywianie centrów wsi Olszyny, Rzepiennik Suchy, Rzepiennik Biskupi, Turza, Kołkówka. Ciekawym działaniem może być rewitalizacja i wykorzystanie dla celów integracji społecznej terenów nad potokiem Rzepianka i stworzenie wzdłuż potoku atrakcyjnej przestrzeni spacerowo-rekreacyjnej.

Z drugiej strony należy dążyć do większej aktywizacji mieszkańców i włączanie ich samych w rozwiązywanie problemów na obszarze objętym kryzysem. To z jednej strony działania zwiększające dostępność do kultury, ale też systematyczne wspieranie podnoszenia kompetencji uczestnictwa w kulturze oraz zachęcanie mieszkańców do podejmowania własnych inicjatyw w tym zakresie. Niezwykle ciekawym oczekiwaniem mieszkańców i samorządu jest włączenie się w kształtowanie przyszłych elit lokalnych i zachęcanie do angażowania się w sprawy społeczne, co w długiej perspektywie czasu pozwoli kształtować postaw prospołecznych przede wszystkim wśród młodych ludzi, a w konsekwencji lepiej związać ich z ich małą ojczyzną, uczynić z niej realne centrum życia, a poprzez to zapobiegać migracji młodych. Budowanie lokalnego kapitału społecznego to także wzmacnianie i rozwijanie idei wolontariatu, a także ułatwianie działalności organizacjom obywatelskim. Bardzo ważnym elementem, który skutecznie może zapobiegać pogłębianiu się zdiagnozowanych zjawisk kryzysowych jest systemowe wsparcie osób wykluczonych społecznie zarówno w wymiarze zawodowym, jak i społecznym.

Tabela 24. Cel strategiczny 3. Aktywizacja społeczno-kulturalna obszarów objętych kryzysem

CEL STRATEGICZNY III. AKTYWIZACJA SPOŁECZNO-KULTURALNA OBSZARÓW OBJĘTYCH KRYZYSEM	
Cel operacyjny	3.1. Kształtowanie przyjaznej przestrzeni publicznej sprzyjającej integracji mieszkańców Wiodące kierunki interwencji: - rewitalizacja terenów wokół siedziby urzędu gminy oraz domu kultury i kształtowanie identyfikowalnego centrum miejscowości wraz z jego ożywieniem (mała gastronomia, targowisko wyrobów lokalnych); - odnowa i ożywienie centrów wsi Olszyny, Rzepiennik Suchy, Rzepiennik Biskupi, Turza, Kołkówka; - odnowa zabytkowej substancji na obszarze zdegradowanym; - wykorzystanie potoku Rzepianka do stworzenia atrakcyjnej przestrzeni spacerowo-rekreacyjnej w centrum Rzepiennika.
Cel operacyjny	3.2. Aktywizacja mieszkańców i włączanie w rozwiązywanie problemów na obszarach zdegradowanych Wiodące kierunki interwencji: - rozwijanie atrakcyjnej i dostosowanej do potrzeb mieszkańców oferty kulturalnej, - budowanie kompetencji oraz wspieranie uczestnictwa w kulturze; - uruchomienie szkoły liderów lokalnych w celu kształtowanie postaw prospołecznych przede wszystkim wśród młodych ludzi. - rozwijanie wolontariatu poprzez angażowanie mieszkańców w działania na rzecz wspólnot lokalnych; - ułatwianie działalności organizacjom obywatelskim; - wsparcie osób wykluczonych społecznie w wymiarze zawodowym i społecznym (m.in. system wsparcia, poradnictwa, rozwój przedsiębiorczości społecznej, grupy samopomocowe).

8. PRZEDSIĘWZIĘCIA REWITALIZACYJNE

8.1. Lista podstawowych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych

W procesie prac nad *Programem* dokonano wyboru kluczowych projektów rewitalizacyjnych, które w najwyższym stopniu będą oferować kompleksowe rozwiązanie zdiagnozowanych problemów na obszarach kryzysowych i w znaczący sposób wpłyną na osiągnięcie założonych celów strategicznych i kierunków interwencji.

Identyfikacja projektów została przeprowadzona w ramach społecznego naboru projektów oraz w ramach wewnętrznego zgłaszania propozycji projektowych w trakcie warsztatów rewitalizacyjnych, a także innych spotkań, na których poruszono problem rewitalizacji np. zebrania sołeckie, komisje i posiedzenia radnych gminy.

Wyłonienia i uszeregowania projektów kluczowych do realizacji w ramach GPR dokonano w oparciu o opinie mieszkańców (**mieszkańcy dokonali hierarchizacji najważniejszych projektów** w formie ankiety przeprowadzanej od 29 kwietnia do 30 września 2016 roku) oraz ocenę formalną i merytoryczną projektów, bazującą na obiektywnych kryteriach strategicznych, przeprowadzoną przez zespół pracujący nad *Programem*.

Tabela 25. Kryteria oceny projektów rewitalizacyjnych

Spójność terytorialna	Działania ujęte w projekcie będą realizowane dla mieszkańców obszaru rewitalizacji i będą oddziaływać na mieszkańców obszaru zdegradowanego.
Kompleksowość	Kompleksowość oddziaływania projektu na sfery: społeczną, infrastrukturalną, przestrzenną gospodarczą i środowiskową. Preferowane były projekty dotyczące kilku celów tematycznych.
Zasadność realizacji	Projekt bezpośrednio wpływa na poprawę sytuacji problemowych na rewitalizowanym obszarze.
Komplementarność	Projekt jest komplementarny bądź zintegrowany z innymi projektami realizowanymi lub planowanymi do realizacji.
Spójność strategiczna	Założone w projekcie działania są spójne ze zdiagnozowanymi celami i kierunkami działań ujętymi w opracowaniach strategicznych na poziomie gminy, powiatu lub województwa.
Wpływ na osiągnięcie założonych celów strategicznych	Określone w projekcie wskaźniki wpływają na osiągnięcie celu strategicznego.

Źródło: Opracowanie własne

Poniżej przedstawiono 10 projektów zgłoszonych przez samorząd i jednostki samorządowe, organizacje pozarządowe oraz przedsiębiorców i mieszkańców w otwartej procedurze naboru kart zadań do *Gminnego Programu Rewitalizacji*. Zadania – poprzez stronę internetową gminy – zgłaszane były w ostatniej fazie prac nad *GPR*.

Ze zgłoszonych zadań na ostatnich warsztatach wybrano te, które mają największy potencjał dokonywania oczekiwanych zmian na obszarze rewitalizacji i obszarze zdegradowanym, zaś pozostałe – których charakter jest nieco bardziej lokalny znalazły się na liście zadań komplementarnych. Co ważne – kryterium umieszczenia zadania zarówno na liście podstawowej, jak i komplementarnej – było rozwiązywanie zdefiniowanych problemów społecznych, gospodarczych, przestrzenno-funkcjonalnych, technicznych i środowiskowych, a nie kwalifikowalność w ramach 11 osi priorytetowej znajdującej się *RPO WM 2014-2020*. Także zadania z listy zadań uzupełniających będą w najbliższym okresie systematycznie realizowane ze środków samorządu, jak i innych podmiotów zaangażowanych w procesy rewitalizacyjne na obszarze gminy Rzepiennik Strzyżewski.

8.1.1. Przebudowa budynku Szkoły Podstawowej w Rzepienniku Biskupim wraz z rozbudową sali gimnastycznej

Realizator projektu: Gmina Rzepiennik Strzyżewski

Wartość projektu: 3 000 000,00 PLN

Spodziewany czas realizacji: marzec 2018 – sierpień 2020

Źródło finansowania: RPO WM, oś 11, środki własne

Lokalizacja: Podobszar rewitalizacji: Rzepiennik Biskupi - centrum

Opis projektu: Przedmiotem projektu jest przebudowa istniejącego budynku szkoły i rozbudowa o salę gimnastyczną oraz ukształtowanie otoczenia budynku.

W ramach projektu powstanie nowoczesny i w pełni funkcjonalny obiekt Szkoły Podstawowej z salą gimnastyczną i atrakcyjnym otoczeniem o całkowitej powierzchni użytkowej 1 980,20 m² (szkoła 1 247,50 m² i sala 732,70 m²) oraz kubaturze 10 123,95 m³ (szkoła 3 737,35 m³ i sala 6 386,60 m³).

Celem realizacji projektu jest poprawa i unowocześnienie bazy sportowej szkoły w Rzepienniku Biskupim i oddanie do dyspozycji mieszkańców atrakcyjnych terenów rekreacyjnych.

W ramach prac związanych z modernizacją szkoły przewiduje się m.in.: wykonanie fundamentów, ścian, dachu, montaż stolarki, wykonanie instalacji, prace wykończeniowe, zagospodarowanie otoczenia, przeprowadzenie wymaganych sprawdzeń i odbiorów. Realizacja projektu stworzy warunki do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego, zabaw, aktywności sportowo-rekreacyjnej oraz integracji mieszkańców obszaru rewitalizacji. Poprawie ulegnie także estetyka i ład przestrzenny obszaru.

Rysunek 25. Wizualizacja obiektu szkoły po przebudowie

Źródło: Dokumentacja projektowa z Urzędu Gminy w Rzepienniku Strzyżewskim

Spełnienie aspektów rewitalizacji przez projekt:

sfera społeczna	sfera gospodarcza	sfera przestrzenno-funkcjonalna	sfera środowiskowa	sfera techniczna
X	X	X		

Produkt projektu: Zmodernizowana i rozbudowana infrastruktura sportowo-rekreacyjna – 1 szt.

Rezultat: Procent mieszkańców obszaru rewitalizacji korzystających ze zrewitalizowanej infrastruktury - 25%.

Uzasadnienie ujęcia projektu na liście podstawowej:

- modernizacja ważnej – zarówno dla szkoły, jak i społeczności Rzepiennika Strzyżewskiego infrastruktury rekreacyjno-wypoczynkowej;
- zapewnienie dzieciom, młodzieży i osobom dorosłym atrakcyjnego miejsca rekreacji i zapobieganie tym samym możliwości występowania zjawisk patologicznych, szczególnie w młodszym pokoleniu;
- stworzenie atrakcyjnego miejsca spotkań i integracji mieszkańców.
- rosnąca liczba osób potrzebujących wsparcia;
- podniesienie jakości życia mieszkańców;
- efekty projektu będą służyć mieszkańcom nie tylko obszaru rewitalizacji, ale i całego obszaru zdegradowanego gminy Rzepiennik Strzyżewski (szerokie oddziaływanie).

Realizowane cele Gminnego Programu Rewitalizacji: cel strategiczny 1. Aktywizacja społeczno-gospodarcza w oparciu o lokalne potencjały (cel operacyjny: 1.3), cel strategiczny 2. Rozwijanie infrastruktury podstawowej dla poprawy jakości życia (cel operacyjny: 2.1).

Projekty powiązane:

- Droga do kariery - rozwijanie u uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych kompetencji kluczowych (lista podstawowa projekt nr 8.1.9);
- Wyrównanie szans edukacyjnych i wspieranie rozwoju uczniów (EFS, wartość projektu: 747 529,55 zł, okres realizacji: 2009 - 2011);
- Remont i przebudowa boiska wielofunkcyjnego w Rzepienniku Biskupim wraz z dostawą rozkładanej sceny (PROW, wartość projektu: 321 131,84 zł, okres realizacji: 2011 - 2013).
- Zagospodarowanie przestrzeni publicznej poprzez lokalizację siłowni plenerowej w Rzepienniku Biskupim (PROW, wartość projektu: 37 305,90 zł, okres realizacji: 2014-2015).

8.1.2. Remont wraz z termomodernizacją i zagospodarowaniem otoczenia remizy OSP w Kołkówce i uruchomieniem Klubu Integracji Środowiskowej

Realizator projektu: Gmina Rzepiennik Strzyżewski

Wartość projektu: 250 000,00 PLN

Spodziewany czas realizacji: marzec 2018 – październik 2018

Źródło finansowania: środki własne, RPO WM, PROW

Lokalizacja: Podobszar rewitalizacji: Kołkówka-Zachód

Opis projektu: Przedmiotem projektu jest termomodernizacja remizy OSP w Kołkówce wraz z atrakcyjnym zagospodarowaniem terenu wokół budynku.

W ramach projektu planuje się następujące prace:

- remont pomieszczeń w budynku świetlicy, w tym: wymianę stolarki okiennej z drewnianej na PCV,
- wykonanie instalacji c.o.
- docieplenie ścian zewnętrznych budynku i stropu;
- utwardzenie dojścia do obiektu (wykonanie chodników);
- zagospodarowanie otoczenia.

Efektem prac będzie nowoczesny i w pełni funkcjonalny obiekt remizy OSP z atrakcyjnym otoczeniem o powierzchnia użytkowa 260,00 m² i kubaturze 1 592,55 m³.

Celem projektu jest podniesienie standardu, atrakcyjności i dostępności przestrzeni spotkań dla mieszkańców podobszaru rewitalizacji, a poprzez to integrowanie mieszkańców, rozbudzanie więzi społecznych oraz zwiększanie poczucia lokalnej tożsamości i satysfakcji z miejsca zamieszkania. Celem podejmowanych działań jest także poprawa efektywności energetycznej remizy, obniżenie kosztów utrzymania, a także poprawa jakości powietrza na terenie obszaru rewitalizacji.

Zmodernizowana remiza będzie zapleczem infrastrukturalnym dla uruchomienia Klubu Integracji Środowiskowej. Klub będzie pełnią funkcję centrum kultury lokalnej w Kołkówce, będzie to miejsce przeznaczone do spędzania czasu wolnego, rekreacji, rozwijania zainteresowań i integracji lokalnych społeczności, a także jako miejsce spotkań, działań na rzecz rozwoju kultury i edukacji. Oferta Klub będzie kierowana w pierwszej kolejności do mieszkańców obszaru rewitalizacji zagrożonych wykluczeniem społecznym, a także mieszkańców wsi i gminy oraz dla turystów w tym dzieci i młodzieży z Domu Wczasów Dziecięcych z Filią w Kołkówce.

Spełnienie aspektów rewitalizacji przez projekt:

sfera społeczna	sfera gospodarcza	sfera przestrzenno-funkcjonalna	sfera środowiskowa	sfera techniczna
x		x	x	x

Produkt projektu: Zrewitalizowany obiekt o funkcjach społecznych – 1 szt.

Rezultat: Procent mieszkańców obszaru rewitalizacji korzystających ze zrewitalizowanej infrastruktury: 35%.

Uzasadnienie ujęcia projektu na liście podstawowej:

- bardzo zły stan techniczny obiektu;
- brak na terenie obszaru miejsca spotkań dla mieszkańców, a także podejmowania różnego rodzaju aktywności;
- rozluźnianie się więzi społecznych;
- niska aktywność społeczna mieszkańców;
- rosnąca liczba mieszkańców zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Realizowane cele Gminnego Programu Rewitalizacji: cel strategiczny 2. Rozwijanie infrastruktury podstawowej dla poprawy jakości życia (cel operacyjny: 2.2), cel strategiczny 3. Aktywizacja społeczno-kulturalna obszarów objętych kryzysem (cel operacyjny: 3.1, 3.2).

Projekty powiązane:

- Razem można więcej - utworzenie spółdzielni socjalnej (lista podstawowa 8.1.10),
- Budowa boiska sportowego wielofunkcyjnego wraz z infrastrukturą towarzyszącą w miejscowości Kołkówka (PROW, wartość projektu: 332 567,40 zł, okres realizacji: 2013-2015).

8.1.3. Modernizacja infrastruktury sportowo-rekreacyjnej w Rzepienniku Biskupim wraz z otoczeniem i budową placu zabaw

Realizator projektu: Gmina Rzepiennik Strzyżewski

Wartość projektu: 500 000,00 PLN

Spodziewany czas realizacji: marzec 2020 – październik 2020

Źródło finansowania: środki własne, RPO WM, PROW

Lokalizacja: Podobszar rewitalizacji: Rzepiennik Strzyżewski - centrum

Opis projektu: Przedmiotem projektu jest remont istniejącej infrastruktury sportowo-rekreacyjnej oraz rozszerzeniem jej o nowe funkcje.

W ramach projektu planuje się następujące prace:

- remont nawierzchni boiska do piłki nożnej;
- przebudowę trybun;
- wykonanie ogrodzenia istniejącego boiska wielofunkcyjnego;
- urządzenie placu zabaw.

Efektom projektu będzie nowoczesny i dostosowany do potrzeb mieszkańców obiekt sportowo-rekreacyjny - boisko do piłki nożnej pow. 7 000 m², boisko wielofunkcyjne - pow. 613,11 m², plac zabaw - pow. 600 m².

Gminny Ośrodek Kultury wraz z organizacjami pozarządowymi zapewni ofertę kulturalno-sportowo-rekreacyjną. Planuje się średnio 8 dużych wydarzeń kulturalno-sportowo-rekreacyjnych w sezonie letnim oraz stałą ofertę cotygodniowych zajęć artystyczno-sportowo-rekreacyjnych. Działania te zapewnią mieszkańcom wysoką jakość oferty spędzania czasu wolnego.

Spełnienie aspektów rewitalizacji przez projekt:

sfera społeczna	sfera gospodarcza	sfera przestrzenno-funkcjonalna	sfera środowiskowa	sfera techniczna
x		x		

Produkt projektu: Zmodernizowana i rozbudowana infrastruktura sportowo-rekreacyjna – 1 szt.

Rezultat: Procent mieszkańców obszaru rewitalizacji korzystających ze zrewitalizowanej infrastruktury - 45%.

Uzasadnienie ujęcia projektu na liście podstawowej:

- zapewnienie dzieciom, młodzieży i osobom dorosłym atrakcyjnego miejsca rekreacji i zapobieganie tym samym możliwości występowania zjawisk patologicznych, szczególnie w młodszym pokoleniu;

- stworzenie atrakcyjnego miejsca spotkań i integracji mieszkańców w przestrzeni publicznej;
- rosnąca liczba osób potrzebujących wsparcia;
- podniesienie jakości życia mieszkańców;
- efekty projektu będą służyć mieszkańcom nie tylko obszaru rewitalizacji, ale i całego obszaru zdegradowanego gminy Rzepiennik Strzyżewski (szerokie oddziaływanie).

Realizowane cele Gminnego Programu Rewitalizacji: cel strategiczny 2. Rozwijanie infrastruktury podstawowej dla poprawy jakości życia (cel operacyjny: 2.1), cel strategiczny 3. Aktywizacja społeczno-kulturalna obszarów objętych kryzysem (cel operacyjny: 3.1).

Projekty powiązane:

- Droga do kariery - rozwijanie u uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych kompetencji kluczowych (lista podstawowa projekt nr 8.1.9);
- Wyrównanie szans edukacyjnych i wspieranie rozwoju uczniów (EFS, wartość projektu: 747 529,55 zł, okres realizacji: 2009 - 2011).

8.1.4. Przebudowa boiska sportowego przy Szkole Podstawowej w Rzepienniku Suchym

Realizator projektu: Gmina Rzepiennik Strzyżewski

Wartość projektu: 400 000,00 PLN

Spodziewany czas realizacji: marzec 2019 – październik 2019

Źródło finansowania: RPO WM, PROW, środki własne

Lokalizacja: Podobszar rewitalizacji: Rzepiennik Suchy - centrum

Opis projektu: Przedmiotem projektu jest przebudowa istniejącej infrastruktury sportowo-rekreacyjnej przy Szkole Podstawowej oraz rozszerzeniem jej o nowe funkcje.

Celem realizacji projektu jest poprawa i unowocześnienie bazy sportowej szkoły w Rzepienniku Suchym.

W ramach prac związanych z modernizacją szkoły przewiduje się m.in.:

- korytowanie pod nowe warstwy podbudowy boiska;
- wykonanie fundamentów pod wyposażenie boiska;
- wykonanie drenażu;
- wykonanie nawierzchni;
- montaż wyposażenia.

W ramach projektu powstanie nowoczesny sportowo-rekreacyjny o powierzchni 1 150 m². Realizacja projektu stworzy warunki do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego, zabaw, aktywności sportowo-rekreacyjnej oraz integracji mieszkańców obszaru rewitalizacji.

Spełnienie aspektów rewitalizacji przez projekt:

sfera społeczna	sfera gospodarcza	sfera przestrzenno-funkcjonalna	sfera środowiskowa	sfera techniczna
x	x	x		

Produkt projektu: Zmodernizowana i rozbudowana infrastruktura sportowo-rekreacyjna – 1 szt.

Rezultat: Procent mieszkańców obszaru rewitalizacji korzystających ze zrewitalizowanej infrastruktury - 45%.

Uzasadnienie ujęcia projektu na liście podstawowej:

- modernizacja ważnej – zarówno dla szkoły, jak i społeczności Rzepiennika Suchego infrastruktury rekreacyjno-wypoczynkowej;
- zapewnienie dzieciom, młodzieży i osobom dorosłym atrakcyjnego miejsca rekreacji i zapobieganie tym samym możliwości występowania zjawisk patologicznych, szczególnie w młodszym pokoleniu;
- stworzenie atrakcyjnego miejsca spotkań i integracji mieszkańców;
- rosnąca liczba osób potrzebujących wsparcia;
- podniesienie jakości życia mieszkańców;

- efekty projektu będą służyć mieszkańcom nie tylko obszaru rewitalizacji, ale i całego obszaru zdegradowanego gminy Rzepiennik Strzyżewski (szerokie oddziaływanie).

Realizowane cele Gminnego Programu Rewitalizacji: cel strategiczny 2. Rozwijanie infrastruktury podstawowej dla poprawy jakości życia (cel operacyjny: 2.1), cel strategiczny 3. Aktywizacja społeczno-kulturalna obszarów objętych kryzysem (cel operacyjny: 3.1).

Projekty powiązane:

- Droga do kariery - rozwijanie u uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych kompetencji kluczowych (lista podstawowa projekt nr 8.1.9);
- Wyrównanie szans edukacyjnych i wspieranie rozwoju uczniów (EFS, wartość projektu: 747 529,55 zł, okres realizacji: 2009 - 2011).

8.1.5. Ogólnodostępne łazienki mineralno-lecznicze w miejscowości Turza

Realizator projektu: Gmina Rzepiennik Strzyżewski

Wartość projektu: 1 500 000,00 PLN

Spodziewany czas realizacji: marzec 2018 – październik 2020

Źródło finansowania: RPO WM, PROW, środki własne

Lokalizacja: Turza, poza obszarem rewitalizacji

Opis projektu: Przedmiotem projektu jest **stworzeniu łazienek mineralno-leczniczych bazujących na otwartym brodziku** wraz z infrastrukturą towarzyszącą do stosowania hydroterapii i zabiegów leczniczych.

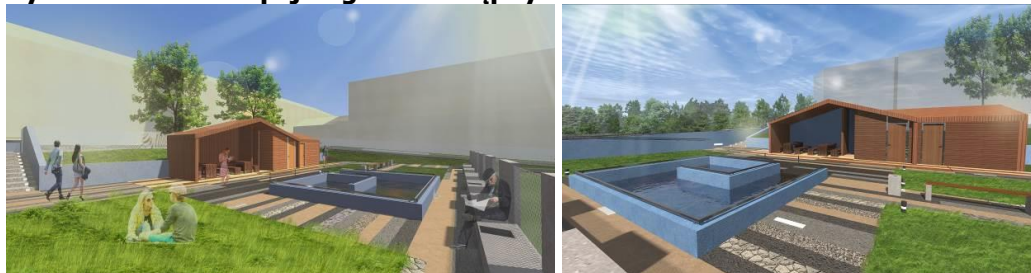
Celem projektu jest turystyczno-rekreacyjne zagospodarowanie istniejącego basenu otwartego w Turzy. W ramach inwestycji planuje się budowę otwartego brodziku wraz z urządzeniami technologii podczyszczania wody, dwóch natrysków, altany ze stołem i ławkami, utwardzonej alejki łączącej ze sobą obiekty na terenie łazienek, ławek i koszy na śmieci, miejsc postojowych, ogrodzenia i tablic informacyjnych.

W ramach inwestycji zostaną wykonane następujące elementy:

- otwarty brodzik o powierzchni 30,31 m² w formie niecki żelbetowej z orurowaniem o zmiennej głębokości. Do obsługi brodzika służą urządzenia instalacji podczyszczania wody zlokalizowane w pomieszczeniach przy altanie;
- dwa natryski ze stali ocynkowanej z posadzką z kostki granitowej zlokalizowano w rejonie wejścia do brodzika;
- altana z towarzyszącymi pomieszczeniami sanitarnymi (toaleta, przebieralnia) i technicznymi o powierzchni zabudowy 37,79 m². Wewnątrz altany umieszczono dwa stoły z czterema ławkami. Altana w konstrukcji betonowej stwarzająca swoim kształtem wrażenie współczesnej wersji regionalnej zabudowy z dachem naczółkowym;
- przestrzeń wokół altany oraz brodzika podzielona jest pasmami posadзки wykonanej z różnorodnych materiałów: m.in. drewno egzotyczne, kostka granitowa, kamień, płyty brukowe. Kompozycję uzupełnia oświetlenie zewnętrzne;
- utwardzone miejsca postojowe dla osób korzystających z łazienek o powierzchni 403,78 m². Są one połączone utwardzonymi ciągami komunikacyjnymi z terenem łazienek. Ścisły teren łazienek zostanie ogrodzony.

Opis metody ks. Kneippa i zasady korzystania z urządzenia do hydroterapii znajdują się na tablicy informacyjnej, usytuowanej tuż przy brodziku. Obiekt w pełni dostosowany będzie do korzystania z niego przez osoby niepełnosprawne.

Dzięki realizacji projektu wzrośnie atrakcyjność całej gminy, zwiększy się liczba turystów i gości, a przed gminą i w szczególności obszarami objętymi kryzysem otworzą się nowe możliwości prowadzenia różnorodnej działalności gospodarczej wynikającej z rozwijanego profilu obszaru, wzrośnie też zapotrzebowanie na produkty rolne wytwarzane w lokalnych gospodarstwach.

Rysunek 26. Koncepcja ogólnodostępnych łaźni mineralno-leczniczych w miejscowości Turza

Źródło: Dokumentacja projektowa ogólnodostępnych łaźni mineralno-leczniczych. Wykonawca: Elżbieta Kierska-Łukaszewska Architektów Grupa

Spełnienie aspektów rewitalizacji przez projekt:

sfera społeczna	sfera gospodarcza	sfera przestrzenno-funkcjonalna	sfera środowiskowa	sfera techniczna
x	x	x		

Produkt projektu: Zmodernizowana i rozbudowana infrastruktura sportowo-rekreacyjna – 1 szt., zrewitalizowana przestrzeń publiczna o powierzchni ok. 1 797,65 m².

Rezultat: Procent mieszkańców obszaru rewitalizacji korzystających ze zrewitalizowanej infrastruktury - 65%, liczba podmiotów gospodarczych ulokowana w bezpośrednim sąsiedztwie inwestycji: 2 podmioty.

Uzasadnienie ujęcia projektu na liście podstawowej:

- projekt o kluczowym znaczeniu dla rozwijania funkcji turystycznej gminy Rzepiennik Strzyżewski, mający potencjał dużego oddziaływania na lokalny rynek pracy, zdolność do generowania nowych podmiotów gospodarczych i rozwoju istniejących, a w konsekwencji na powstrzymanie odpływu mieszkańców, szczególnie młodych, z obszaru rewitalizacji, obszaru zdegradowanego i całej gminy;
- modernizacja ważnego (zarówno dla mieszkańców jak i turystów) obiektu rekreacyjnego;
- zapewnienie dzieciom, młodzieży i osobom dorosłym atrakcyjnego miejsca rekreacji i zapobieganie tym samym możliwości występowania zjawisk patologicznych, szczególnie w młodszym pokoleniu;
- stworzenie atrakcyjnego miejsca spotkań i integracji mieszkańców;
- rosnąca liczba osób potrzebujących wsparcia;
- konieczność podniesienia jakości życia mieszkańców;
- efekty projektu będą służyć mieszkańcom nie tylko obszaru rewitalizacji, ale i całego obszaru zdegradowanego gminy Rzepiennik Strzyżewski (szerokie oddziaływanie).

Realizowane cele Gminnego Programu Rewitalizacji: cel strategiczny 1. Aktywizacja społeczno-gospodarcza w oparciu o lokalne potencjały (cel operacyjny: 1.1), cel strategiczny 3. Aktywizacja społeczno-kulturalna obszarów objętych kryzysem (cel operacyjny: 3.1).

Projekty powiązane:

- Droga do kariery - rozwijanie u uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych kompetencji kluczowych (lista podstawowa projekt nr 8.1.9);
- Razem można więcej - utworzenie spółdzielni socjalnej (lista podstawowa projekt nr 8.1.10);
- Remont i modernizacja oraz doposażenie świetlicy wiejskiej w Turzy (PROW, wartość projektu: 21 385,86 zł, okres realizacji: 2014 - 2015).

8.1.6. Wieża widokowa wraz z parkingiem w przebiegu „Źródlanego szlaku” w Rzepienniku Strzyżewskim

Realizator projektu: Gmina Rzepiennik Strzyżewski

Wartość projektu: 980 000,00 PLN

Spodziewany czas realizacji: marzec 2018 – październik 2020

Źródło finansowania: RPO WM, środki własne

Lokalizacja: podobszar zdegradowany Rzepiennik Strzyżewski, poza obszarem rewitalizacji

Opis projektu: Przedmiotem projektu jest stworzeniu platformy widokowej z infrastrukturą towarzyszącą w miejscowości Rzepiennik Strzyżewski. W ramach inwestycji planuje się budowę: platformy widokowej, miejsc postojowych (parking), dwóch zestawów stołów z ławkami, zadaszonej altanki, czterech koszy na śmieci, utwardzonej alejki łączącej ze sobą platformę i wszystkie obiekty towarzyszące, ogrodzenia obejmującego wszystkie obiekty (za wyjątkiem miejsc postojowych), stanowiska informacyjnego.

W ramach inwestycji zostaną wykonane następujące elementy:

- platforma widokowa, wolnostojąca, konstrukcji stalowo-rurowej, wysokości całkowitej 11,85 m (maszt na wysokości 15,10 m). Obiekt otwarty, częściowo osłonięty ażurową okładziną drewnianą (kompozytową). Schody konstrukcji stalowej z drewnianymi (kompozytowymi) stopnicami. Platforma na wysokości 10,75 m wykonana z desek kompozytowych. Powierzchnia zabudowy 44,66 m²;
- altana usytuowana u podnóża platformy wyposażona w stół wraz z ławkami przeznaczonymi dla wypoczynku. Altana konstrukcji drewnianej, zadaszona, części elewacji obłożona ażurową osłoną z desek kompozytowych. Powierzchnia zabudowy 25,34 m²;
- stoły na postawie z gładkiego betonu architektonicznego zbrojonego włóknem szklanym, blaty drewniane. Ławki na podstawie z gładkiego betonu architektonicznego zbrojonego włóknem szklanym, siedziska drewniane. Kosze na śmieci o obudowie z gładkiego betonu architektonicznego zbrojonego włóknem szklanym z pokrywą stalową i wewnętrznym pojemnikiem ocynkowanym;
- ciągi komunikacyjne i miejsca postojowe z wjazdem utwardzone kamieniem/kostką brukową i deskami tarasowymi o łącznej powierzchni 691,00 m²;
- ogrodzenia na słupach żelbetowych wykończonych przesłami z sztachet drewnianych (kompozytowych), dwie furty wejściowe i brama techniczna, długości 265 mb;
- stanowisko informacyjne (tablica) przed głównym wejściem pozwalająca na uzyskanie pełnej informacji dotyczącej obiektu oraz Źródlanego Szlaku.

Obiekty nawiązują formą i materiałami do koncepcji Źródlanego Szlaku. Będzie zastosowana technologia niskoenergochłonności poprzez zastosowanie oszczędnych źródeł światła typu LED.

Rysunek 27. Koncepcja projektowa wieży widokowej w Rzepienniku Strzyżewskim

Źródło: Dokumentacja projektowa budowy wieży. Wykonawcy: T. Krzemiński, M. Smajdor, T. Kłosowski, L. Cich, J. Chrzan, R. Piotrowski, M. Klimowski, A. Kukułka

Spełnienie aspektów rewitalizacji przez projekt:

sfera społeczna	sfera gospodarcza	sfera przestrzenno-funkcjonalna	sfera środowiskowa	sfera techniczna
x	x	x		

Produkt projektu: Wybudowana nowa atrakcja rekreacyjno-turystyczna – 1 szt.

Rezultat: Procent mieszkańców obszaru rewitalizacji korzystających ze zrewitalizowanej infrastruktury - 30%, liczba podmiotów gospodarczych ulokowana w bezpośrednim sąsiedztwie inwestycji: 2 podmioty.

Uzasadnienie ujęcia projektu na liście podstawowej:

- projekt o kluczowym znaczeniu dla rozwijania funkcji turystycznej gminy Rzepiennik Strzyżewski, mający potencjał dużego oddziaływania na lokalny rynek pracy, zdolność do generowania nowych podmiotów gospodarczych i rozwoju istniejących, a w konsekwencji

na powstrzymanie odpływu mieszkańców, szczególnie młodych, z obszaru rewitalizacji, obszaru zdegradowanego i całej gminy;

- modernizacja ważnego (zarówno dla mieszkańców jak i turystów) obiektu rekreacyjnego;
- zapewnienie dzieciom, młodzieży i osobom dorosłym atrakcyjnego miejsca rekreacji i zapobieganie tym samym możliwości występowania zjawisk patologicznych, szczególnie w młodszym pokoleniu;
- stworzenie atrakcyjnego miejsca spotkań i integracji mieszkańców;
- rosnąca liczba osób potrzebujących wsparcia;
- konieczność podniesienia jakości życia mieszkańców;
- efekty projektu będą służyć mieszkańcom nie tylko obszaru rewitalizacji, ale i całego obszaru zdegradowanego gminy Rzepiennik Strzyżewski (szerokie oddziaływanie).

Realizowane cele Gminnego Programu Rewitalizacji: cel strategiczny 1. Aktywizacja społeczno-gospodarcza w oparciu o lokalne potencjały (cel operacyjny: 1.1), cel strategiczny 3. Aktywizacja społeczno-kulturalna obszarów objętych kryzysem (cel operacyjny: 3.1).

Projekty powiązane:

- Razem można więcej - utworzenie spółdzielni socjalnej (lista podstawowa projekt nr 8.1.10).

8.1.7. Wzmacnianie funkcji gospodarczo-społecznej infrastruktury Gminnej Spółdzielni „Samopomoc Chłopska”

Realizator projektu: Gminna Spółdzielnia „Samopomoc Chłopska” w Rzepienniku Strzyżewskim

Wartość projektu: 642 400,00 PLN

Spodziewany czas realizacji: styczeń 2018 – sierpień 2019

Źródło finansowania: środki własne, RPO WM

Lokalizacja: Podobszar rewitalizacji Rzepiennik Strzyżewski – centrum oraz podobszar zdegradowany Rzepiennik Suchy

Opis projektu: Przedmiotem projektu jest remont i modernizacja budynków w Rzepienniku Strzyżewskim i Rzepienniku Suchym oraz leśne dostosowanie do potrzeb mieszkańców.

Pierwszy etap projektu dotyczy rewitalizacji budynku sklepu spożywczo-przemysłowego w Rzepienniku Suchym wraz z dostawaniem do potrzeb osób niepełnosprawnych i mających trudności w poruszaniu się. Działania zaplanowane to m.in.:

- przebudowa dachu;
- doprowadzenie wody i kanalizacji;
- wymiana instalacji;
- wykonanie dobudowy pomieszczeń socjalnych;
- zagospodarowanie otoczenia;
- remont parkingu.

Celem podejmowanych działań jest podniesienie dostępności do podstawowych usług gospodarczych. Realizacja projektu zapewni łatwiejszy dostęp mieszkańcom szczególnie osobom starszym lub niepełnosprawnym do sklepu, a także umożliwi dokonanie płatności rachunków, ponieważ w tej miejscowości nie ma punktów przyjmowania opłat.

Drugi etap obejmuje rewitalizację budynków i parkingów w Gminnej Spółdzielni „Samopomoc Chłopska w Rzepienniku Strzyżewskim”. Przedmiotem rewitalizacji będzie odnowienie elewacji budynków piekarni i sklepu wielobranżowego. Remont parkingów i miejsc postojowych dla mieszkańców Gminy i klientów sklepów, zagospodarowanie otoczenia wokół budynków. Efektem działań będą dwa odnowione budynki (piekarnia 280 m², sklep wielobranżowy 320 m²) z miejscami postojowymi dla klientów oraz z podjazdami dla osób niepełnosprawnych.

Celem podejmowanych działań jest podniesienie dostępności i jakości podstawowych usług co wpłynie na poprawę jakości życia mieszkańców.

Spełnienie aspektów rewitalizacji przez projekt:

sfera społeczna	sfera gospodarcza	sfera przestrzenno-funkcjonalna	sfera środowiskowa	sfera techniczna
-----------------	-------------------	---------------------------------	--------------------	------------------

x	x	x		x
----------	----------	----------	--	----------

Produkt projektu: Zmodernizowany obiekt o funkcjach gospodarczych – 1 obiekt.

Rezultat: Liczba osób z niepełnosprawnościami z obszaru rewitalizacji mających lepszy dostęp do podstawowych usług – 10%.

Uzasadnienie ujęcia projektu na liście podstawowej:

- słaba dostępność do podstawowych usług na podobszarze, szczególnie dla osób starszych i mających problem z poruszaniem się;
- rosnąca liczba osób starszych i potrzebujących wsparcia;
- duże oddziaływanie projektu na obszar rewitalizacji;
- warunki lokalowe i techniczne są niewystarczające zarówno jeżeli chodzi o obecne potrzeby, jak i zmieniającą się technologię, a także możliwość rozwijania działalności gospodarczej.

Realizowane cele Gminnego Programu Rewitalizacji: cel strategiczny 1. Aktywizacja społeczno-gospodarcza w oparciu o lokalne potencjały (cel operacyjny: 1.2).

Projekty powiązane:

- Innowacyjne rozwiązania procesowe i produktowe w piekarni Gminnej Spółdzielni „Samopomoc Chłopska” w Rzepienniku Strzyżewskim (MRPO, wartość projektu: 280 440,00 zł, okres realizacji: 2011-2013).

8.1.8. Przebudowa i remont budynków użyteczności publicznej celem dostosowania ich do działalności kulturalno-społecznej w miejscowości Olszyny

Realizator projektu: Gmina Rzepiennik Strzyżewski

Wartość projektu: 500 000,00 PLN

Spodziewany czas realizacji: marzec 2018 – październik 2020

Źródło finansowania: RPO WM, środki własne

Lokalizacja: Olszyny, poza obszarem rewitalizacji

Opis projektu: Przedmiotem projektu jest przebudowa oraz remont budynków Domu Ludowego i remizy OSP w celu stworzenia warunków do powstania miejsca do integracji i spędzania czasu przez mieszkańców północnej części obszaru rewitalizacji.

W ramach projektu planuje się następujące prace:

- ocieplenie budynku remizy OSP wraz z wymianą instalacji c.o.;
- adaptacja pomieszczeń pod działalność kulturalno-społeczną;
- zagospodarowanie otoczenia.

Efektom prac będą nowoczesne i dostosowane do oczekiwań społecznych obiekty z atrakcyjnym otoczeniem - remiza OSP o powierzchni 422,37 m² i kubaturze 3 466,30 m³, Dom Ludowy o powierzchni 210 m², kubaturze 2 121 m³.

Celem projektu jest podniesienie standardu, atrakcyjności i dostępności przestrzeni spotkań dla mieszkańców podobszarów rewitalizacji przede wszystkim w Kołkówce i Rzepienniku Suchym, a także zapewnienie lepszej dostępności do kultury.

W wyremontowanej remizie uruchomiona zostanie świetlica wiejska. W Domu Ludowym Gminny Ośrodek Kultury będzie prowadził cykliczne, stałe zajęcia dla dzieci, młodzieży i dorosłych umożliwiające mieszkańcom dostęp do oferty GOK blisko miejsca zamieszkania.

Celem podejmowanych działań jest integrowanie mieszkańców, rozbudzanie więzi społecznych oraz zwiększanie poczucia lokalnej tożsamości i satysfakcji z miejsca zamieszkania.

Spełnienie aspektów rewitalizacji przez projekt:

sfera społeczna	sfera gospodarcza	sfera przestrzenno-funkcjonalna	sfera środowiskowa	sfera techniczna
x		x	x	x

Produkt projektu: Zrewitalizowany obiekt o funkcjach społecznych – 2.

Rezultat: Procent mieszkańców obszaru rewitalizacji korzystających ze zrewitalizowanej infrastruktury: 50%.

Uzasadnienie ujęcia projektu na liście podstawowej:

- zły stan techniczny części obiektu oraz niewystarczająca liczba pomieszczeń w budynku;
- brak na terenie miejscowości miejsca spotkań dla większej liczby mieszkańców, a także podejmowania różnego rodzaju aktywności społecznych;
- niewystarczająca dostępność oferty kulturalno-społecznej;
- niska aktywność mieszkańców;
- brak oferty spędzania wolnego czasu dla starszej młodzieży i dorosłych;
- duże oddziaływanie projektu.

Realizowane cele Gminnego Programu Rewitalizacji: cel strategiczny 2. Rozwijanie infrastruktury podstawowej dla poprawy jakości życia (cel operacyjny: 2.1), cel strategiczny 3. Aktywizacja społeczno-kulturalna obszarów objętych kryzysem (cel operacyjny: 3.1).

Projekty powiązane:

- Droga do kariery - rozwijanie u uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych kompetencji kluczowych (lista podstawowa projekt nr 8.1.9);
- Razem można więcej - utworzenie spółdzielni socjalnej (lista podstawowa projekt nr 8.1.10);
- Rozwój infrastruktury sportowo-edukacyjnej poprzez dobudowę sali gimnastycznej i przebudowę Szkoły Podstawowej i Gimnazjum w Olszynach, etapy II – IV (MRPO, wartość projektu: 3 425 954,92 zł, okres realizacji: 2010 - 2011).

8.1.9. Droga do kariery - rozwijanie u uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych kompetencji kluczowych

Realizator projektu: Gmina Rzepiennik Strzyżewski

Wartość projektu: 450 000,00 PLN

Spodziewany czas realizacji: lipiec 2018 – lipiec 2020

Źródło finansowania: EFS, środki własne

Lokalizacja: Obszar rewitalizacji

Opis projektu: Przedmiotem projektu jest uzupełnienie oferty edukacji szkolnej i szereg zajęć dodatkowych i wyrównawczych, szczególnie z zakresu rozwijania kompetencji kluczowych niezbędnych na rynku pracy. Planuje się także doposażenie placówek oświatowych w potrzebny sprzęt i materiały dydaktyczne, a także wyposażenie pracowni w narzędzia do nauczania przedmiotów przyrodniczych i matematyki.

Projekt jest odpowiedzią na zdiagnozowane problemy w obszarze edukacji takie jak: niewystarczający poziom oferty edukacyjnej, przeciętne efekty kształcenia, baza edukacyjna niedostosowana w pełni do potrzeb uczniów. Celem szczegółowym projektu jest rozwijanie kompetencji kluczowych uczniów (zajęcia: ICT, matematyczno-przyrodniczych, języki obce, kreatywności, innowacyjności, praca zespołowej, doradztwo edukacyjno-zawodowe, rozwijanie zindywidualizowanego podejścia do ucznia, szczególnie ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi oraz rozwijanie kompetencji uczniów niezbędnych na rynku pracy).

Spełnienie aspektów rewitalizacji przez projekt:

sfera społeczna	sfera gospodarcza	sfera przestrzenno-funkcjonalna	sfera środowiskowa	sfera techniczna
x	x			

Produkt projektu: Liczba szkół, w których wprowadzono dodatkowe zajęcia dotyczące kompetencji kluczowych – 2.

Rezultat: Liczba uczniów objętych wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych – 140 osób.

Uzasadnienie ujęcia projektu na liście podstawowej:

- na obszarze rewitalizacji konieczne jest unowocześnienie edukacji szkolnej i podniesienie kluczowych kompetencji uczniów, tak aby wyrównać szanse edukacyjne i zawodowe dzieci z mniejszych ośrodków wiejskich z rówieśnikami z ośrodków miejskich;
- efekty projektu będą służyć mieszkańcom całego obszaru rewitalizacji;
- na obszarze zdegradowanym powinno podejmować się działania związane z poprawą jakości edukacji, które zapobiegają odpływowi dzieci do innych placówek m.in. w Tarnowie.

Realizowane cele Gminnego Programu Rewitalizacji: cel strategiczny 2. Rozwijanie infrastruktury podstawowej dla poprawy jakości życia (cel operacyjny: 2.1), cel strategiczny 3. Aktywizacja społeczno-kulturalna obszarów objętych kryzysem (cel operacyjny: 3.1).

Projekty powiązane:

- Przebudowa budynku Szkoły Podstawowej w Rzepienniku Biskupim wraz z rozbudową sali gimnastycznej;
- Wyrównanie szans edukacyjnych i wspieranie rozwoju uczniów (EFS, wartość projektu: 747 529,55 zł, okres realizacji: 2009 - 2011).

8.1.10. Razem można więcej - utworzenie spółdzielni socjalnej

Realizator projektu: Gmina Rzepiennik Strzyżewski

Wartość projektu: 550 000,00 PLN

Spodziewany czas realizacji: styczeń 2019 – grudzień 2019

Źródło finansowania: EFS, MPIPS, środki własne

Lokalizacja: obszar rewitalizacji

Opis projektu: Przedmiotem projektu jest utworzenie spółdzielni socjalnej/przedsiębiorstwa społecznego.

W ramach projektu planowane jest utworzenie spółdzielni socjalnej osób prawnych (spółdzielnia zostanie założona przez Gminę Rzepiennik Strzyżewski lub wspólnie przez Gminę i NGO z terenu gminy). Planowane są cztery podstawowe profile działalności spółdzielni:

- związany z produkcją żywności regionalnej i jej dystrybucją oraz świadczeniem usług cateringowych;
- związany będzie z szeroko rozumianą obsługą ruchu turystycznego związanego z obecną oraz planowaną infrastrukturą związaną ze Źródlanym Szlakiem;
- związany z utrzymaniem zieleni, usługami porządkowymi i drobnymi usługami remontowo-budowlanymi;
- usługi opiekuńcze dla osób starszych i samotnych wymagających wsparcia i opieki.

Elementem projektu będą też szkolenia osób odpowiedzialnych za prowadzenie zadań w Urzędzie Gminy, rekrutacja osób bezrobotnych do udziału w projekcie, założenie spółdzielni.

Celem działania jest aktywizacja zawodowa osób w trudniejszym położeniu i wykluczonych społecznie w tym osób bezrobotnych i niepełnosprawnych, a także prowadzenie działalności społecznej na rzecz środowiska lokalnego.

Spełnienie aspektów rewitalizacji przez projekt:

sfera społeczna	sfera gospodarcza	sfera przestrzenno-funkcjonalna	sfera środowiskowa	sfera techniczna
x	x			x

Produkt projektu: Liczba utworzonych przedsiębiorstw społecznych – 1 podmiot.

Rezultat: Liczba osób z grup defaworyzowanych, które rozpoczną działalność w spółdzielni – 5 osób.

Uzasadnienie ujęcia projektu na liście podstawowej:

- duża liczba osób bezrobotnych i niesamodzielnych życiowo, szczególnie na obszarze rewitalizacji, które potrzebują aktywnego wsparcia;
- potrzeba ożywienia lokalnych NGO i włączenia ich w kreowanie zmian na terenie gminy, w tym także w obszarze pomocy społecznej;

- profil działalności spółdzielni socjalnej wykorzystuje infrastrukturę budowaną w ramach projektów obejmujących Źródłany szlak i wykorzystuje go do aktywizacji społeczno-ekonomicznej osób znajdujących się w trudniejszym położeniu;
- efekty projektu będą służyć mieszkańcom całego obszaru rewitalizacji gminy Rzepiennik Strzyżewski (duże oddziaływanie).

Realizowane cele Gminnego Programu Rewitalizacji: cel strategiczny 1. Aktywizacja społeczno-gospodarcza w oparciu o lokalne potencjały (cel operacyjny: 1.1), cel strategiczny 3. Aktywizacja społeczno-kulturalna obszarów objętych kryzysem (cel operacyjny: 3.1).

Projekty powiązane:

- Remont wraz z termomodernizacją i zagospodarowaniem otoczenia remizy OSP w Kołkówce i uruchomieniem Klubu Integracji Środowiskowej (lista podstawowa 8.1.2);
- Ogólnodostępne łazienki mineralno-lecznicze w miejscowości Turza (lista podstawowa 8.1.5);
- Wieża widokowa wraz z parkingiem w przebiegu „Źródłanego szlaku” w Rzepienniku Strzyżewskim (lista podstawowa 8.1.6);
- Przebudowa i remont budynków użyteczności publicznej celem dostosowania ich do działalności kulturalno-społecznej w miejscowości Olszyny (lista podstawowa 8.1.7).

Tabela 26. Oczekiwane wskaźniki osiągnięć Gminnego Programu Rewitalizacji Rzepiennik Strzyżewski na lata 2016-2023

	Miernik wskaźnika	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	RAZEM
Główne produkty (w odniesieniu do listy zadań podstawowych)										
Zmodernizowana i rozbudowana infrastruktura sportowo-rekreacyjna	szt.				1	4				5
Zrewitalizowany obiekt o funkcjach społecznych	szt.			1		2				3
Zmodernizowany obiekt o funkcjach gospodarczych	ha				1 797,6					1 797,6
Wybudowana nowa atrakcja rekreacyjno-turystyczna						1				1
Liczba szkół, w których wprowadzono dodatkowe zajęcia dot. kompetencji kluczowych	ha					2				2
Liczba utworzonych przedsiębiorstw społecznych	szt.				1					1
Główne rezultaty (w całym okresie realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji w odniesieniu do listy zadań podstawowych)										
Procent mieszkańców obszaru rewitalizacji korzystających ze zrewitalizowanej infrastruktury	procent	65								
Liczba podmiotów gospodarczych ulokowana w bezpośrednim sąsiedztwie inwestycji	przedsiębiorstwo	4								
Liczba osób z niepełnosprawnościami z obszaru rewitalizacji mających lepszy dostęp do podstawowych usług	procent	10								
Liczba uczniów objętych wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych	osoba	140								
Liczba osób z grup defaworyzowanych, które rozpoczną działalność w spółdzielni	osoba	5								

Tabela 27. Wskaźniki oddziaływania Gminnego Programu Rewitalizacji Rzepiennik Strzyżewski na lata 2016-2023

Główne oddziaływania (w całym okresie realizacji Programu)			
		Wartość bazowa – 2014 rok	Wartość docelowa – 2023 rok
Saldo migracji (na 1 000 osób)	%	-7,9	Poprawa o 50%
Gęstość zaludnienia (na 1 km ²)	osoba	96	utrzymana na co najmniej takim samym, a nie mniejszym poziomie
Udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa podatek dochodowy od osób fizycznych na 1 mieszkańca	zł	282,66	wzrost o co najmniej 15%
Liczba osób korzystających z pomocy społecznej	osoba	1491	spadek o co najmniej 12%
Liczba osób korzystających z pomocy społecznej poniżej kryterium dochodowego	osoba	939	spadek o co najmniej 10%
Liczba korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa	%	21,9	spadek o co najmniej 15%
Liczba korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa poniżej kryterium dochodowego	%	13,8	spadek o co najmniej 10%
Liczba osób bezrobotnych w stosunku do liczby osób w wieku produkcyjnym	%	6,8	spadek o co najmniej 15%
Liczba jednostek nowo zarejestrowanych w rejestrze REGON na 10 tys. ludności	szt.	49	wzrost o co najmniej 18%
Liczba organizacja pozarządowych zarejestrowanych na obszarze gminy na 1 000 mieszkańców	szt.	1,47	wzrost o co najmniej 60%
Długość sieci wodociągowej/kanalizacyjnej (na 100 km)	km	33,5/34,1	Osiągnięcie pełnego pokrycia w odniesieniu do sieci wodociągowej oraz sieci kanalizacyjnej w miejscach gdzie budowa sieci jest ekonomicznie uzasadniona (w pozostałych miejscach przydomowe oczyszczalnie)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

8.2. Charakterystyka uzupełniających przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Projekty uzupełniające w większości przewidziane są do realizacji na obszarze zdegradowanym. Projekty te są komplementarne względem podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, jak również wpisują się w cele *Gminnego Programu Rewitalizacji*. Uwzględnienie przedsięwzięć uzupełniających służyć ma zapewnieniu komplementarności *Programu*.

Tabela 28. Uzupełniające przedsięwzięcia rewitalizacyjne - zadania inwestycyjne umieszczono w polu białym, zadania miękkie umieszczono w polach zaciemnionych

Lp.	Nazwa planowanego zadania	Czas realizacji	Koszt	Źródło finansowania	Podmiot odpowiedzialny	Obszar tematyczny ¹⁰	Realizowane cele
1.	Wolontariat na rzecz osób starszych i angażowanie osób młodych w pomoc i opiekę nad osobami potrzebującymi wsparcia w tym m.in. opracowanie i wdrożenie programu pomocy.	2017-2018	w ramach budżetu	budżet gminy	Gmina Rzepiennik Strzyżewski	SPOŁ	3.2
2.	Kompleksowy program uzupełnienia infrastruktury wodno-kanalizacyjnej	2017-2023	10 000 000,00	PROW, budżet gminy	Gmina Rzepiennik Strzyżewski	TECH, SPOŁ, GOSP	2.2
3.	Kompleksowy program modernizacji i rozbudowy dróg gminnych wraz z zapewnieniem bezpieczeństwa komunikacyjnego	2017-2023	5 000 000,00	PROW, budżet gminy	Gmina Rzepiennik Strzyżewski	TECH, SPOŁ, GOSP	2.2
4.	Poprawa jakości edukacji w szkołach na terenie Gminy	2017-2023	2 000 000,00	budżet gminy	Gmina Rzepiennik Strzyżewski	SPOŁ	1.3, 2.2
5.	Rozwój placówek zapewniających opiekę nad dziećmi (żłobek, przedszkole)	2017-2023	3 000 000,00	RPO WM, budżet gminy	Gmina Rzepiennik Strzyżewski	SPOŁ	1.3, 2.2
6.	Wdrożenie Programu Likwidacji Niskiej Emisji	2017-2023	5 000 000,00	środki własne, RPO WM, PONE	Gmina Rzepiennik Strzyżewski, właściciele obiektów	ŚROD, SPOŁ, TECH	2.2
7.	Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu w gminie	2017-2023	500 000,00	EFS, budżet gminy	Gmina Rzepiennik Strzyżewski	SPOŁ	1.3, 2.2
8.	Rozwijanie oferty zajęć pozalekcyjnych i wyrównawczych w szkołach podstawowych na obszarze rewitalizacji	2017-2023	100 000,00	budżet gminy	Gmina Rzepiennik Strzyżewski	SPOŁ	1.3
9.	Udostępnianie mieszkańcom (także na zasadach komercyjnych) w godzinach późnopopołudniowych i wieczornych obiektów sportowo-rekreacyjnych	2017-2023	w ramach budżetu	budżet gminy	Gmina Rzepiennik Strzyżewski	SPOŁ	2.1, 2.2

¹⁰ Obszar tematyczny obejmuje aspekty mające kluczowe znaczenie dla procesów rewitalizacyjnych, tzn. sfera społeczna – SPOŁ, sfera gospodarcza – GOSP, sfera przestrzenno-funkcjonalna – PF, sfera środowiskowa – ŚROD, sfera techniczna – TECH

Lp.	Nazwa planowanego zadania	Czas realizacji	Koszt	Źródło finansowania	Podmiot odpowiedzialny	Obszar tematyczny ¹⁰	Realizowane cele
	przy szkołach						
10.	Współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w aktywizacji zawodowej mieszkańców gminy (m.in. staże, szkolenia, współpraca z gimnazjami)	2017-2023	w ramach pozyskanych grantów	EFS, budżet PUP	Gmina Rzepiennik Strzyżewski	SPOŁ, GOSP	1.2, 1.3
11.	Utworzenie Uniwersytetu Trzeciego Wieku przy istniejącym GOK	2018-2018	15 000,00	budżet gminy	Gmina Rzepiennik Strzyżewski	SPOŁ	2.1, 3.2
12.	Poszerzenie zakresu usług kulturalno-społecznych Gminnego Ośrodka Kultury na bazie istniejącej sali widowiskowej	2018-202	100 000,00	budżet gminy	GOK Rzepiennik Strzyżewski,	SPOŁ	2.1, 3.1
13.	rewitalizacja budynku remizy OSP i nadanie nowych funkcji kulturalno-społecznych w Rzepienniku Biskupim	2018-2020	300 000,00	PROW, budżet gminy	Gmina Rzepiennik Strzyżewski	PF, SPOŁ, TECH	3.1
14.	Rewitalizacja zabytkowego kościoła parafialnego wraz z zagospodarowaniem otoczenia w Olszynach	2018-2020	800 000,00	RPO WM, budżet gminy	Parafia	SPOŁ, TECH, PF	3.1
15.	Rewitalizacja zabytkowego kościoła wraz z zagospodarowaniem otoczenia w Turzy	2018-2020	2 000 000,00	RPO WM, budżet gminy	Parafia	SPOŁ, TECH, PF	3.1
16.	Wzmacnianie więzi międzypokoleniowych poprzez włączenie i angażowanie osób starszych w zajęcia dla dzieci i młodzieży	2018-2021	50 000,00	budżet gminy	Gmina Rzepiennik Strzyżewski	SPOŁ	3.2
17.	Poszerzenie oferty filii GOK w Turzy (Dom Ludowy)	2018-2023	70 000,00	budżet gminy	Gmina Rzepiennik Strzyżewski	SPOŁ	2.1, 3.1
18.	Wspieranie ekonomii społecznej	2018-2023	150 000,00	MPiPS, RPO WM, budżet gminy	Gmina Rzepiennik Strzyżewski	SPOŁ, GOSP	1.2
19.	Wspieranie kształcenia ustawicznego oraz zdobywania nowych kwalifikacji przez osoby dorosłe	2018-2023	w ramach pozyskanych grantów	EFS, budżet gminy	Gmina Rzepiennik Strzyżewski	SPOŁ, GOSP	1.2, 1.3
20.	Budowa mostu widokowego, odtworzenie historycznego młyna wodnego z widokiem na pracujące koło młyńskie na Rzepiance i nadanie „młynowi” funkcji oświatowych, rekreacyjnych i rozrywkowych	2019-2020	300 000,00	PROW, budżet gminy	Gmina Rzepiennik Strzyżewski	GOSP, TECH, PF, SPOŁ	1.1, 1.2
21.	Modernizacja Filii Domu Wczasów Dziecięcych w Kołkówce wraz z rewitalizacją otoczenia	2019-2020	500 000,00	RPO WM, budżet powiatu	Starostwo Powiatowe w Tarnowie	SPOŁ, TECH, PF	2.1, 3.2
22.	Modernizacja infrastruktury sportowo-rekreacyjnej w Rzepienniku Suchym	2019-2020	400 000,00	MSiT, PROW, budżet gminy	Gmina Rzepiennik Strzyżewski	SPOŁ, TECH, PF	2.1, 3.1
23.	Modernizacja infrastruktury sportowo-rekreacyjnej w Olszynach	2019-2020	800 000,00	MSiT, PROW, budżet gminy	Gmina Rzepiennik Strzyżewski	SPOŁ, TECH, PF	2.1, 3.1

Lp.	Nazwa planowanego zadania	Czas realizacji	Koszt	Źródło finansowania	Podmiot odpowiedzialny	Obszar tematyczny ¹⁰	Realizowane cele
24.	Rewitalizacja budynków gminnych i przeznaczenie ich na działalność gospodarczą w Rzepienniku Biskupim	2019-2020	300 000,00	RPO WM, budżet gminy	Gmina Rzepiennik Strzyżewski	GOSP, PF, SPOŁ, TECH	1.2
25.	Rozbudowa budynku przedszkola w Rzepienniku Biskupim o nowy oddział	2019-2020	500 000,00	RPO WM, budżet gminy	Gmina Rzepiennik Strzyżewski	SPOŁ, TECH, PF	1.3
26.	Zagospodarowanie centrum miejscowości (przestrzeń publiczna) Olszyny wraz z budową chodnika i parkingu	2019-2020	400 000,00	PROW, budżet gminy	Gmina Rzepiennik Strzyżewski	PF, SPOŁ, TECH	3.1
27.	Zagospodarowanie centrum miejscowości Kołkówka wraz z budową chodnika i parkingu	2019-2020	300 000,00	PROW, budżet gminy	Gmina Rzepiennik Strzyżewski	PF, SPOŁ, TECH	3.1
28.	Zagospodarowanie centrum Rzepiennika Strzyżewskiego (przestrzeń publiczna) wraz z rewitalizacją potoku Rzepianka i udostępnienie go dla mieszkańców	2019-2020	1 000 000,00	PROW, budżet gminy	Gmina Rzepiennik Strzyżewski	PF, SPOŁ, TECH	3.1
29.	Rewitalizacja starych budynków GS w Rzepienniku Strzyżewskim	2019-2023	1 000 000,00	RPO WM, budżet własny	GS Rzepiennik Strzyżewski,	TECH, SPOŁ	1.2
30.	Rewitalizacja zabytkowego kościoła parafialnego wraz z zagospodarowaniem otoczenia w Rzepienniku Biskupim	2019-2023	3 000 000,00	RPO WM, budżet gminy	Parafia Rzymskokatolicka w Rzepienniku Biskupim,	SPOŁ, TECH, PF	3.1
31.	Zagospodarowanie centrum miejscowości Turza wraz z budową chodnika i parkingu	2020-2020	300 000,00	PROW, budżet gminy	Gmina Rzepiennik Strzyżewski	PF, SPOŁ, TECH	1.1, 3.1
32.	Organizacja systemu wspierania talentów np. stworzenie funduszu stypendialnego we współpracy z przedsiębiorcami	2020-2023	70 000,00	budżet gminy	Gmina Rzepiennik Strzyżewski	SPOŁ	1.2, 1.3
33.	Gruntowna modernizacja budynków byłej lecznicy zwierząt wraz z garażami i przeznaczenie na funkcje mieszkalno-usługowe w Rzepienniku Biskupim	2021-2023	1 200 000,00	RPO WM, budżet gminy	Gmina Rzepiennik Strzyżewski	SPOŁ, GOSP, TECH, PF	3.2, 2.1
34.	Rewitalizacja budynku starej szkoły z przeznaczeniem na muzeum szkolnictwa oraz pracownię garncarską im Zeprzałków, wraz z zagospodarowaniem terenu na potrzeby promocji i upowszechniania tradycyjnego rzepiennickiego jadła wśród mieszkańców i turystów	2021-2023	700 000,00	PROW, budżet gminy	Gmina Rzepiennik Strzyżewski	SPOŁ, TECH, PF	1.1

Źródło: Opracowanie własne

8.3. Charakterystyka pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Dla realizacji kierunków działań służących eliminacji lub ograniczeniu zdiagnozowanych wcześniej negatywnych zjawisk, ściśle odpowiadających przyjętemu celowi rewitalizacji, o których mowa w rozdziale 7, niniejszy *Program* charakteryzuje poniższe typy pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Celem realizacji przedsięwzięć wyszczególnionych w ramach poniższych typów jest niwelowanie i rozwiązywanie problemów społecznych, gospodarczych, środowiskowych i przestrzennych realizowanych przez różnych interesariuszy. Skala oraz zakres działań mogą być bardzo różne w zależności od specyfiki danego przedsięwzięcia. Zakłada się, że znacząca liczba przedsięwzięć będzie dotyczyć lokalnych inicjatyw oddziałujących na sytuację kryzysową m.in. niską aktywność społeczną, ubóstwo, niski poziom edukacji, niski stan techniczny obiektów etc.

Należy mieć na uwadze, że na chwilę obecną trudno jest zidentyfikować jednoznacznie wszystkie potrzeby mieszkańców. Mogą się one bowiem zmieniać, na przestrzeni funkcjonowania *Programu*. Aby *Gminny Program Rewitalizacji* był elastyczny i mógł reagować na zmieniające się potrzeby mieszkańców, poniżej zaprezentowano zakres tematyczny projektów, które będą mogły być podejmowane w ramach *Gminnego Programu Rewitalizacji*:

- wyrównywanie szans społecznych i zawodowych osób wykluczonych bądź zagrożonych wykluczeniem społecznym (w tym działania z zakresu aktywnej integracji społecznej);
- działania włączające osoby narażone na utrwalone wykluczenie społeczne, w szczególności programy resocjalizacyjne i terapeutyczno-resocjalizacyjne, działania profilaktyczne, diagnostyczne, leczniczo-rehabilitacyjne i terapeutyczno-edukacyjne;
- integracja i aktywizacja mieszkańców oraz zwiększenie ich udziału w życiu publicznym;
- aktywizacja i integracja społeczna seniorów;
- rozwijanie usług opiekuńczych oraz interwencja kryzysowa;
- poprawa jakości i dostępności do infrastruktury społecznej i ochrony zdrowia;
- rozwijanie kształcenia ogólnego z zakresu wychowania przedszkolnego, w szkołach prowadzących kształcenie ogólne, z zakresu wspierania uczniów uzdolnionych;
- rozwijanie kształcenia zawodowego uczniów i osób dorosłych;
- rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzmocnienie kwalifikacji i umiejętności mieszkańców;
- rozwijanie infrastruktury edukacyjnej;
- mikro-inicjatywy samopomocowe, współdziałanie sąsiedzkie, projekty wymiany usług i współużytkowania dóbr, budowanie trwałej sieci wzajemnego wsparcia;
- przeciwdziałanie bezrobociu oraz aktywizacja zawodowa mieszkańców;
- promowanie przedsiębiorczości, podejmowanie działań na rzecz rozwoju gospodarczego, w tym podejmowanie działań sprzyjających tworzeniu nowych firm i rozwoju kompetencji przedsiębiorczości mieszkańców;
- wsparcie przedsiębiorczości społecznej;
- poprawa stanu zagospodarowania oraz jakości przestrzeni publicznych i półpublicznych;
- rozwój nowych przestrzeni publicznych służących zaspokajaniu różnych potrzeb społecznych;
- kształtowanie z udziałem mieszkańców przestrzeni publicznych, takich jak: place, skwery, trakty piesze, parki, zielone enklawy, kameralne miejsca wypoczynku i spotkań;
- poprawa efektywności energetycznej oraz wykorzystanie odnawialnych źródeł energii;
- zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego;
- ochrona obiektów dziedzictwa kulturowego i ich udostępnianie na cele społeczne i gospodarcze;
- ochrona środowiska przyrodniczego;
- poprawa stanu technicznego obiektów użyteczności publicznej oraz zasobów mieszkaniowych;
- poprawa wyposażenia obszaru w niezbędną infrastrukturę sieciową, w tym: ciepłowniczą, gazową i teletechniczną;
- rozwijanie infrastruktury transportu publicznego, w tym tras rowerowych.

8.4. Plan finansowy

W ramach *Gminnego Programu Rewitalizacji* zaplanowano **10 zadań o charakterze strategicznym**, które zostały zgłoszone w procesie otwartego naboru – zadania te – **na łączną kwotę 8 772 400,00 PLN** zostały zaprezentowane w poniższej tabeli. Odnosząc się do wartości projektów **93%** z nich to projekty, których beneficjentem jest samorząd gminy Rzepiennik Strzyżewski, zaś **7%** stanowią projekty, które zamierzają realizować inni beneficjenci.

Ponadto w dokumencie przedstawiono także szereg innych zadań, które w perspektywie realizacji *Programu* będą wdrażane przez różne podmioty, z wykorzystaniem różnych źródeł finansowania, w tym środków własnych, które także wpływają na poprawę jakości życia mieszkańców gminy Rzepiennik Strzyżewski, a zatem mają istotny udział w osiągnięciu celów zdefiniowanych na poziomie niniejszego dokumentu. Ich wartość, a także liczba zaangażowanych podmiotów jest większa niż zdefiniowana w ramach grupy zadań podstawowych (szczegóły w rozdziale 8.2).

Tabela 29. Harmonogram rzeczowo – finansowy przedsięwzięć planowanych do realizacji w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Rzepiennik Strzyżewski na lata 2016-2023

Lp.	Nazwa zadania	Wartość projektu	Termin realizacji	Źródło finansowania
1.	Przebudowa budynku Szkoły Podstawowej w Rzepienniku Biskupim wraz z rozbudową sali gimnastycznej	3 000 000,00	2018-2020	RPO WM, oś 11, środki własne
2.	Remont wraz z termomodernizacją i zagospodarowaniem otoczenia remizy OSP w Kołkowie i uruchomieniem Klubu Integracji Środowiskowej	250 000,00	2018	środki własne, RPO WM, PROW
3.	Modernizacja infrastruktury sportowo-rekreacyjnej w Rzepienniku Biskupim wraz z otoczeniem i budową placu zabaw	500 000,00	20120	środki własne, RPO WM, PROW
4.	Przebudowa boiska sportowego przy Szkole Podstawowej w Rzepienniku Suchym	400 000,00	2019	RPO WM, PROW, środki własne
5.	Ogólnodostępne kąpieliska mineralno-lecznicze w miejscowości Turza	1 500 000,00	2018-2020	RPO WM, PROW, środki własne
6.	Wieża widokowa wraz z parkingiem w przebiegu „Źródłanego szlaku” w Rzepienniku Strzyżewskim	980 000,00	2018-2020	RPO WM, środki własne
7.	Wzmacnianie funkcji gospodarczo-społecznej infrastruktury Gminnej Spółdzielni „Samopomoc Chłopska”	642 400,00	2018-2019	RPO WM, środki własne
8.	Przebudowa i remont budynków użyteczności publicznej celem dostosowania ich do działalności kulturalno-społecznej w miejscowości Olszyny	500 000,00	2018-2020	RPO WM, środki własne
9.	Droga do kariery - rozwijanie u uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych kompetencji kluczowych	450 000,00	450 000,00	EFS, środki własne
10.	Razem można więcej - utworzenie spółdzielni socjalnej	550 000,00	2019	EFS, MPIPS, środki własne
Razem		8 772 400,00		

Źródło: Opracowanie własne na podstawie kart zadań

Ogólna szacunkowa wartość zgłoszonych projektów ujętych na liście *Uzupełniających przedsięwzięć rewitalizacyjnych* wynosi 39 855 000 PLN. Poniżej zaprezentowano jej podsumowanie w układzie celów *Programu* zdefiniowanych w rozdziale 7.

Tabela 30. Podsumowanie uzupełniających przedsięwzięć rewitalizacyjnych w odniesieniu do celów Gminnego Programu Rewitalizacji

Lp.	Cele strategiczne	Spodziewane koszty w okresie 2016-2023
1.	Aktywizacja społeczno-gospodarcza w oparciu o lokalne potencjały	8 920 000,00
2.	Rozwijanie infrastruktury podstawowej dla poprawy jakości życia	21 885 000,00
3.	Rozwijanie infrastruktury podstawowej dla poprawy jakości życia	9 050 000,00
Razem		39 855 000,00

Źródło: Opracowanie własne

9. KOMPLEKSOWOŚĆ I KOMPLEMENTARNOŚĆ GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI

9.1. Mechanizmy zapewnienia komplementarności pomiędzy poszczególnymi projektami rewitalizacyjnymi

Gminny Program Rewitalizacji **ujmuje działania w sposób kompleksowy** (z uwzględnieniem projektów rewitalizacyjnych współfinansowanych ze środków EFRR, EFS, EFRROW oraz innych publicznych lub prywatnych) tak, aby nie pomijać aspektów społecznych, gospodarczych, przestrzennych, technicznych, środowiskowych związanych zarówno z danym obszarem, jak i jego otoczeniem. Układ wzajemnie uzupełniających się celów, które obejmują wszystkie ważne elementy z punktu widzenia ożywienia obszarów objętych problemami, a także wielość zadań zarówno z listy podstawowej, jak i dodatkowej oraz różnorodność podmiotów zaangażowanych we wdrażanie *Programu* gwarantują **komplementarność działań** podejmowanych na obszarze gminy Rzepiennik Strzyżewski.

Program złożony jest z różnorodnych projektów, zarówno infrastrukturalnych jak i miękkich, co jest warunkiem niezbędnym do osiągnięcia **kompleksowej interwencji na obszarze zdegradowanym**. Koncentracja interwencji i konieczność hierarchizacji potrzeb powodują, że projekty rewitalizacyjne dotyczą terenów o istotnym znaczeniu dla rozwoju całej gminy, a obejmują obszary dotknięte szczególną koncentracją problemów i negatywnych zjawisk kryzysowych. Interwencja *Programu* obejmuje wiele różnych obiektów i przestrzeni – których dysponenti deklarują realizację przedsięwzięć, które z jednej strony poprawiają sytuację na obszarze rewitalizacji, z drugiej – poprzez efekt synergii wpływają na ożywienie i rozwój całej gminy, przyczyniając się w ten sposób do budowy pozycji konkurencyjnej gminy Rzepiennik Strzyżewski.

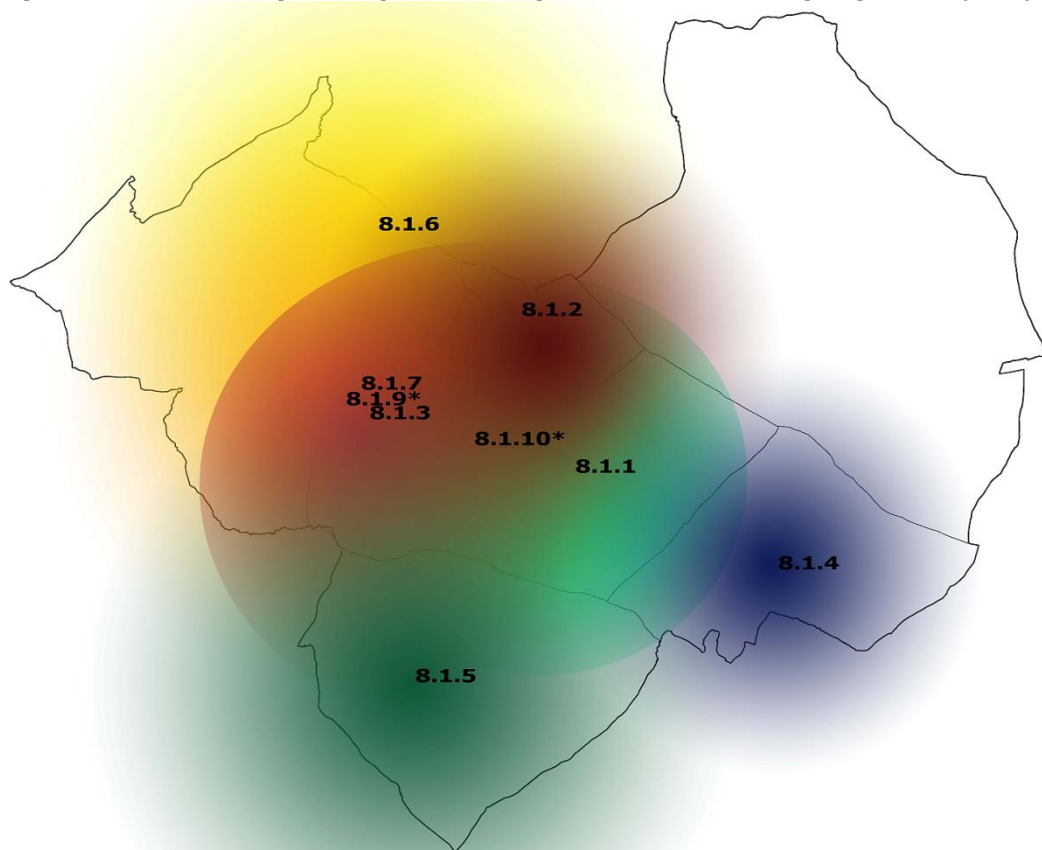
Działania ujęte w *Gminnym Programie Rewitalizacji* **obejmują zasięgiem całość obszaru dotkniętego szczególną koncentracją problemów i negatywnych zjawisk kryzysowych**. Wszystkie ujęte projekty realizowane będą na obszarze zdegradowanym.

Komplementarność jest jednym z nadrzędnych aspektów *Gminnego Programu Rewitalizacji*. Zapewnienie powiązań pomiędzy poszczególnymi projektami skutkuje lepszym i bardziej efektywnym wykorzystaniem środków finansowych przeznaczonych na rewitalizację. Warto zwrócić uwagę, jak wiele zadań i projektów zdefiniowanych na poziomie listy zadań dodatkowych wpisuje się w więcej niż jeden cel *Gminnego Programu Rewitalizacji*, co jest potwierdzeniem ich przekrojowości i szerokiego oddziaływania na szereg zjawisk związanych z rozwojem gminy Rzepiennik Strzyżewski.

9.1.1. Komplementarność przestrzenna

Wszystkie podstawowe projekty rewitalizacyjne skupiają się na obszarze rewitalizacji i są z nim ściśle powiązane. Odpowiadają na główne problemy dla tego terenu. Dzięki ich realizacji pozytywne skutki widoczne będą na wszystkich podobszarach zdegradowanych, ponieważ wiele z nich dotyczy działań podejmowanych dla miejsc lub obiektów użyteczności publicznej, przez co korzystać z nich będą mogli mieszkańcy nie tylko obszaru rewitalizacji. Ich realizacja będzie zapobiegać rozprzestrzenianiu się różnych problemów na dalsze obszary gminy.

Kluczem do definiowania działań i projektów było to, aby się **wzajemnie dopełniały i aby ich rozkład przestrzenny nie pomijał mieszkańców żadnego podobszaru** rewitalizacji co **mogłoby powodować pogłębianie się sytuacji kryzysowej**. W opisie projektów w rozdziale 7.1 *Przedsięwzięcia rewitalizacyjne* wskazano powiązania kluczowych projektów (por. Projekty powiązane).

Rysunek 28. Oddziaływanie podstawowych infrastrukturalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie analizy wskazań mieszkańców w trakcie warsztatów rewitalizacyjnych, ankiet rewitalizacyjnych, badania fokusowego.

9.1.2. Komplementarność problemowa

Celem wszystkich przedsięwzięć rewitalizacyjnych jest przede wszystkim poprawa jakości życia. Ponadto bardzo wiele zdefiniowanych projektów ma charakter przekrojowy – realizuje więcej niż jeden cel i dotyczy szeregu aspektów (społecznych, ekonomicznych, przestrzennych, środowiskowych, technicznych) – co ukazano w liście zadań podstawowych w punkcie „obszar tematyczny” oraz w tabeli zadań dodatkowych w kolumnach „obszar tematyczny” i „realizowane cele”.

9.1.3. Komplementarność proceduralno-instytucjonalna

System zarządzania programem rewitalizacji został wpisany w struktury Urzędu Gminy Rzepiennik Strzyżewski, a także bardzo mocno angażuje czynnik społeczny (Komitet Rewitalizacji), co pozwoli na efektywne współdziałanie na rzecz rewitalizacji różnych środowisk oraz ich wzajemne uzupełnianie się. W systemie zarządzania *Gminnym Programem Rewitalizacji* zdefiniowano czytelne procedury oraz przypisano zakres odpowiedzialności do poszczególnych organów.

9.1.4. Komplementarność międzyokresowa

Podczas wyboru projektów ważnym kryterium była ciągłość programowa. Zdefiniowane projekty są naturalną kontynuacją i rozwinięciem działań oraz przedsięwzięć realizowanych przez samorząd gminy Rzepiennik Strzyżewski, partnerów społecznych i instytucjonalnych na przestrzeni ostatnich lat, w tym tych z wykorzystaniem środków zewnętrznych. **W opisie projektów w rozdziale 7.1 wskazano powiązania kluczowych projektów (por. Projekty powiązane).** Projekty rewitalizacyjne wpisują się w długoterminowe plany strategiczne gminy, których celem jest podniesienie jakości życia mieszkańców.

9.1.5. Komplementarność źródeł finansowania

Projekty zawarte w *Gminnym Programie Rewitalizacji* mają zapewnione finansowanie z różnych instrumentów wsparcia (m.in. EFRR, EFS, EFRROW) bez ryzyka podwójnego dofinansowania. Jednocześnie uwzględniają zaangażowanie środków prywatnych i publicznych. Dzięki umiejętnemu wykorzystaniu środków będzie można uzyskać korzystne i optymalne efekty na obszarze rewitalizacji. W finansowaniu przedsięwzięć rewitalizacyjnych uwzględniono także projekty realizowane w formie partnerstwa publiczno-prywatnego (PPP). Doświadczenia krajów szeroko korzystających z formuły PPP pokazują, że przynosi to efekt nie tylko w postaci pozyskania kapitału prywatnego na finansowanie zadań publicznych (pozwala na realizację tych zadań w sytuacjach deficytu finansów publicznych), ale na znaczące oszczędności nakładów finansowych w całym procesie.

9.2. Opis powiązań programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym

Gminny Program Rewitalizacji odnosząc się w swych założeniach do zidentyfikowanych problemów mieszkańców na zdegradowanym obszarze gminy, uwzględnia kontekst innych dokumentów strategicznych na szczeblu lokalnym (stanowiąc istotny element całościowej wizji rozwoju jednostki), a także dokumentów regulujących działania w przedmiotowym obszarze na szczeblu subregionalnym, regionalnym, krajowym oraz europejskim. W związku z tym, komplementarność z innymi działaniami oraz priorytetami wpływa na skuteczność i efektywność procesu rewitalizacji. W tabeli zaprezentowano powiązanie celów strategicznych *Gminnego Programu Rewitalizacji* z celami i priorytetami rozwoju społeczno-gospodarczego, jakie wyznaczono w różnorodnych dokumentach strategicznych oraz planistycznych przyjętych na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym.

Tabela 31. Powiązanie celów Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Rzepiennik Strzyżewski na lata 2016-2023 ze strategicznymi dokumentami dotyczącymi rozwoju przestrzenno-społeczno-gospodarczego gminy, regionu i kraju

Aktywizacja społeczno-gospodarcza w oparciu o lokalne potencjały	Rozwijanie infrastruktury podstawowej dla poprawy jakości życia	Aktywizacja społeczno-kulturalna obszarów objętych kryzysem
POZIOM KRAJOWY		
Strategia Rozwoju Kraju 2020		
I.1 Przejście od administrowania do zarządzania rozwojem (zapewnienie ładu przestrzennego)		
I.3. Wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywatela (rozwój kapitału społecznego, zwiększenie bezpieczeństwa obywatela)		
II.2. Wzrost wydajności gospodarki (Poprawa warunków ramowych dla prowadzenia działalności gospodarczej)	II.6. Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko (poprawa efektywności energetycznej i poprawa stanu środowiska)	
II.4. Rozwój kapitału ludzkiego (poprawa jakości kapitału ludzkiego, zwiększanie aktywności zawodowej)		II.4. Rozwój kapitału ludzkiego (poprawa jakości kapitału ludzkiego)
	II.7. Zwiększenie efektywności transportu (Modernizacja i rozbudowa połączeń transportowych)	
		III.1. Integracja społeczna (Zwiększenie aktywności osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym)
	III.2. Zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych (podnoszenie jakości i dostępności usług publicznych)	
III.3. Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju oraz integracja przestrzenna dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych (rozwój regionalny i subregionalny)		
Program Rozwoju Turystyki do 2020		
Rozwój innowacyjności, atrakcyjności, jakości usług i produktów turystycznych, jako czynnika konkurencyjnej gospodarki		
Wzmocnienie aktywności społecznej i przedsiębiorczości w sektorze turystyki oraz zwiększenie kompetencji kadr		
Promocja priorytetowych obszarów produktów turystycznych kraju i regionów oraz specjalizacji gospodarczych opartych na turystyce		
	Zagospodarowanie i modernizacja przestrzeni dla rozwoju turystyki i infrastruktury turystycznej, przy zachowaniu zasad zrównoważonego rozwoju i przepisów ochrony środowiska.	
Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020		
		Ochrona dziedzictwa kulturowego i rozwój zasobów kultury
	Zmniejszenie emisyjności gospodarki	
	Ochrona środowiska, w tym adaptacja do zmian klimatu	
	Poprawa bezpieczeństwa energetyczne	
	Wzmocnienie strategicznej infrastruktury ochrony zdrowia	
POZIOM REGIONALNY		
Strategia Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020		
Gospodarka wiedzy i aktywności		
Dziedzictwo i przemysły czasu wolnego		Dziedzictwo i przemysły czasu wolnego
	Infrastruktura dla dostępności komunikacyjnej	
Krakowski Obszar Metropolitalny i inne subregiony		

Aktywizacja społeczno-gospodarcza w oparciu o lokalne potencjały	Rozwijanie infrastruktury podstawowej dla poprawy jakości życia	Aktywizacja społeczno-kulturalna obszarów objętych kryzysem
Rozwój miast i terenów wiejskich		
Bezpieczeństwo ekologiczne, zdrowotne i społeczne		
Małopolski Regionalny Program Operacyjny na lata 2014-2020		
Przedsiębiorcza Małopolska		
Regionalna polityka energetyczne		
Ochrona środowiska		
Dziedzictwo regionalne		Dziedzictwo regionalne
Rynek pracy		
Region spójny społecznie		
Wiedza i kompetencje		
Rewitalizacja przestrzeni regionalnej		
Infrastruktura społeczna		
Strategia Rozwoju Polski Południowej		
Polska południowa miejscem przyciągającym ludzi, podmioty i inicjatywy wzmacniające potencjał makroregionu (3.1 Tworzenie pakietowych produktów turystycznych)		
Inteligentne specjalizacje Województwa Małopolskiego uszczegółowienie obszarów wskazanych w Regionalnej Strategii Województwa Małopolskiego 2014-2020		
Przemysły kreatywne i czasu wolnego (7.1 Przemysły kreatywne, 7.4 Przemysł czasu wolnego)		Przemysły kreatywne i czasu wolnego (7.1 Przemysły kreatywne, 7.4 Przemysł czasu wolnego)
Subregionalny Program Rozwoju na lata 2014-2020		
Wysoka konkurencyjność subregionów dzięki wykorzystaniu endogenicznych potencjałów oraz usprawnieniu sieci komunikacyjnej (1.1.2. Rozwój infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej w subregionach, 1.1.4. Rozwój lokalnych tras turystycznych)		
	Wysoka jakość życia na terenie subregionów województwa małopolskiego (2.1. Lepsza jakość powietrza w subregionach, 2.2. Dobry stan środowiska naturalnego, 2.3 Dostępne oraz wysokiej jakości usługi społeczne i ochrona zdrowia mieszkańców subregionów)	
Program Strategiczny Dziedzictwo i Przemysł Czasu Wolnego		
Wzmocnienie źródeł tożsamości poprzez ochronę zasobów dziedzictwa, jego rewaloryzację, kształtowanie krajobrazu kulturowego, rewitalizację przestrzeni oraz odczytywanie i interpretację znaczeń kulturowych (1.1 Przeszłość przyszłości _ Prace konserwatorskie, restauratorskie i budowlane przy zabytkach, 1.3 Kompleksowe programy rewitalizacji społecznej i ekonomicznej oraz kształtowanie przestrzeni)		
Pobudzanie kreatywności oraz wzrost dostępu do oferty czasu wolnego (2.2 Wzmacnianie potencjału kreatywnego w regionie)		
Kreowanie innowacyjnej i atrakcyjnej oferty czasu wolnego dla wzmocnienia przewagi konkurencyjnej regionu (3.1. Podnoszenie atrakcyjności turystycznej regionu w oparciu o zasoby dziedzictwa regionu, 3.2. Rozwój infrastruktury turystycznej i okoturystycznej)		
Program Strategiczny Ochrona Środowiska		
	Poprawa jakości powietrza, ochrona przed hałasem oraz zapewnienie informacji o źródłach pól elektromagnetycznych (1.1 Sukcesywna redukcja emisji zanieczyszczeń do powietrza, zwłaszcza pochodzących z systemów indywidualnego ogrzewania mieszkań)	
	Ochrona zasobów wodnych (2.1.1 Porządkowanie gospodarki wodno-ściekowej, 2.2 Utrzymanie i rozbudowa systemów zaopatrzenia w wodę i optymalizacji zużycia wody)	

Aktywizacja społeczno-gospodarcza w oparciu o lokalne potencjały	Rozwijanie infrastruktury podstawowej dla poprawy jakości życia	Aktywizacja społeczno-kulturalna obszarów objętych kryzysem
	Regionalna polityka energetyczna (5.1.1 Realizacja inwestycji w zakresie energetyki rozproszonej (hydroenergetyka, biogazownie, energia wiatru, farmy słoneczne itp.))	
Program Strategiczny Obszary Wiejskie		
	Wdrażanie instrumentów regulacyjnych i planistycznych służących zintegrowanemu rozwojowi obszarów wiejskich	
Aktywizacja gospodarcza terenów wiejskich		
Wykorzystanie potencjału wytwórczego i przedsiębiorczości społeczności lokalnych		
POZIOM LOKALNY		
Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu tarnowskiego 2015 - 2020		
Aktywność zawodowa i przedsiębiorczość (I.1 Wzrost konkurencyjności gospodarczej i atrakcyjności inwestycyjnej powiatu, I.3 Kreowanie wspólnej, subregionalnej oferty turystyczne)	Dostępność komunikacyjna (II.2 Rozwój powiatowego i lokalnego układu drogowego)	
Dostępność do usług publicznych wysokiej jakości (III.3 Zapewnienie wysokiej jakości usług edukacyjnych na poziomie ponadgimnazjalnym i wyższym)	Dostępność do usług publicznych wysokiej jakości (III.1 Zapewnienie wysokiego poziomu bezpieczeństwa III.4 Dbałość o spójność, atrakcyjność i dostępność oferty kulturalnej)	
	Ochrona środowiska naturalnego(IV.1 Ochrona zasobów wodnych i złóż kopalin, IV. 2 Ochrona powietrza oraz zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii)	
Aktualizacja Strategii Społeczno-Gospodarczego Rozwoju Gminy Rzepiennik Strzyżewski na lata 2015 - 2020		
Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości pozarolniczej w sferze produkcji, wytwórczości i usług.	Budowa i modernizacja infrastruktury drogowej	
Wspieranie rozwoju turystyki i rekreacji	Budowa i modernizacja infrastruktury wodociągowej	
	Budowa i modernizacja infrastruktury sanitarnej	
Rozwój systemu oświaty i sportu – dzieci, młodzież, dorośli		
		Rozwój działalności kulturalnej
	Zwiększenie dostępu do specjalistycznych usług medycznych i opieki społecznej	
Wspieranie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego i demokracji lokalne		Wspieranie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego i demokracji lokalne
	Racjonalne gospodarowanie środowiskiem naturalnym	
	Ochrona i kształtowanie krajobrazu kulturowego	
Program Ochrony Środowiska Gminy Rzepiennik Strzyżewski na lata 2005-2015		
	Budowa sieci wodociągowej i kanalizacyjnej na terenie gminy zgodnie z koncepcją programowo-przestrzenną budowy wodociągów i kanalizacji w gminie	
	Modernizacja infrastruktury komunikacyjnej, w tym remont dróg o złym stanie technicznym najczęściej eksploatowanych przez pojazdy silnikowe	
	Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej	
Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Rzepiennik Strzyżewski na lata 2016-2020		

Aktywizacja społeczno-gospodarcza w oparciu o lokalne potencjały	Rozwijanie infrastruktury podstawowej dla poprawy jakości życia	Aktywizacja społeczno-kulturalna obszarów objętych kryzysem
Poprawiona sytuacja mieszkańców z niewydolnością socjalną o podłożu ekonomicznym (2. Poprawiona sytuacja osób bezrobotnych, 3. Zmienione postawy u osób dotkniętych ubóstwem i bezrobociem)		Poprawiona sytuacja mieszkańców z niewydolnością socjalną o podłożu ekonomicznym (1. Poprawiona sytuacja osób dotkniętych ubóstwem, 2. Poprawiona sytuacja osób bezrobotnych, 3. Zmienione postawy u osób dotkniętych ubóstwem i bezrobociem)
		Poprawiona sytuacja osób zależnych i ich otoczenia (1. Poprawiona sytuacja osób niepełnosprawnych i dotkniętych długotrwałą lub ciężką chorobą (w tym osób starszych – seniorów))
		Wzmocniona rodzina w prawidłowym wypełnianiu funkcji wychowawczych i wyeliminowane, występujące w obszarze rodziny zjawiska patologiczne (1. Udzielanie wsparcia rodzinom niewydolnym wychowawczo, 2. Udzielanie wsparcia kobietom w ochronie macierzyństwa i wzmocnione rodziny wielodzietne, 3. Wzmocnienie rodzin dotkniętych patologiami)
Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Rzepiennik Strzyżewski		
Tworzenie warunków dla dynamicznego rozwoju gospodarczego (Przygotowanie ofert lokalizacyjnych dla lokalizacji małych i średnich przedsiębiorstw (drobna wytwórczość, rzemiosło), określenia obszarów dla realizacji urozmaiconej bazy turystyczno-wypoczynkowej)		
	Osiągnięcie jakości życia odpowiadającej współczesnym standardom cywilizacyjnym (Zapewnienia możliwości przestrzennych rozwoju usług publicznych i komercyjnych, określenia zasad porządkowania przestrzeni publicznych oraz zasad zagospodarowania szczególnych miejsc tożsamości gminy, określenia zasad kształtowania centrum miejscowości gminnej (gminnego ośrodka usługowego))	
Utrzymanie wysokich rygorów ochrony środowiska przyrodniczego i kulturowego (prowadzenia racjonalnej gospodarki zasobami przyrodniczymi (zgodnie z zasadami obowiązującymi na terenach objętych ochroną prawną), ustalenia rozwoju funkcji turystyki i wypoczynku w harmonii z ochroną przyrody, ustalenia zasad respektowania wartości istniejących układów urbanistycznych przy planowaniu rozwoju przestrzennego poszczególnych miejscowości)		
	Promowanie gminy jako atrakcyjnego miejsca wypoczynku i rekreacji (przygotowania terenów dla realizacji zorganizowanych form obsługi ruchu turystycznego (zajad, motel, camping, baza żywieniowa, trasy rowerowe, ścieżki spacerowe), określenia zasad zagospodarowania terenów położonych wokół przewidywanych do realizacji zbiorników retencyjnych na potokach Rzepianka i Kamykówka)	

Źródło: Opracowanie własne

10. SYSTEM REALIZACJI (WDRAŻANIA) PROGRAMU REWITALIZACJI

Gminny Program Rewitalizacji ma charakter operacyjny i jako taki winien identyfikować organizacyjne struktury wdrażające planowane cele, działania, zadania oraz ustalenia. Wśród struktur organizacyjnych wymienić należy dwa typy podmiotów:

- podmioty wykonawcze, czyli jednostki sektora publicznego, prywatnego i pozarządowego realizujące poszczególne zadania/projekty;
- podmiot zarządzający, czyli jednostka koordynująca wdrożenie *Programu*, jako całości, a przy tym prowadząca jego aktualizację, monitoring i ocenę.

Niepodważalna rola organów Gminy w zarządzaniu *Programem* polega na jego ukierunkowaniu, uchwaleniu, kontrolowaniu i ocenie z punktu widzenia lokalnej strategii rozwoju. Odnosi się to szczególnie do kontekstu celów przygotowania *Programu* (uszczegółowienie i wcielenie w życie instrumentów rozwoju gminy, pozyskanie środków z funduszy strukturalnych, etc.). Role poszczególnych organów gminy we wdrażaniu *Programu* przedstawiają się następująco:

Do wyłącznych kompetencji Rady Gminy Rzepiennik Strzyżewski zastrzeżone zostaje:

- uchwalenie *Gminnego Programu Rewitalizacji*;
- strategiczny nadzór nad realizacją *Programu*;
- opiniowanie i uchwalanie zmian i aktualizacji *Programu*, przedstawionych przez wójta gminy.

Do kompetencji wójta gminy należeć będzie:

- realizacja zapisów *Programu* m.in. poprzez wyznaczenie Operatora *Programu Rewitalizacji* i nadzór nad jego działalnością oraz zapewnienie i uwzględnienie w planach budżetowych finansowania zadań ujętych w *Programie*, zgodnie z założonym udziałem gminy;
- podejmowanie decyzji o potrzebie weryfikacji *Programu*, m.in. na podstawie wniosków zarówno samego Operatora, jak i wniosków innych jednostek gminnych, a także partnerów społeczno-gospodarczych.

Do działań o charakterze wykonawczym zostanie wyznaczony Operator Programu Rewitalizacji.

Zadania Operatora będą obejmowały następujące elementy zarządzania *Programem*:

- przygotowanie i koordynowanie wdrażania projektów ujętych w GPR (zarówno w ramach listy podstawowej, jak i komplementarnej);
- aktualizację i kontynuację procesu planowania, także w odniesieniu do poszerzenia Ramowego Programu o działania realizowane w ramach mikroprogramów społecznych lub uwzględniające inne kategorie projektów;
- planowanie dalszych procesów rozwojowych, wykraczających poza okres realizacji niniejszego *Programu* (tj. rok 2023);
- realizację *Programu*, w rozumieniu koordynowania i animowania działań administracji i beneficjentów, w kierunku przestrzegania zasad wdrożenia, wymagań wewnętrznych i zewnętrznych (np. RPO WM), a także spójności *Programu*;
- organizację procesu upowszechnienia *Programu* i komunikacji społecznej (NGO, przedsiębiorcy, struktury partnerstwa publiczno-prywatnego);
- monitorowanie realizacji *Programu*;
- opracowywanie sprawozdań i dokonywanie wewnętrznej oceny efektów *Programu*.

10.1. Harmonogram realizacji procesu rewitalizacji

Okres realizacji procesu rewitalizacji objętego niniejszym GPR wynosi 7 lat (lata 2016 – 2023). Przewiduje się podział tego okresu na trzy podokresy dwuletnie pełnej funkcjonalności GPR poprzedzone okresem uruchamiania Programu.

Tabela 32. Ramowy program realizacji procesu rewitalizacji w latach 2016-2023

Etap realizacji GPR	Rok	Działania
Przygotowanie GPR	2016/2017	1. Diagnoza i wyznaczenie obszaru rewitalizacji. 2. Opracowanie i przyjęcie GPR. 3. Powołanie struktury zarządzania GPR – w tym określenie zasad wyboru członków Komitetu Rewitalizacji. 4. Opracowanie szczegółowego harmonogramu na rok 2017.
Okres uruchamiania GPR	2017	1. Realizacja harmonogramu działań na rok 2017. 2. Uruchamianie zgodnie z planem kolejnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych i testowanie systemu zarządzania i monitorowania. 3. Zainicjowanie prac Komitetu Rewitalizacji. 4. Uruchomienie systemu monitorowania i oceny realizacji. 5. Opracowanie harmonogramu 2018 – 2019.
I etap GPR	2018-2019	1. Ewaluacja realizacji GPR w roku 2017, wnioski i poprawki. 2. Realizacja przedsięwzięć rewitalizacyjnych przewidzianych na lata 2018 - 2019 ze szczególnym uwzględnieniem bieżącego dbania o synergię pomiędzy przedsięwzięciami (korygowanie harmonogramów w taki sposób, aby przedsięwzięcia potencjalnie synergiczne były uruchamiane w sposób skoordynowany). 3. Opracowanie harmonogramu na lata 2020 – 2021 (w 2019 roku).
II etap GPR	2020-2021	1. Ewaluacja realizacji GPR 2018-2019, wnioski i poprawki. 2. Realizacja przedsięwzięć rewitalizacyjnych przewidzianych na lata 2020 – 2021. 3. Opracowanie harmonogramu na lata 2022 – 2022 (w 2021 roku).
III etap GPR	2022-2023	1. Ewaluacja realizacji GPR 2020-2021, wnioski i poprawki. 2. Realizacja przedsięwzięć rewitalizacyjnych przewidzianych na lata 2022 – 2023. 3. 2023 – opracowanie GPR na kolejny okres (min. 6 -letni).

Źródło: Opracowanie własne

10.2. Struktura zarządzania Gminnym Programem Rewitalizacji

Analizując specyfikę gminy oraz zakres zadań (w których przeważają zadania leżące w kompetencji samorządu – zarówno organizacyjnej, jak i finansowej), wydaje się, iż najkorzystniejszym i najprostszym rozwiązaniem jest usytuowanie Operatora w strukturze Urzędu Gminy Rzepiennik Strzyżewski, w ramach komórki odpowiedzialnej za planowanie strategiczne należy powołać zespół zadaniowy ds. rewitalizacji (w skład którego wejdą osoby z referatów, obejmujące swoimi kompetencjami całą tematykę *Programu Rewitalizacji*), na którego czele stanie Pełnomocnik ds. Rewitalizacji. Nie ma obecnie podstaw do precyzyjnego **oszacowania kosztów zarządzania Programem. Według wstępnego oszacowania powinny one mieścić się w granicach 1,5 – 2% całkowitych kosztów programu** tj. od 18 tys. do 25 tys. rocznie.

Struktura zarządzania *Programem* składa się z następujących komórek:

- **Rada Gminy** – odpowiada za uchwalanie *Programu* i jego głównych kierunków oraz opiniowanie zmian i aktualizację *Programu*;
- **Wójt** – odpowiada za bieżący nadzór nad realizacją *Programu*, w tym dbałość o zagwarantowanie (w budżecie i WPF) środków na jego skuteczną realizację oraz pozyskanie zewnętrznych źródeł finansowania, a także podejmowanie decyzji o potrzebie dokonania korekt w *Programie*;
- **Operator Programu** – samodzielne stanowisko ds. funduszy zewnętrznych, do koordynacji spraw rewitalizacyjnych zostanie powołany Pełnomocnik ds. Rewitalizacji – odpowiada za bieżącą koordynację działań podejmowanych w ramach Programu, aktualizację i kontynuację procesu planowania, pozyskiwanie nowych partnerów Programu, upowszechnianie zarówno samego Programu, jak i możliwości korzystania z niego, bieżący monitoring działań oraz sprawozdawczość. Obsługę organizacyjną i

techniczną Komitetu zapewnia Sekretariat Komitetu, którego funkcję pełni samodzielne stanowisko ds. funduszy zewnętrznych w Urzędzie Gminy Rzepiennik Strzyżewski.

- **Komitet Rewitalizacji** – w skład którego wejdą m.in. przedstawiciele operatora, jednostek gminnych, przedsiębiorcy, partnerzy społeczni i mieszkańcy. Zadaniem Komitetu będzie opiniowanie zgłaszanych projektów oraz wskazywanie nowych obszarów tematycznych i zadań ważnych z punktu widzenia interesariuszy. Rola Komitetu Rewitalizacji jest niezwykle istotna z punktu widzenia promocji *Programu*, z uwagi zarówno na szeroki krąg, jak i społeczny zasięg oddziaływania Komitetu.

10.3. System obiegu informacji w instytucji odpowiedzialnej za zarządzanie programem

System obiegu informacji oraz środków finansowych w ramach *Programu Rewitalizacji*, będzie realizowany przez Operatora Programu zgodnie z dotychczasowymi zarządzeniami i instrukcjami kancelaryjnymi obowiązującymi w Urzędzie Gminy w odniesieniu do powyższych kwestii, które wynikają z Rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 18 stycznia 2011 roku w sprawie instrukcji kancelaryjnej, jednolitych rzeczowych wykazów akt oraz instrukcji w sprawie organizacji i zakresu działania archiwów zakładowych. W oparciu o powyższe rozporządzenie w Urzędzie Gminy wprowadzono stosowne procedury, które rozstrzygają zakres odpowiedzialności i kompetencji poszczególnych jednostek Urzędu Gminy, regulują zasady przepływu informacji w Urzędzie, a także środków finansowych pozostających w dyspozycji gminy. Uszczegółowienie powyższych zapisów w odniesieniu do *Gminnego Programu Rewitalizacji* znajdzie swoje odzwierciedlenie w Zarządzeniu Wójta powołującym Pełnomocnika ds. Rewitalizacji z umiejscowieniem go w strukturze Urzędu Gminy Rzepiennik Strzyżewski.

Obieg informacji poza strukturą Urzędu Gminy Rzepiennik Strzyżewski zapewnią stałe spotkania Komitetu Rewitalizacji, na których będą przekazywane informacje nt. bieżącego postępu prac nad *Programem*, a także pozyskiwane informacje o postępie prac u pozostałych partnerów *Programu*, w tym informacje o środkach zaangażowanych poza gminą.

Ponadto informacja o postępie prac i uruchamianych projektach będzie dostępna na wydzielonej części portalu internetowego Urzędu Gminy Rzepiennik Strzyżewski poświęconej wdrażaniu *Programu Rewitalizacji*. Tam też będą publikowane bieżące sprawozdania z postępu prac nad *Programem*.

10.4. Promocja i informacja

W fazie realizacyjnej *Programu*, zarówno jego Operator, jak i konkretni beneficjenci podejmowanych działań, dołożą wszelkich starań, aby we właściwy sposób rozpowszechnić informacje o jego celach, zamierzeniach, jak i konkretnych efektach, które przyniesie jego realizacja. Działania te będą także cały czas otwarte na dalszy proces konsultacji i możliwą aktualizację *Programu* w sytuacji zmiany jakichkolwiek czynników, które determinowały obecny jego kształt.

Za podejmowanie konkretnych działań promocyjnych odpowiadać będzie Operator Programu, który określi:

- cele działań informacyjnych i promocyjnych;
- potencjalne grupy docelowe działań informacyjnych i promocyjnych;
- strategie informowania i promocji.

Podstawowymi celami działań informacyjnych i promocyjnych, realizowanymi w ramach *Programu Rewitalizacji* winno być podniesienie świadomości opinii publicznej o przebiegu realizacji i rezultatach *Programu*.

Ze względu na zintegrowany charakter *Programu*, zasięg terytorialny i rangę realizacji jego celów, do grup docelowych działań PR zaliczyć należy:

- społeczeństwo, z uwzględnieniem specyficznych narzędzi kierowanych do mieszkańców obszarów rewitalizowanych oraz kierowanych do mieszkańców obszarów gminy nieobjętych *Programem*;

- beneficjentów i potencjalnych beneficjentów *Programu*;
- partnerów społeczno-gospodarczych;
- organizacje pozarządowe,
- samorządy gospodarcze, instytucje otoczenia biznesu;
- właściwe władze publiczne (władze regionalne województwa małopolskiego, administracja rządowa szczebla wojewódzkiego, władze publiczne gmin i powiatów sąsiedzkich, władze publiczne miast i gmin partnerskich);
- media (prasa, radio, telewizja o zasięgu lokalnym, regionalnym, ogólnopolskim oraz media elektroniczne).

Proces informowania o *Programie Rewitalizacji* powinien mieć charakter dwukierunkowy, to znaczy pozwalać odbiorcom przekazów na formułowanie informacji zwrotnych i własnych opinii. Plan promocji powinien zatem realizować zarówno bierne, jak i czynne prawo obywateli do informacji, zgodnie z obowiązującymi przepisami i standardami. I tak, wśród instrumentów realizacji działań PR w tych sferach wymienić należy:

- wykorzystanie oficjalnych stron internetowych gminy i jednostek podległych (w tym BIP) do publikacji informacji o rewitalizacji;
- prowadzenie serwisu internetowego *Programu Rewitalizacji*, w którego skład wejść powinny:
 - opis problematyki związanej z rewitalizacją obszarów wiejskich,
 - publikacja *Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Rzepiennik Strzyżewski na lata 2016-2023*,
 - informacje o bieżącym stanie wdrażania, finansowania, ewaluacji *Programu*,
 - inne informacje i materiały o charakterze informacyjnym (komunikaty o przetargach, konkursach ofert i ich wynikach),
 - forum mieszkańców,
 - baza przedsięwzięć rewitalizacyjnych,
 - informacje o możliwości pozyskania środków na projekty, związane z przyjętymi celami rewitalizacji,
 - baza umożliwiająca znalezienie partnera do projektu (zgłoszonego lub planowanego do zgłoszenia do *Programu Rewitalizacji*),
 - statystyki i raporty związane z realizacją *Programu*,
 - galeria fotografii (np. przed realizacją – po realizacji);
- broszury informacyjne, publikacje związane z realizacją poszczególnych projektów, wydawane przez Operatora oraz podmioty zaangażowane w realizację *Programu Rewitalizacji*;
- konferencje prasowe (organizowane przez Operatora i/lub beneficjentów *Programu Rewitalizacji*) dotyczące np. uchwalenia *Programu*, kolejnych etapów wdrożenia i ewaluacji, uzyskania środków na finansowanie *Programu* lub poszczególnych projektów, zakończenia każdego projektu realizowanego w ramach *Programu*.

10.5. System monitoringu i oceny skuteczności działań

Aby móc zmierzyć efekt przyszłych działań rewitalizacyjnych realizowanych w gminie i trafnie reagować na niepożądane tendencje, niezbędne jest wdrożenie profesjonalnego systemu monitoringu i ewaluacji opierającego się na konkretnych wskaźnikach.

Zgodnie z definicją monitorowanie jest procesem systematycznego zbierania, raportowania i interpretowania danych opisujących postęp i efekty programu. Tak rozumiany monitoring spełnia także rolę systemu wczesnego ostrzegania o ewentualnych nieprawidłowościach. W monitorowaniu brać winny udział wszystkie podmioty zaangażowane we wdrażanie *Programu Rewitalizacji*.

Do instytucji i podmiotów biorących udział w monitoringu *Programu Rewitalizacji* zaliczyć należy w szczególności:

- Radę Gminy Rzepiennik Strzyżewski;
- Wójta Gminy Rzepiennik Strzyżewski;

- Operatora Programu Rewitalizacji;
- Komitet Rewitalizacji;
- Odpowiednie stanowiska w strukturze Urzędu Gminy w Rzepienniku Strzyżewskim odpowiedzialne za nadzór i kontrolę nad istotnymi dla procesu rewitalizacji sferami;
- Beneficjentów Programu Rewitalizacji.

W osiągnięciu wskaźników *Programu Rewitalizacji*, szczególna rola w procesie monitoringu przypada beneficjentom, którzy mają obowiązek monitorowania wdrażania poszczególnych, ujętych w nim projektów.

Na poziomie monitorowania *Programu Rewitalizacji* głównym podmiotem, monitorującym oraz dokonującym oceny osiągnięcia założonych wskaźników, stać się powinien Operator Programu, a w odniesieniu do osiągnięcia celów szczegółowych i ogólnych rewitalizacji Rada Gminy Rzepiennik Strzyżewski, Wójt Gminy Rzepiennik Strzyżewski i Komitet Rewitalizacji.

Rola Operatora *Programu* obejmować powinna jednocześnie monitoring oraz sprawozdawczość. Sprawozdania z realizacji programów (rzeczowo-finansowe) przedkładane powinny być przez Operatora Wójtowi Gminy w cyklach półrocznych i w formie sprawozdania rocznego, a także załączane do sprawozdania z realizacji całego *Programu Rewitalizacji* przedkładanego corocznie Radzie Gminy Rzepiennik Strzyżewski i Komitetowi Rewitalizacji.

Jednostki organizacyjne Urzędu Gminy w Rzepienniku Strzyżewskim będą brały bezpośredni udział w monitorowaniu projektów, zgłoszonych i zarządzanych przez siebie, tak jak każdy Beneficjent *Programu*. Z drugiej strony mogą włączać się w proces monitorowania, w związku z udostępnianiem przez nie danych o stanie spraw, prowadzonych przez Gminę i jej jednostki, a dotyczących inwestycji, zgłoszonych jako projekty do *Programu Rewitalizacji*.

10.6. Rodzaje monitoringu i wskaźniki monitoringu

Jednym z celów monitoringu jest dostarczanie informacji o postępie realizacji i efektywności wdrażania pomocy – na poziomie pojedynczego projektu i całego *Programu*. Zgodnie z zasadami w zależności od charakteru dostarczanych danych, monitoring dzielimy na rzeczowy i finansowy. Zakłada się przyjęcie tej systematyki dla *Gminnego Programu*.

10.6.1. Monitoring rzeczowy

Monitoring rzeczowy dostarcza danych, obrazujących postęp we wdrażaniu programu oraz umożliwiających ocenę jego wykonania w odniesieniu do ustalonych celów. Dane wykorzystywane przy monitorowaniu powinny zostać skwantyfikowane i obrazować postęp we wdrażaniu oraz rezultaty działań, w podziale na trzy kategorie wskaźników:

- wskaźniki **produktu**, które odnoszą się do rzeczowych efektów działalności i są liczone w jednostkach materialnych;
- wskaźniki **rezultatu**, odpowiadające bezpośrednim i natychmiastowym efektom wynikającym z wdrożenia *Programu*, które mogą mieć formę wskaźników materialnych lub finansowych;
- wskaźniki **oddziaływania**, obrazujące konsekwencje *Programu*, wykraczające poza natychmiastowe efekty dla bezpośrednich beneficjentów (mogą przybrać formę oddziaływań bezpośrednich, jak i oddziaływań pośrednich).

Wskaźniki, z wyjątkiem oddziaływań, formułowane są już w trakcie opracowywania wniosków o finansowanie poszczególnych projektów. Studia wykonalności projektów stanowią zatem podstawę do monitorowania efektów rzeczowych przez odpowiednie podmioty.

Zgodnie obowiązującymi zasadami wdrażania programów finansowanych ze środków UE poziom wymaganej kwantyfikacji celów zależy od rodzaju interwencji. W przypadku tych celów, które nie mogą być skwantyfikowane *ex-ante*, wskaźniki będą musiały być dopracowane już we wczesnej fazie wdrażania.

10.6.2. Monitoring finansowy

Monitoring finansowy dostarcza danych dotyczących finansowych aspektów realizacji *Programu* i stanowi podstawę do oceny sprawności wydatkowania przeznaczonych na niego środków. Powinien odbywać się w oparciu o sprawozdania – okresowe, roczne oraz końcowe (obejmujące projekt, cele szczegółowe, *Program Rewitalizacji*), które przedstawiane są:

- Operatorowi Programu – w formie kopii sprawozdań, przedkładanych Instytucji Zarządzającej przez beneficjentów projektów, które uzyskały wsparcie w ramach RPO WM lub innych funduszy UE;
- Operatorowi Programu – w formie sprawozdań, przedkładanych przez Beneficjentów *Programu*, którzy nie pozyskali środków z Funduszy Strukturalnych, ale rozpoczęli realizację projektów, ujętych w *Programie Rewitalizacji* i wykorzystują inne publiczne źródła finansowania, w tym środki gminy;
- Wójtowi Gminy Rzepiennik Strzyżewski – w formie sprawozdań przedkładanych przez Operatora Programu, dotyczących finansowania w odniesieniu do *Programu* – w podziale na cele szczegółowe rewitalizacji;
- Radzie Gminy Rzepiennik Strzyżewski – w formie rocznych sprawozdań przedkładanych przez Operatora Programu w zakresie realizacji i sposobu finansowania *Programu*;
- Komitetowi Rewitalizacji – w formie rocznych sprawozdań przedkładanych przez Operatora Programu w zakresie realizacji i sposobu finansowania *Programu*.

Dane zawarte w tych sprawozdaniach obejmować powinny wysokość wkładu finansowego, pochodzącego ze środków publicznych (wydatki poniesione w okresie objętym sprawozdaniem, wydatki poniesione od początku realizacji zadania, stan zaawansowania realizacji zadania w ujęciu procentowym), z wyszczególnieniem:

- wkładu wspólnotowego: ogółem oraz środków z EFRR/EFS/EFROW;
- krajowego wkładu publicznego: ogółem oraz budżet państwa, budżet jednostek samorządu terytorialnego szczebla regionalnego, budżet gminy, inne środki publiczne (fundusze celowe, środki specjalne);
- środków z pożyczek na prefinansowanie;
- środków prywatnych;
- innych środków.

Dodatkowo sprawozdania winny zawierać informacje na temat postępu realizacji planu finansowego odpowiednio projektu lub *Programu*, w okresie sprawozdawczym oraz prognozę w tym zakresie na rok następny.

10.6.3. Sprawozdawczość

Monitorowanie rzeczowe i finansowe odbywać się powinno na podstawie dostarczanych sprawozdań z realizacji: okresowych, rocznych i końcowych. Sprawozdawczość zakłada bieżący i periodyczny przepływ informacji, co pozwala na weryfikację nieprawidłowości w procesie wdrażania i monitorowania *Programu*. Elementami systemu sprawozdawczości w przypadku *Programu Rewitalizacji* są:

- instytucje i podmioty otrzymujące i sporządzające sprawozdania tj. Rada Gminy Rzepiennik Strzyżewski, Wójt Gminy Rzepiennik Strzyżewski, Komitet Rewitalizacji, Operator Programu, Beneficjenci;
- przedmiot sprawozdania, tj. informacje o postępie realizacji projektu, celów szczegółowych oraz całego *Programu*;
- narzędzia sprawozdawczości, tj. sprawozdania, umowy o dofinansowanie i wnioski aplikacyjne/o refundację;
- okresy sprawozdawcze.

Kompleksowe sprawozdanie, obejmujące dane umożliwiające skuteczny monitoring rzeczowy i finansowy, powinno zawierać następujące dane:

- informacje ogólne;
- informacje dotyczące przebiegu rzeczowego realizacji projektu lub *Programu*;

- na poziomie *Programu*: informacje dotyczące zgłoszonych do realizacji projektów, podpisanych umów lub podjętych decyzji, celów głównych i szczegółowych, stopnia osiągnięcia założonych w *Programie* wskaźników monitorujących,
- na poziomie projektu: informacje dotyczące podpisanych umów lub podjętych decyzji, stanu realizacji celów projektu, stopnia osiągnięcia założonych w nim wartości wskaźników;
- informacje dotyczące postępu finansowego, według źródeł pochodzenia środków, zawierające w szczególności zestawienie poniesionych wydatków, zrealizowanych płatności oraz ocenę poziomu wykorzystania środków;
- prognozę przebiegu realizacji *Programu* lub projektu w kolejnym okresie sprawozdawczym – dla sprawozdań okresowych lub rocznych;
- informacje na temat przestrzegania polityk Wspólnoty przy realizacji projektu lub *Programu*;
- informacje na temat wypełniania zobowiązań w zakresie informacji i promocji;
- informacje na temat sprawności systemu realizacji;
- informacje o napotkanych problemach, przeprowadzonych kontrolach oraz stwierdzonych nieprawidłowościach.

Założyć należy, iż sprawozdanie okresowe może nie zawierać informacji, dotyczących stopnia osiągnięcia wartości wskaźników monitorujących rezultatu i oddziaływania, a jedynie wskaźniki produktu.

Sprawozdania będą składane w formie zgodnej z zasadami obowiązującymi przy składaniu sprawozdań, odpowiadających wymaganiom każdego z podmiotów monitorujących.

10.7. Zasady pomiaru i doboru wskaźników monitorowania

Wskaźniki monitorowania podzielono na kategorie: produktu, rezultatu i oddziaływania. Wszystkie wskaźniki mierzone będą cyklicznie. Częstotliwość pomiaru wskaźników jest uzależniona od kategorii wskaźnika. Bazowym okresem, wobec którego porównywane są zmiany wskaźników jest rok (lub jego ostatni kwartał) poprzedzający rok, w którym rozpoczęto wdrażanie *Programu*.

Częstotliwość pomiaru w zależności od kategorii wskaźników i przedmiotu sprawozdawczości przedstawia tabela 29. Podstawą monitoringu dla wskaźników produktu i rezultatu jest tabela „Produkty i rezultaty Gminnego Programu Rewitalizacji” w *rozdziale 8 Przedsięwzięcia rewitalizacyjne*, zaś dla wskaźników oddziaływania tabela „Wskaźniki oddziaływania Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Rzepiennik Strzyżewski na lata 2016-2023” w tymże rozdziale.

Tabela 33. Częstotliwość sprawozdawczości z uwzględnieniem pomiaru wskaźników

Przedmiot sprawozdawczości	Wskaźniki produktu	Wskaźniki rezultatu	Wskaźniki oddziaływania	Podmiot składający sprawozdanie	Podmiot monitorujący
Projekt	Okresowo (co najmniej raz na pół roku)	Corocznie lub po zakończeniu projektu	–	Beneficjent	Operator <i>Programu</i> (wszystkie projekty); podmioty wynikające z systemu wdrożenia RPO WM (projekty dofinansowane z EFRR/EFS)
Cele strategiczne	Okresowo (co najmniej raz na rok)	Corocznie lub zgodnie z zapisami umowy o dofinansowanie działania	W połowie okresu realizacji i po zakończeniu wdrażania Programu	Operator	Wójt Gminy Rzepiennik Strzyżewski; Komitet Rewitalizacji
Cel główny	Okresowo (co najmniej raz na rok)	Corocznie	W połowie okresu realizacji i po zakończeniu wdrażania Programu	Operator	Wójt Gminy Rzepiennik Strzyżewski; Rada Gminy Rzepiennik Strzyżewski; Komitet Rewitalizacji
Program Rewitalizacji	Okresowo (co najmniej raz na rok)	Corocznie	W połowie okresu realizacji i po zakończeniu wdrażania Programu	Operator	Rada Gminy Rzepiennik Strzyżewski

Źródło: Opracowanie własne

10.8. Ocena Gminnego Programu Rewitalizacji

Ocena (ewaluacja) *Programu Rewitalizacji* pozwala oszacować oddziaływanie samego *Programu*, jak i pomocy finansowej, w tym pomocy strukturalnej Unii Europejskiej w odniesieniu do założonych celów. Wyniki oceny powinny zostać wykorzystane w celu jak najlepszego dopasowania realizowanych przedsięwzięć do rzeczywistych potrzeb oraz najbardziej efektywnego wydatkowania środków. Ocena udziela odpowiedzi na pytanie o celowość, trafność i wartość dodaną interwencji planowanej, przeprowadzanej lub zakończonej. Warunkiem dobrej oceny jest dostępność danych i terminowość raportowania przez wszystkie podmioty zaangażowane w system wdrażania *Programu*. Ocena taka bada sam program i jego efekty długotrwałe, czyli oddziaływania. Wiąże się zatem z przedstawionym wyżej monitoringiem rzeczowym.

Proponuje się, by system i rodzaje oceny *Programu* odpowiadały metodologii ogólnie stosowanej metodologii oceny i systemu sprawozdawczości programów finansowanych ze środków UE.

10.8.1. Ocena przed realizacją programu (ocena *ex-ante*)

Celem oceny *ex-ante* jest dostarczenie danych dla przygotowania (aktualizacji) *Programu* i zawartych w nim planów, dzięki oparciu się na doświadczeniach z ubiegłych okresów programowania (wynikach oceny *ex-post*). Ocena *ex-ante* zawiera m.in. analizę wpływu dotychczasowych interwencji oraz analizę problemów na obszarze rewitalizacji. W związku z wymogiem zgodności *Programu Rewitalizacji* z politykami wspólnotowymi i politykami horyzontalnymi Unii Europejskiej, a także polityką regionalną państwa i regionu, ewaluacja *Programu* winna uwzględniać jego wpływ na realizację tych zasad.

Pierwszą pełną ocenę *ex-ante Programu* przeprowadzić winien Operator Rewitalizacji, posiadając pełną informację o celach, działaniach i projektach włączonych do Programu. Zakłada się, iż organizowanie kolejnych ocen *ex-ante* wiązać się będzie z aktualizacją *Programu*, wynikającą z kolejnych okresów programowania oraz należeć będzie do obowiązków Operatora Programu.

10.8.2. Ocena w połowie okresu realizacji (ocena *mid-term*)

Ocena w połowie okresu realizacji (ocena *mid-term*) Planu lub *Programu*, przeprowadzana nie później niż w ciągu roku następującego po zakończeniu połowy okresu realizacji, obejmuje analizę:

- efektywności wykorzystania środków;
- skuteczności w zakresie osiągnięcia założonych celów;
- oddziaływania na sytuację społeczno-gospodarczą, w tym na zatrudnienie;
- funkcjonowania systemu realizacji.

10.8.3. Ocena na zakończenie Programu (ocena *ex-post*)

Celem oceny *ex-post* będzie określenie długotrwałych efektów wdrożenia *Programu*, w tym wielkości zaangażowanych środków, skuteczności i efektywności pomocy. Z ewaluacji końcowej wynikać powinny wskazania odnośnie dalszych kierunków polityki rozwoju gminy, szczególnie w zakresie zdefiniowania czynników, które przyczyniły się do sukcesu lub niepowodzenia wdrażania *Programu*.

Za organizację procesu ewaluacji końcowej odpowiadać powinien Operator *Programu* z udziałem Komitetu Rewitalizacji, Wójta Gminy oraz Rady Gminy, jako organu przyjmującego wyniki oceny.

Ocenę przeprowadzić powinni niezależni ewaluatorzy. Przyjąć można, iż ocena powinna zostać zakończona nie później niż 3 lata po zakończeniu okresu programowania.

Raport z realizacji programu powinien zostać upubliczniony i opublikowany na stronie internetowej gminy (Biuletyn Informacji Publicznej).

10.8.4. Ocena bieżąca (ocena *on-going*)

Niezależnie od prowadzenia wyżej wymienionych form ewaluacji, Rada Gminy, a także Wójt Gminy oraz Operator mogą inicjować bieżącą ocenę *Programu Rewitalizacji*, której przedmiotem jest efektywność stosowanych instrumentów i całego systemu wdrażania.

10.8.5. Kryteria oceny

Za główne kryteria oceny *Programu Rewitalizacji*, przyjąć należy ogólnie stosowane kryteria, do których należą:

- **trafność** – kryterium pozwalające ocenić, w jakim stopniu cele *Programu* odpowiadają potrzebom i priorytetom na danym poziomie analizy, np. na poziomie obszaru rewitalizacji, gminy, regionu. Trafność jest głównym kryterium przy przeprowadzaniu oceny *ex-ante* i *mid-term*;
- **efektywność** – kryterium pozwalające ocenić poziom „ekonomiczności” *Programu*, czyli stosunek poniesionych nakładów (zasobów finansowych, zasobów ludzkich i poświęconego czasu) do uzyskanych wyników i rezultatów;
- **skuteczność** – kryterium pozwalające ocenić, do jakiego stopnia cele przedsięwzięcia, zdefiniowane na etapie programowania, zostały osiągnięte;
- **użyteczność** – kryterium pozwalające ocenić, do jakiego stopnia oddziaływanie *Programu* odpowiada potrzebom grup docelowych;
- **trwałość** – kryterium pozwalające ocenić, na ile można się spodziewać, że pozytywne zmiany wywołane oddziaływaniem *Programu*, będą trwać po jego zakończeniu. Ma zastosowanie przy ocenie wartości *Programu* w kategoriach jego użyteczności w dłuższej perspektywie czasowej. W ocenie *ex-post* zaś, zwłaszcza realizowanej w dłuższym odstępie czasu po zakończeniu *Programu*, można zbadać, na ile zmiany wywołane jego oddziaływaniem są rzeczywiście trwałe.

10.9. Określenie niezbędnych zmian w uchwałach

10.9.1. Określenie niezbędnych zmian w uchwałach, o których mowa w art. 15 ust 1 pkt 10)

Gminny Program Rewitalizacji nie przewiduje zmian w uchwałach o których mowa w art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (Dz. U. z 2014 r. poz. 150 oraz z 2015 r. poz. 1322).

10.9.2. Określenie niezbędnych zmian w uchwale, o której mowa w art. 7, ust. 3

Komitet Rewitalizacji, to ciało doradczo-opiniotwórcze, przewidziane w Ustawie o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 roku, jako podmiot wspierający Wójta Gminy Rzepiennik Strzyżewski w podejmowaniu decyzji i wydawaniu opinii o działaniach rewitalizacyjnych. Komitet Rewitalizacji został uwzględniony w strukturze zarządzania i monitoringu *Gminnego Programu Rewitalizacji*, a zostanie powołany zarządzeniem wójta do 3 miesięcy od daty przyjęcia Programu.

10.9.3. Specjalna Strefa Rewitalizacji

W *Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Rzepiennik Strzyżewski* nie przewiduje się ustanowienia Specjalnej Strefy Rewitalizacji, o której mowa w art. 25 Ustawy o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 roku.

10.9.4. Zmiany w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Rzepiennik Strzyżewski nie przewiduje wprowadzenia zmian w obecnym dokumencie Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Rzepiennik Strzyżewski uchwalonym uchwałą nr XXVI/158/05 z dnia 15 lipca 2005r. (Dz. U. WM Nr 561 Poz. 3978) Rady Gminy Rzepiennik Strzyżewski z późniejszymi zmianami.

10.9.5. Niezbędne zmiany w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Rzepiennik Strzyżewski nie przewiduje wprowadzenia zmian w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

10.9.6. Niezbędne zmiany w Wieloletniej Prognozie Finansowej

Po uchwaleniu *Gminnego Programu Rewitalizacji* Rada Gminy Rzepiennik Strzyżewski wprowadzi przedsięwzięcia rewitalizacyjne zawarte w tym programie, służące realizacji zadań własnych gminy, do załącznika do uchwały w sprawie wieloletniej prognozy finansowej gminy (zgodnie z art. 21 Ustawy o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 roku).

11. PARTYCYPACJA SPOŁECZNA

Partycypacja społeczna została wpisana w proces rewitalizacji gminy Rzepiennik Strzyżewski jako **fundament działań na różnych jego etapach, tj. diagnozowania, programowania, wdrażania (w tym finansowania), monitorowania i ewaluacji**. Takie podejście ma na celu podniesienie skuteczności i trwałości projektów rewitalizacyjnych oraz gotowości i świadomości mieszkańców o partycypacyjnym współdecydowaniu o obszarze objętym *Programem*. Ponadto realizuje zasadę partnerstwa wynikającą z art. 5 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 1303/2013, polegającą na **włączaniu szerokiego grona partnerów (w szczególności lokalnych społeczności i przedsiębiorców, a także ekspertów)** w procesy programowania i realizacji projektów rewitalizacyjnych w ramach programów operacyjnych oraz konsekwentnego, otwartego i trwałego dialogu, także z tymi podmiotami i grupami, których rezultaty rewitalizacji mają dotyczyć. Opiera się ona na założeniu, że **opinia środowiska lokalnego jest najważniejszym elementem tworzenia dokumentu**, który ma stanowić narzędzie do projektowania konkretnych zadań podejmowanych w celu rozwiązywania problemów i eliminacji niepożądanych zjawisk, a tym samym podnoszących jakość życia mieszkańców terenów zdegradowanych.

Proces diagnozowania sytuacji społeczno-ekonomicznej gminy Rzepiennik Strzyżewski oraz społecznego odbioru zagadnień objętych sytuacją kryzysową, odbywał się metodą partycypacyjną, której ideą jest **włączanie mieszkańców i partnerów społecznych w przebieg wyznaczania obszaru zdegradowanego i rewitalizacji**, a także przedsięwzięć i aktywności, które powinny przyczynić się do poprawy sytuacji na wyznaczonych podczas konsultacji obszarach. Twórcy dokumentu tzn. samorząd gminy, uczestnicy oraz moderatorzy procesu, od samego początku kładli nacisk na wagę rozwiązań organizacyjnych (poszukiwanie nowych dróg dojścia) oraz potrzebę zmiany społecznej świadomości w zakresie szukania innych rozwiązań problemów na obszarach kryzysowych, poza tworzeniem na nich kolejnych, nowych inwestycji.

Warunkiem dobrej dyskusji jest świadomość społeczeństwa o rewitalizacji, o jej znaczeniu i efektach. Dlatego wiele uwagi poświęcono na dotarcie do społecznej świadomości mieszkańców gminy i dostarczenie im informacji o zaletach rewitalizacji i procesach towarzyszących wyprowadzaniu poszczególnych miejsc z sytuacji kryzysowej. Pomocne okazały się tutaj narzędzia informatyczne – głównie strona internetowa gminy, ale korzystano także z niestandardowych sposobów komunikacji ze społecznością lokalną, np. angażując księży, którzy przekazywali informacje w czasie ogłoszeń parafialnych i wskazywali miejsca, w których można poszerzyć wiedzę bądź wziąć udział w warsztatach. Do komunikacji użyto także skutecznego systemu powiadamiania mieszkańców działającego w gminie – mailing i zebrania sołeckie.

11.1. Partycypacja społeczna na etapie przygotowywania Gminnego Programu Rewitalizacji

11.1.1. Diagnozowanie obszaru zdegradowanego

Pierwszym krokiem w diagnozowaniu sytuacji na obszarze gminy Rzepiennik Strzyżewski było przeprowadzenie **dwóch ankiet**:

- **skierowanej do wszystkich mieszkańców** – pytano w niej m.in. o ocenę jakości życia w gminie, dostępność usług publicznych (i rzeczywiste miejsca korzystania z nich przez mieszkańców), najważniejsze problemy społeczne, gospodarcze, przestrzenne i środowiskowe. Co istotne – pytania były tak sformułowane, aby dawały obraz sytuacji nie na obszarze całej gminy, **a jedynie danej jednostki urbanistycznej**, w której mieszka wypełniający. Pytano także o priorytetowe działania lokalne, jakie należy podjąć, aby poprawić jakość i komfort życia najmniejszych społeczności. Konsultacje trwały od 21 stycznia 2016 roku do 29 lutego 2016, a liczba zebranych ankiet wyniosła 157.
- **skierowanej do lokalnych liderów** (radnych, sołtysów, większych przedsiębiorców, instytucji kultury, opieki społecznej, przedstawicieli NGO, lokalnych liderów). Ocenie

jakościowej poddano w niej szereg zagadnień zgrupowanych w takich obszarach tematycznych jak:

- sfera przestrzenna,
- środowisko,
- infrastruktura techniczna,
- gospodarka,
- zdrowie,
- edukacja,
- bezpieczeństwo,
- sfera społeczna,
- kultura,
- turystyka, rekreacja, promocja.

Także w tym wypadku pytano o kluczowe problemy oraz priorytetowe działania. Inną była też metoda dystrybucji ankiety – docierała ona bezpośrednio na adres poczty elektronicznej wytypowanych osób, niemniej i w tym przypadku zwrot był bardzo duży i wyniósł 66% wysłanych ankiet (co w liczbach bezwzględnych dało wynik 13 wypełnionych ankiet).

Drugi krok stanowiły **warsztaty rewitalizacyjne**. Był to moment szerokiego zaprezentowania idei rewitalizacji, osadzenia w kontekście strategicznym procesów rozwojowych gminy, a także pokazania dobrych i złych praktyk działań rewitalizacyjnych.

Rysunek 29. Materiały wypracowane w trakcie warsztatów rewitalizacyjnych dot. problemów i potencjałów poszczególnych jednostek urbanistycznych

Źródło: Pro Regio Consulting

W części warsztatowej skupiono się na pogłębionym diagnozowaniu przyczyn powstawania problemów w sferze społecznej, gospodarczej, przestrzennej i środowiskowej oraz próbie osadzania poszczególnych zjawisk w konkretnych, wskazanych jednostkach urbanistycznych gminy Rzepiennik Strzyżewski. Warsztaty rewitalizacyjne odbyły się 3 lutego 2016 roku i zgromadziły ponad 55 osób.

Rysunek 30. Warsztaty rewitalizacyjne z mieszkańcami gminy Rzepiennik Strzyżewski

Źródło: Urząd Gminy Rzepiennik Strzyżewski

Opracowane wyniki obu ankiet (zaprezentowane w raporcie z tego etapu konsultacji), wyniki prac warsztatowych i nałożone na to eksperckie analizy ilościowe w układzie jednostek urbanistycznych, pozwoliły wskazać te tereny, w których suma negatywnych zjawisk społecznych oraz towarzyszących im zjawisk gospodarczych, przestrzennych i środowiskowych wskazuje, iż **obszar można uznać za zdegradowany**.

11.1.2. Wyznaczanie obszaru rewitalizacji

Wyniki pierwszego etapu konsultacji społecznych – w tym graficzna mapa problemów oraz wiedza o istocie i miejscu koncentracji problemów – pozwoliły przystąpić do określenia obszarów o największym zagęszczeniu zjawisk negatywnych. Do ostatecznego wskazania obszaru rewitalizacji wykorzystano metodę badań fokusowych (zogniskowanych wywiadów grupowych), z uwzględnieniem wyników z zebranych i opracowanych materiałów.

W badaniu wzięli udział przedstawiciele Urzędu Gminy Rzepiennik Strzyżewski, instytucji odpowiedzialnej za pomoc społeczną, instytucji związanych z kulturą, przedstawiciele NGO oraz przedstawiciele lokalnej społeczności z obszaru zdegradowanego.

Do przeprowadzenia zogniskowanych wywiadów grupowych skonstruowany został scenariusz wywiadu, mający postać określonych pytań badawczych oraz wypunktowanych kwestii, które omawiano z uczestnikami badania. Scenariusz pełnił w badaniu rolę „bazy” i zestawu wskazówek, natomiast moderatorzy na bieżąco reagowali na przebieg dyskusji i dostosowywali pytania do zachowania uczestników i biegu wydarzeń.

Scenariusz opracowany na potrzeby badań, składał się z 9 tematycznie podzielonych części. Pierwsze 3 pełniły rolę wstępu i wprowadzenia do istotnej dla badacza części wywiadu (w której moderatorzy mogli wysłuchać opinii zebranych na interesujące ich tematy). Uczestnikom został w nich przybliżony projekt i cele badania. Omówiona została również istota techniki zogniskowanych wywiadów grupowych oraz rola moderatorów w trakcie przeprowadzania badania. Uczestnicy i moderatorzy mogli też się zapoznać, co pozytywnie wpływało na przebieg dyskusji, dzięki przełamaniu barier i obaw osób biorących udział w wywiadzie.

Po części wprowadzającej, badanie podzielono na 4 obszary, w których pytania koncentrowały się wokół zagadnień będących właściwym obiektem zainteresowania badaczy. Pierwszy obszar zawierał pytania stanowiące wstęp do dyskusji na temat sfery społecznej gminy Rzepiennik Strzyżewski. Kolejne dotyczyły sfery gospodarczej gminy, przestrzennej oraz środowiskowej. Istotą prowadzonego badania było osadzenie omawianych problemów w bardzo **konkretnym miejscu, w którym ich koncentracja jest największa**. Ostatni element scenariusza wywiadu miał na celu zachęcenie do dyskusji nad komunikacją pomiędzy instytucjami funkcjonującymi na terenie gminy Rzepiennik Strzyżewski oraz relacjami pomiędzy centrum gminy, a jej peryferiami. Uczestnicy mieli możliwość porównania ze sobą różnych obszarów gminy Rzepiennik Strzyżewski.

Scenariusz kończył się podsumowaniem przeprowadzonego badania. Zawierał on ogólne pytania dotyczące tworzenia programów rewitalizacji oraz wykorzystania techniki zogniskowanych wywiadów grupowych do zbierania niezbędnych informacji. Miał także na celu zbudowanie pozytywnej relacji między moderatorami i uczestnikami dyskusji, przydatnej w przypadku przeprowadzania innych badań w przyszłości.

W wyniku przeprowadzonych badań fokusowych uzyskano obraz szczególnej koncentracji obszarowej zdiagnozowanych problemów. Jednocześnie wskazano te miejsca i projekty, których potencjał pozytywnego oddziaływania na dany obszar, ale też na społeczność całej jednostki urbanistycznej, a nierzadko całej gminy, jest największy. Nałożenie perspektywy koncentracji problemów i potencjału dla ich rozwiązania pozwoliło **wyznaczyć obszar rewitalizacji**.

11.1.2.1. Konsultacje społeczne wyznaczonych obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Zgodnie z zapisami ustawowymi, wyznaczone obszary zdegradowany i rewitalizacji poddano konsultacjom społecznym. Ogłoszenie o konsultacjach zamieszczono w zakładce rewitalizacyjnej oraz w BIPie, a po 7 dniach od zamieszczenia informacji rozpoczęto proces konsultacji. Miał on formę zarówno bierną (zgłaszanie uwag ustnie i pisemnie), jak i czynną (spotkanie konsultacyjne).

Raport z przeprowadzonych konsultacji opublikowano w zakładce rewitalizacyjnej oraz w BIPiE.

Rysunek 31. Ogłoszenia dotyczące konsultacji umieszczone na stronach BIP Urzędu Gminy Rzepiennik Strzyżewski

Źródło: BIP Urząd Gminy Rzepiennik Strzyżewski

Konsultacjom obszarów towarzyszyły także konsultacje trybu wyłaniania Komitetu Rewitalizacyjnego. Co prawda ustawa mówi, iż komitet powinien zostać wyłoniony najpóźniej w ciągu 3 miesięcy od zakończenia prac nad dokumentem, niemniej jednak samorząd gminy zdecydował, iż chce już na tym etapie rozpocząć formowanie się Komitetu Rewitalizacji, tak aby Komitet mógł wziąć udział w pracach nad *Programem*.

11.1.3. Pogłębiona diagnoza obszaru rewitalizacji

Najważniejszym celem pogłębionej analizy obszaru rewitalizacji było osadzenie procesu budowy programu rewitalizacji w lokalnym środowisku, bo tylko to gwarantuje trafność sformułowania celów rewitalizacji oraz adekwatność przedsięwzięć rewitalizacyjnych. To właśnie **mieszkańcy obszaru rewitalizacji określili hierarchię zdiagnozowanych problemów, wskazując w ten sposób swoje priorytety w zakresie jakości życia**. Pogłębionej diagnoza obszaru rewitalizacji dokonano na podstawie analizy *desk research* zgromadzonych danych statystycznych i dwóch technik badań jakościowych:

- zogniskowanych wywiadów grupowych
- wywiadów z liderami lokalnymi z obszaru rewitalizacji.

11.1.4. Tworzenie Gminnego Programu Rewitalizacji

Także w tym przypadku zdecydowano się na szeroki proces uspołecznienia oraz włączenia i zaangażowania mieszkańców gminy Rzepiennik Strzyżewski w tworzenie *Programu*.

Pierwszym etapem były szerokie konsultacje internetowe listy działań i projektów rewitalizacyjnych. Moderatorom procesu chodziło o to, by w maksymalnie dużym stopniu zaangażować lokalną społeczność w proces współdecydowania o kierunkach podejmowanych działań. Z tego względu zdecydowano się na zamieszczenie na specjalnym formularzu wstępnej listy zadań rewitalizacyjnych z prośbą o:

- wskazanie 3 zadań priorytetowych dla rozwiązania zdiagnozowanych problemów społecznych, gospodarczych, przestrzennych i środowiskowych;
- wskazania zadań dodatkowych, ważnych z punktu widzenia respondenta, a nieujętych na wstępnej liście.

Działanie to miało na celu zaangażowanie lokalnej społeczności w proces współdecydowania o wyborze najważniejszych zadań i projektów, które będą w jak największym stopniu odpowiadać na społeczne zapotrzebowanie i wpływać na poprawę sytuacji na obszarze uznanym za wymagający rewitalizacji.

W ten sposób opracowano listę działań i projektów rewitalizacyjnych, które udało się – w drodze konsultacji – ułożyć w sposób obrazujący **priorytety i oczekiwania lokalnej społeczności** gminy Rzepiennik Strzyżewski.

Ostatnim elementem partycypacji były warsztaty rewitalizacyjne zorganizowane w Rzepienniku Strzyżewskim, na które zaproszono lokalnych liderów z całego obszaru rewitalizacji. W ich trakcie – analizując uzyskane wyniki dotyczące hierarchicznego układu zadań – zastanawiano

się nad priorytetami w zakresie działań rewitalizacyjnych, które zostały zasygnalizowane przez lokalną społeczność.

Rysunek 32. Hierarchizacja zadań rewitalizacyjnych w trakcie warsztatu

Źródło: Pro Regio Consulting

W ten sposób **zdefiniowano wizję rewitalizacji, cele strategiczne i wiodące kierunki interwencji**, które wynikają ze wszystkich wcześniejszych etapów konsultacji społecznych i są ujęte w formie ostatecznej listy projektów rewitalizacyjnych.

Rysunek 33. Planowanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych w trakcie warsztatu

Źródło: Pro Regio Consulting

Dodatkowo przedmiotem warsztatów było znalezienie lokalnych liderów, którzy mogliby propagować ideę rewitalizacyjną wśród mieszkańców i umieliby wciągnąć lokalną społeczność do aktywnych działań na rzecz swoich „małych ojczyzn”. W trakcie warsztatów udało się także opracować założenia wiodących projektów rewitalizacyjnych i przekazać je pracownikom Urzędu Gminy Rzepiennik Strzyżewski do dalszego (formalnego) opracowania, tak aby mogły być wdrożone w życie w najbliższym czasie (z uwzględnieniem posiadanych środków finansowych).

11.1.4.1. Konsultacje społeczne Gminnego Programu Rewitalizacji

Zgodnie z zapisami ustawowymi opracowany Program został poddany konsultacjom społecznym. Ogłoszenie o konsultacjach zamieszczono w zakładce rewitalizacyjnej oraz w BIPie, a po 7 dniach od zamieszczenia informacji rozpoczęto proces konsultacji.

Jednocześnie dokument przesłano do zaopiniowania instytucjom wskazanym w art. 17, ustęp 2, tiret 4 a i b. Ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji.

11.2. Partycypacja społeczna na etapie realizacji *Gminnego Programu Rewitalizacji*

11.2.1. Mechanizmy włączania w proces rewitalizacji mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów i grup aktywnych na terenie gminy

Szerokie upowszechnianie informacji o rewitalizacji i partycypacyjny model opracowywania *Gminnego Programu Rewitalizacji* będzie się przekształcał w partycypacyjny model wdrażania, a

wokół grupy uczestniczącej w pracach nad dokumentem będą pojawiały się kolejne podmioty lokalne angażujące się w działania rewitalizacyjne.

11.2.2. Komitet Rewitalizacji

Włączenie lokalnych społeczności w działania rewitalizacyjne to warunek konieczny do osiągnięcia głównego celu rewitalizacji, czyli poprawy jakości życia. Mieszkańcy muszą mieć poczucie, że **zmiany w ich otoczeniu kształtowane są z myślą o nich i przy ich udziale**. Zostanie im to zapewnione m.in. poprzez możliwość uczestnictwa w pracach *Komitetu Rewitalizacji*. **Stanowi on forum współpracy i dialogu interesariuszy** z organami gminy w sprawach dotyczących przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji oraz pełni funkcję opiniotwórczo-doradczą wójta. *Komitet Rewitalizacji* uprawniony jest do wyrażania opinii oraz podejmowania inicjatyw rozwiązań odnoszących się do rewitalizacji gminy Rzepiennik Strzyżewski. W jego skład wchodzi:

- przedstawiciele Urzędu Gminy Rzepiennik Strzyżewski i jednostek organizacyjnych;
- przedstawiciele Rady Gminy Rzepiennik Strzyżewski;
- przedstawiciele każdego podobszaru zdegradowanego delegowani przez organy stanowiące jednostek pomocniczych wchodzących w skład danego podobszaru zdegradowanego;
- przedstawiciele sektora społecznego (organizacji pozarządowych i grup nieformalnych, działających na terenie gminy Rzepiennik Strzyżewski);
- przedstawiciele podmiotów prywatnych (prowadzących działalność gospodarczą na obszarze zdegradowanym);
- przedstawiciele mieszkańców.

Prace nad powołaniem Komitetu Rewitalizacji rozpoczęto już w momencie dokonywania delimitacji, wychodząc z założenia, że ciało powinno zostać powołane możliwe szybko, aby mogło być zaangażowane w proces tworzenia *Gminnego Programu Rewitalizacji*. Uchwała Rady Gminy Rzepiennik Strzyżewski w sprawie określenia zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji została przyjęta 29 kwietnia 2016 roku (Uchwała nr XIX/117/2016 Rady Gminy Rzepiennik Strzyżewski). Zgodnie z przyjętym regulaminem odbędzie się otwarty nabór na członków Komitetu, w efekcie którego wójt powoła skład Komitetu Rewitalizacji. Komitet Rewitalizacji będzie podstawowym narzędziem dalszego rozwijania i aktualizowania dokumentu. Ponadto będzie upowszechniał informacje o samym *Programie*, jak i jego efektach wśród lokalnej społeczności oraz pozyskiwał informacje o nowych pojawiających się potrzebach, które powinny znaleźć swoje odzwierciedlenie w aktualizacji *Programu*.

11.2.3. Partnerstwo – zasady współpracy pomiędzy sektorem publicznym, społecznym i gospodarczym

Wdrażanie projektów rewitalizacyjnych na zdegradowanym obszarze gminy Rzepiennik Strzyżewski nie ma szans powodzenia bez udanej współpracy pomiędzy sektorem społecznym, gospodarczym i publicznym.

W związku z tym określenie zasad i sposobów współuczestnictwa wszystkich interesariuszy jest kluczowym elementem osiągnięcia zgodności podejmowanych działań z potrzebami i oczekiwaniami społeczności lokalnej, ograniczenia występowania konfliktów oraz kosztów ich rozwiązywania, a także podstawą wzmacniania społeczeństwa obywatelskiego.

Współpraca międzysektorowa w realizacji zapisów *Gminnego Programu Rewitalizacji* odbywać się będzie w trzech zintegrowanych wymiarach:

- **merytorycznym** – poprzez wspólne podejmowanie decyzji, rozwiązywanie problemów;
- **organizacyjnym** – polegającym na angażowaniu specyficznych i unikalnych zasobów oraz kompetencji charakterystycznych dla danego sektora i wzajemnym ich uzupełnianiu podczas realizacji wspólnych projektów;

- **finansowym** – opierającym się na współudziale finansowym wszystkich partnerów poprzez zapewnienie wkładu własnego w realizację określonych przedsięwzięć i wykorzystanie koncepcji partnerstwa publiczno-prywatnego.

Partnerstwo trzech sektorów: publicznego, społecznego i gospodarczego opiera się na podstawowych zasadach stanowiących fundament wspólnych działań: respektowanie własnych potrzeb, możliwości i dążenie do osiągnięcia kompromisu, przejrzystość podejmowanych działań, otwarty dialog z mieszkańcami.

Rola partnerskiej współpracy w procesie rewitalizacji obszarów objętych kryzysem jest szczególnie istotna zarówno z punktu widzenia społecznej użyteczności *Programu*, jak i wymogów stawianych przez Unię Europejską. W tym celu już na etapie konstruowania *Programu* ogromną rolę – zarówno opiniotwórczą, jak i ważnego kreatora zdarzeń w *Programie*, a także niezwykle istotny element uspołecznienia i promocji samego *Programu*, przypisano Komitetowi Rewitalizacji składającemu się z przedstawicieli gminy, jednostek gminnych, lokalnych przedsiębiorców, przedstawicieli organizacji pozarządowych, partnerów społecznych i mieszkańców obszaru zdegradowanego.

Kluczowe było wyłonienie członków **Komitetu Rewitalizacji już w trakcie prac nad opracowywaniem *Gminnego Programu Rewitalizacji***, aby włączyć ciało doradcze w proces przygotowawczy. Wydaje się, iż tak silne umocowanie w procesie realizacji *Programu* czynnika społecznego i niezależnego gwarantuje wypracowanie spójnego i wspólnego sposobu działania ponad jednostkowymi celami partnerów procesu (władz lokalnych, beneficjentów *Programu*, podmiotów włączanych) i da rzeczywisty impuls do rozwoju terenów rewitalizowanych i w konsekwencji całej gminy.

Ponadto dla pełniejszego zrealizowania zasad partnerstwa planuje się także wykorzystać następujące instrumenty:

- Stworzone zostanie w ramach działalności Operatora Programu tzw. Centrum Jednej Wizyty (One Stop Centre), pozwalającego w jednym miejscu i krótkim czasie na uzyskanie pełnej informacji o:
możliwościach zainwestowania,
możliwościach pozyskania partnera,
przetargach i konkursach ofert organizowanych w ramach realizacji *Programu*.
- Uwzględniona zostanie w bieżącej pracy Urzędu Gminy Rzepiennik Strzyżewski potrzeba **koordynacji działań programowych i planistycznych**, dostosowanych do zapisów *Programu Rewitalizacji*, co bezpośrednio łączy się z możliwością wykorzystywania Programu do poszerzania bazy inwestycji publicznych oraz do włączania partnerów społecznych w system finansowania i realizacji gminnych inwestycji;
- Wykorzystanie strony internetowej gminy m.in. do:
public relations *Gminnego Programu Rewitalizacji* z informowaniem o warunkach włączenia się do *Programu* z nowymi działaniami i projektami (aktualizacja *Programu*),
prowadzenia bazy „Znajdź partnera do projektu”,
informowania o możliwości pozyskania środków na projekty związane z celami rewitalizacji.
- Inicjowanie i organizowanie **dyskusji publicznej**, związanej z istotnymi fazami procesu rewitalizacji, bądź zmianami mogącymi wpłynąć na jego realizację z udziałem: przedstawicieli władz, regionu, instytucji uczestniczących w realizacji polityki regionalnej, Operatora, Komitetu Rewitalizacji i innych zainteresowanych partnerów społeczno-gospodarczych (przedstawicieli organizacji pozarządowych, nauki, kultury, biznesu, samorządów zawodowych, itp.).

11.2.4. Instrumenty wsparcia beneficjentów działań rewitalizacyjnych

Poza działaniami informacyjnymi (wymienione w rozdziale *Promocja i informacja*) warto wykorzystywać narzędzia, których celem jest wsparcie beneficjentów *Gminnego Programu Rewitalizacji*.

- Szkolenia i seminaria dla instytucji zaangażowanych we wdrażanie *Programu Rewitalizacji* oraz beneficjentów i potencjalnych beneficjentów, na temat m.in.: możliwości udziału w *Programie* (aktualizacji), zarządzania projektami, monitorowania realizacji projektów, zasad finansowania projektów;
- Nadzór i wsparcie (organizacyjne, doradcze, techniczne) beneficjentów *Programu Rewitalizacji* przy wypełnianiu obowiązków promocyjnych, związanych z unijnym źródłem finansowania.

11.2.5. Instrumenty włączające społeczność lokalną w działania rewitalizacyjne

Wśród działań skierowanych do społeczności lokalnej będą wykorzystywane następujące instrumenty:

- festyny, święta ulicy/sołectwa;
- warsztaty dot. przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz wspólnego podejmowania nowych aktywności realizowane z uwzględnieniem technik partycypacyjnych (np. world cafe, narada obywatelska, spacer badawczy, kawiarnia obywatelska);
- lekcje w szkołach poświęcone rozwojowi społeczno-gospodarczemu i rewitalizacji;
- konkursy na koncepcje architektoniczno-urbanistyczne zagospodarowania terenów rewitalizowanych;
- konkursy w mediach (plastyczne, fotograficzne);
- uroczystości związane z zakończeniem realizacji projektów.

11.3. Partycypacja społeczna na etapie oceny efektów *Gminnego Programu Rewitalizacji*

Niezbędnym elementem zarządzania procesem rewitalizacji jest uwzględnianie w nim udziału społecznego nie tylko na etapie planowania i wdrażania, ale także w momencie oceny efektów wdrożenia *Gminnego Programu Rewitalizacji*. Konieczne jest podsumowanie efektów procesu rewitalizacji oraz prognoza ich trwałości, efektów synergicznych i mnożnikowych. Ten etap, z tego względu, że ostatni, jest często pomijany, jednak nie można do tego dopuszczać. Celem oceny końcowej nie jest bowiem tylko zweryfikowanie, czy cele rewitalizacji zostały w pełni osiągnięte, czy też nie. Celem jest również ocena trwałości osiągniętego stanu, w tym przede wszystkim trwałości dalszego rozwoju społeczno-gospodarczego obszaru rewitalizacji. Celem jest także podjęcie decyzji o ewentualnym przedłużeniu działań rewitalizacyjnych oraz ich zaprojektowanie. Przeprowadzenie tego etapu nie jest możliwe bez udziału mieszkańców.

Ocena *Programu* powinna obejmować diagnozę czynników społecznych, gospodarczych, przestrzenno-funkcjonalnych i techniczno-środowiskowych obszaru rewitalizacji opartą na wskaźnikach oraz opinii mieszkańców. Partycypacja społeczna na etapie oceny rewitalizacji uwzględnia **aktywny udział mieszkańców poprzez uczestnictwo w pracach *Komitetu Rewitalizacji* oraz w szerokich konsultacjach społecznych.**

Formy i narzędzia aktywnego włączenia mieszkańców w ocenę efektów *Gminnego Programu Rewitalizacji* wykorzystywane na końcowym etapie:

- badania sondażowe na temat oceny procesów rewitalizacji,
- ankiety z wykorzystaniem mediów społecznościowych: sondy na stronie www, wydarzenia na facebooku,
- badania fokusowe dot. jakości życia na obszarze rewitalizacji,
- debata z władzami publicznymi na temat rewitalizacji,
- analiza postrzegania przez mieszkańców zmian na obszarze rewitalizacji,
- debaty publiczne,
- warsztaty sektorowe,
- festyny, święta miejscowości połączone z prezentacją efektów rewitalizacji,
- konkursy,

- spacerów rewitalizacyjnych,
- warsztaty z mieszkańcami (world cafe, kawiarenka obywatelska).

Opisywane instrumenty powinny każdorazowo być dostosowane do lokalnych warunków oraz możliwości działania. Dla partycypacji społecznej w rewitalizacji ważne są przy tym umiejętności osób animujących proces oraz ich otwartość na współpracę z mieszkańcami i ich organizacjami. Bez owej otwartości i pełnej gotowości do współpracy instrumenty partycypacji nie będą spełniały swej roli.

PROJEKT

ZAŁĄCZNIK

Mapa gminy Rzepiennik Strzyżewski obrazująca podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji (opracowana z wykorzystaniem treści mapy o skali 1:5 000).

